

Staten van Aruba

Zittingsjaar 2024-2025-1031

Ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsbegroting 2025

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

no 5

De ondergetekenden hebben met belangstelling kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de fracties van de AVP, FUTURO, MEP en het lid van de PPA inzake het onderhavige ontwerp en de daarmee samenhangende aangelegenheden. Op deze vragen en opmerkingen wordt hieronder zoveel mogelijk in dezelfde volgorde als die van het verslag ingegaan. Ten behoeve van de leesbaarheid zijn de vragen uit het verslag in deze nota genummerd en cursief afgedrukt.

Daarnaast zijn de ondergetekenden genoodzaakt om op te merken dat een groot aantal vragen betrekking heeft op onderwerpen die buiten de inhoud en strekking van het onderhavige ontwerp vallen, die verband houden met zaken van algemene bekendheid of die reeds aan de orde zijn geweest tijdens de behandeling van de Landsbegroting 2025 en dus herhalingen zijn. Omwille van de efficiency hebben de ondergetekenden ervoor gekozen om waar mogelijk voorbij te gaan aan deze vragen. Uiteraard laat dit onverlet het recht van de Staten om op een ander, wellicht juister moment deze vragen te stellen aan de regering.

De leden van de AVP-fractie de volgende vragen gesteld.

Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector

1. *Hoe zal de regering het overschot van Afl. 192,4 miljoen in de collectieve sector aanwenden?*

Bij de berekening van de financieringsbehoefte van het Land dit jaar is rekening gehouden dat een bedrag gelijk aan het verwachte financieringssaldo van het Land (Afl. 78 miljoen) zal worden ingezet om de nationale schuld te verlagen. Ook het resultaat van de overige entiteiten (ca. Afl. 114 miljoen) zullen in principe voor de schuld afbouw moeten worden aangewend. Echter, bij de uitwerking van dat laatste moet een formule gezocht worden, waarbij rekening wordt gehouden dat de voordelen van schuldreductie met deze middelen van tijdelijke aard zal zijn wanneer de onttrekking de fondsen structureel verzwakt.

2. *Zijn er aanvullende inkomstenbronnen geïdentificeerd die niet in de begroting zijn opgenomen?*

Alle op dit moment bekende materiële en realistische inkomstenbronnen zijn in de begroting opgenomen.

3. *Waarom is er nog geen bedrag geraamd voor terugvordering van onterecht uitbetaalde loonsubsidies? Kunt U dit nader toelichten?*

Door behoedzaamheidsoverwegingen is (vooralsnog) geen raming voor teruggevorderd loonsubsidie in de Landsbegroting 2025 opgenomen. De SVb verwacht over het jaar 2025 Afl. 6 miljoen te innen aan teveel uitbetaalde loonsubsidie. Over de periode januari t/m mei 2025 heeft de SVb in totaal Afl. 2,8 miljoen teruggevorderd aan loonsubsidie. Van het totaalbedrag dat de SVb heeft teruggevorderd, moet rekening worden gehouden met het nog te betalen bedrag aan loonsubsidie (per 31 december 2024 Afl. 4,4 miljoen). Daarnaast kan dit bedrag aan nog te betalen loonsubsidie alsnog fluctueren door bezwaarschriften die in behandeling zijn.

4. *Is in de begroting, alsmede in de suppletoire begroting voor 2025, rekening gehouden met de additionele bedragen die nodig zijn voor stichtingen om te voldoen aan de verplichtingen van de CAO?*

Sinds 2017 worden subsidies toegekend aan stichtingen op basis van een output subsidie systeem. Dit betekent dat de stichtingen een *lump sum* ontvangen voor vooraf afgestemde resultaten en prestaties in een bepaald jaar, waarover zij verantwoording moet leggen en zelfstandig zijn wat betreft de invulling van hun arbeidsvoorwaarden met de stichting medewerkers. Dit output subsidie bedrag is deels met 5,7% verhoogd onder andere op basis van afspraken met de diverse stichtingen.

5. *De raming van de kostenpost 'goederen en diensten' is nader aangevuld met de kosten ter uitvoering van het landspakketproject Kengetallen Registratiesysteem (ad. Afl. 346.000). Is het registratiesysteem reeds in werking gesteld of nog in voorbereiding?*

Het project wordt op dit moment uitgevoerd. Er is een ITer bezig met de technische infrastructuur en een andere consultant is bezig met verschillende deelprojecten gerelateerd aan dit project. Conform planning TWO is de afronding uiterlijk gepland in Q1 2027. Dus 31 maart 2027: Implementatie Uitvoeringsplan OpenEmis afgerond.

6. *Er is momenteel een personeelsstop van kracht, wat waarschijnlijk ten koste gaat van de veiligheid, mentale gezondheid, familiedruk enzovoorts van het personeel dat de onderbesteding moet opvangen. Welke diensten hebben te maken met onderbesteding, en hoe wordt dat in de begroting verwerkt?*

Er is geen sprake van een personeelsstop. In het personeelsoverzicht 'Bezetting en Vacatures OBW 2025' zijn 177 vacatures opgenomen. Daarbij moet rekening worden gehouden met reeds opengestelde vacatures en lopende wervings- en selectieprocedures. Deze vacatures kunnen worden ingezet bij diensten die zwaar onderbezet zijn en waar prioriteiten liggen.

Investerings- & Investeringsfondsen

7. *Kan de minister een overzicht geven van welke projecten onderdeel zijn van het door het CAFT opgemerkte bedrag (Afl. 70 miljoen) dat besteed zal worden aan investeringen?*

Hierna volgt een lijst met de projecten voor Kapitaal Investerings 2025 worden gepresenteerd zoals goedgekeurd door de Investerings Evaluatie Commissie (IEC).

[illegible]

8. *Kan de minister aangeven hoeveel tijd nodig is voordat de meerjarige investeringsagenda aan de Staten van Aruba gepresenteerd zal worden?*

Op 17 april 2025 heeft de ministerraad ingestemd met de oprichting van het investeringsfonds en de ontwikkeling van de investeringsagenda 2025–2035. Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Daarbij worden verschillende uitvoeringsopties verkend, met als belangrijke randvoorwaarde dat rekening wordt gehouden met de uitvoeringscapaciteit van het Land en de meerjarige fasering van de investeringsprojecten. Het eerste advies is reeds opgesteld en wordt thans afgerond door de DF en de DEZHI.

Gezien het feit dat de voorbereidingen nog in volle gang zijn, kan op dit moment nog geen precieze datum worden vastgesteld waarop de plannen aan de Staten zullen worden gepresenteerd. Gestreefd wordt naar het vierde kwartaal van 2025.

9. *Investeringsprojecten dienen niet alleen financieel onderbouwd te zijn, maar ook realistisch uitvoerbaar binnen de administratieve en technische capaciteit van Aruba. Hoe wordt geborgd dat de investeringstoewijzing afgestemd is op de uitvoeringscapaciteit van het land?*

Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Daarbij worden verschillende uitvoeringsopties verkend, met als belangrijke randvoorwaarde dat rekening wordt gehouden met de uitvoeringscapaciteit van het Land. Dit kan bewerkstelligd worden de meerjarige werkwijze in te bedden bij de investeringstoewijzing. Ook wordt geëvalueerd of bepaalde grotere projecten kunnen worden uitgevoerd in plaats van vele kleinere projecten die meer tijd van de departementen vergen.

10. *Hoeveel middelen uit het Investeringsfonds zullen worden besteed aan sociale infrastructuur zoals parken, scholen, enzovoorts?*

Allereerst dient te worden opgemerkt – zoals ook aangehaald door de leden van de AVP-fractie – dat de uitvoeringscapaciteit van het Land, inclusief die van de private sector, een bepalende factor zal zijn bij de toewijzing van investeringen. Het moge duidelijk zijn dat investeren in de sociale infrastructuur van Aruba een beleidsprioriteit vormt, met als doel de levenskwaliteit van alle burgers structureel te verbeteren.

Voor het dienstjaar 2025 zullen hiervoor gerichte middelen worden gealloceerd. Structurele investeringen in de sociale infrastructuur vereisen een evenredige structurele verhoging van de begrotingsmiddelen op de landsbegroting. In afwachting van de indiening van de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries voor het dienstjaar 2026, is reeds voorzien dat Afl. 50 miljoen zal worden toegekend aan de uitvoering van de investeringsagenda 2025–2035, waaronder investeringen in de sociale infrastructuur.

Volksgezondheid, Sociale Zaken, Ouderenzorg en Verslavingszorg

11. Kan de minister verklaren waarom de nieuwe prognose van het AZV-resultaat afwijkt van de raming in de begroting (Afl. 71,4 miljoen vs. Afl. 67,3 miljoen)?

Het Land verzoekt de AZV op periodieke wijze om realisatiecijfers en geactualiseerde prognoses, welke in de uitvoeringsrapportages van het Land verwerkt worden. In de rapportage van de AZV over het eerste kwartaal van 2025 is het geprojecteerde resultaat voor 2025 naar boven bijgesteld van Afl. 67,3 miljoen naar Afl. 71,4 miljoen. Deze bijstelling van Afl. +4,1 miljoen kan verklaard worden door de voorlopige verwachting dat de BAZV-ontvangsten (Afl. +3,2 miljoen) en interest opbrengsten (Afl. +0,6 miljoen) hoger zullen vallen en dat de totale zorgkosten (Afl. -0,3 miljoen) lager zullen uitkomen in 2025.

12. Wordt de vergrijzing meegenomen in toekomstige ramingen van zorguitgaven? Zo ja, kan de minister dit nader toelichten?

Voor het begrotingsjaar 2026 heeft Directie Ouderenzaken extra middelen aangevraagd ten behoeve van de coördinatie en de (financiële) ondersteuning van (voornamelijk) de intramurale zorg voor ouderen en de (financiële) ondersteuning van centra (voor dagopvang) waar ouderen actief kunnen worden ondersteund, begeleid en geactiveerd. In 2024 is een analyse verricht door Directie Ouderenzaken in samenwerking met het Nederlands bedrijf AAG Financial Services naar de kosten van de inzet van personeel,

huisvesting en inventaris in zowel de intramurale als de extramurale zorg voor ouderen. De resultaten van dit onderzoek zijn in februari 2025 samengevat in het *Adviesrapport Inrichting Verpleging & Verzorging op Aruba*. Als onderdeel van de analyse zijn ook projecties gemaakt van de groei van de kosten van ouderenzorg tot en met 2040.

De resultaten van de analyse hebben erop gewezen dat er substantiële investeringen dienen te worden gedaan in de ouderenzorg, doch dat er winsten kunnen worden behaald door te investeren in de extramurale zorg teneinde de relatief veel hogere kosten van de intramurale zorg zo veel mogelijk te beperken (door deze (in de tijd) naar achteren te schuiven). Discussies dienen nog te worden gevoerd over de wijze waarop de kosten van ouderenzorg duurzaam kunnen worden bekostigd. Het streven is om tijdige en passende zorg te bieden aan ouderen, zodat ze zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven wonen in hun eigen thuisomgeving. Indien dit niet meer mogelijk is, dienen ze ook passende en kwalitatief hoogwaardige zorg te ontvangen in een verzorgingshuis.

Onderwijs, Jeugd, Innovatie en Sport

13. Kan de minister toelichten op basis van welke criteria deze scholen en de genoemde vastgestelde bedragen zijn meegenomen bij de raming van subsidies gerelateerd aan salariskostbeperking (Afl. 3 miljoen)?

De wijziging van de salarissubsidies ter dekking van exploitatiekosten binnen Onderwijs betreft een budget neutrale verschuiving binnen het ministerie van Onderwijs. Op basis van extrapolatie van de salarissubsidies per ultimo 2025, is de raming van salarissubsidies bovenmatig gebleken.

14. Gerelateerd aan de vorige vraag: hoeveel leerkrachten zijn er actief in het onderwijs en hoeveel worden hierdoor negatief of positief beïnvloed?

Er zijn op dit moment ongeveer 1555 leerkrachten actief in het onderwijs die niet negatief beïnvloed worden.

15. Wat zijn de gevolgen van deze subsidieverlaging voor de onderwijsprogramma's en het personeel?

De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven. Hierdoor zijn er geen gevolgen voor de onderwijsprogramma's en het personeel.

16. Kan de minister toelichten hoe de stand van zaken is met betrekking tot de rechtspositie van de werksters bij de SKOA? Van sommige werksters is deze positie rechtgetrokken na een rechtszaak en bij anderen niet. Is de Minister van plan om iets hieraan te doen?

Het vonnis inzake SKOA-werksters van 2 juni 2025 zal ter inzage gelegd worden gedurende de openbare vergadering.

17. Kan de minister toelichten of er investeringsplannen zijn voor scholen met betrekking tot innovatie op korte termijn?

Digitale schoolborden: De regering is momenteel bezig met het begroten van de benodigde fondsen voor de aanschaf van digitale schoolborden voor scholen die hier nog niet over beschikken. In een latere fase is het voornemen om bestaande oudere versies te vernieuwen en een meerjarenplan op te stellen om continuïteit en service te waarborgen.

Digitale geletterdheid: Er is een concreet voornemen om onderwerpen rond digitale geletterdheid in te voeren op zowel basis- als middelbare scholen, te beginnen met een pilotproject bij ongeveer 7 tot 10 scholen (nog geen beslissing op welke scholen). Dit project zal waardevolle ervaringen opleveren om de aanpak vervolgens verder uit te breiden. Daarnaast is een projectplan "coding op school" in de maak.

18. Is er sprake van herverdeling binnen het budget van het ministerie van Onderwijs en Sport naar aanleiding van uw werkbezoeken?

Op het gebied van Onderwijs is er naar aanleiding van de bezoeken urgente zaken naar voren gekomen die spoedig aangepakt dienen te worden. Het gaat om zaken rondom infrastructuur, onderwijskundige – en algemene organisatie binnen scholen. Enkele scholen hierbij zijn: Colegio Hilario Angela en School Xander Bogaerts.

19. Is er op basis van de onderzoeksresultaten gekozen voor herverdeling van subsidies tussen verschillende sportorganisaties of programma's?

Deze vraag kan ontkennend worden beantwoord.

20. Wordt er gewerkt aan prestatie-indicatoren om de impact van toegekende sportsubsidies te meten in toekomstige begrotingscycli?

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. Er wordt gewerkt aan een nieuw proces betreffende de toekenning van sport subsidies. Het ministerie is in afwachting van audit resultaten om benodigde vervolgstappen te nemen.

21. Kan de Minister de Staten informeren over de stand van zaken omtrent onderzoeken over afwijkende sportsubsidie fondsen?

Ten tijde van het opstellen van deze nota loopt er een onderzoek/audit bij FFD die nog een aantal weken zal duren. Daarnaast er zijn ook documenten ter beschikking van de Staten gesteld betreft buitenwettelijke subsidies die toegekend waren in 2024 en eerder.

22. Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot het installeren van airco's op scholen, gezien de extreme hitte?

Alle scholen zijn inmiddels voorzien van airco's.

23. Zijn er in de begrotingswijziging middelen opgenomen voor de renovatie of bouw van sportcentra? Graag toelichten.

Technische inspecties en nodige ramingen voor bouw zijn momenteel in de maak en zullen meegenomen worden in de Najaarsnota.

Minister van Justitie, Integratie en Openbaar Vervoer

24. Kan de minister van Justitie toelichten of er in 2025 investeringen of bezuinigingen zijn voorzien voor de politie, het gevangeniswezen of de rechtshandhaving?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

25. De raming op de kostenpost 'overige kosten' onder het KIA wordt budgetneutraal incidenteel verhoogd met Afl. 176.100 ten behoeve van de kosten van drie projecten die in en ten behoeve van KIA zullen plaatsvinden. Kan de minister deze projecten nader toelichten?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

26. De raming van de kostenpost 'goederen en diensten' bij de Dienst Brandweer Aruba (DBA) wordt structureel en budgetneutraal verhoogd met Afl. 115.000 in verband met hogere elektriciteitskosten. Kan de minister de Staten informeren waaraan de oorzaak van de hogere elektriciteitskosten bij de Dienst Brandweer te wijten is.

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Toerisme, Transport en Arbeid

27. Zijn de toerisme-gerelateerde prognoses in de begroting gebaseerd op de meest recente bezoekersaantallen, en op welke wijze zijn eventuele bijstellingen in deze cijfers financieel verwerkt?

In de economische groeiprognoze ter waarde van 3,2% voor 2025 zijn de toerismecijfers tot en met februari 2025 gebruikt samen met de groeiprognoze voor bezoekersaantallen van de ATA van 1,0% voor het hele jaar 2025. Meer recente cijfers van bezoekersaantallen liggen enigszins hoger (mei 2025: 3,4%) dan de geprojecteerde cijfers en zullen worden aangepast in de najaarseditie van de Economic Outlook van de DEZHI. Een betere prestatie van het toerisme zou theoretisch, ceteris paribus, een betere prestatie van de Arubaanse economie betekenen. Bij eventuele aanpassingen van de middelenramingen wordt rekening gehouden met o.a. de economische groeiprognozes, werkelijke ontvangsten en overige factoren zoals de geopolitieke spanningen op wereldniveau. Vooralsnog is er geen aanleiding om de middelenramingen voor 2025 aan te passen. Indien nodig zullen eventuele bijstellingen van de middelenramingen in de Najaarsnota worden verwerkt.

De leden van de AVP-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

De leden van de FUTURO-fractie hebben de volgende vragen gesteld.

28. In de suppletoire begroting wordt melding gemaakt van een incidenteel budget neutrale verhoging van Afl. 6.003.000 voor de strafrechtelijke aanpak van

ondermijning en Afl. 368.700 voor de bestuurlijke aanpak, in afstemming met Nederland. Kan de minister uitleggen waarom de keuze werd gemaakt om de landsbegroting en niet het Criminaliteitsbestrijdingsfonds hiervoor te benutten? Fractie Futuro is de mening toegedaan dat deze extra fondsen voor andere projecten, uitgaven of begrotingsposten vrijgelaten kunnen worden?

Bovengenoemde bedragen zijn beschikbaar gesteld via BZK Nederland en worden met name beheerd door het Openbaar Ministerie met als doel ondermijning. Het Criminaliteitsbestrijdingsfonds ontvangt haar gelden uit hoofde van ontnemingszaken en heeft als doel projecten te financieren voor wat betreft de bevordering en voorkoming en bestrijding van criminaliteit.

29. Kan de regering aangeven of (en zo ja, hoeveel) van deze middelen ingezet zullen worden voor preventieve jeugdprojecten tegen ondermijning, zoals dat in Nederland steeds vaker gebeurt?

Dit is inderdaad het geval. Recentelijk heeft het Openbaar Ministerie een projectvoorstel ingediend bij het Hoogambtelijk Overleg Ondermijning Internationaal (HOOI) betreffende een scholenproject gericht op preventie onder de naam "Wie grijpt in". Zeer recentelijk is akkoord verleend om een samenwerking aan te gaan met Diversion, de Universiteit van Aruba en het Openbaar Ministerie. Het is de bedoeling dat voor het einde van 2025 gastlessen op scholen in het voortgezet onderwijs zullen worden verzorgd. Het gaat om 40 klassen waarbij de focus ligt op het weerbaar maken van jongeren tegen beïnvloeding en de verleiding van snel geld verdienen op een foute manier.

30. In Nederland worden er bijvoorbeeld voor jongeren en voor jongeren in risicowijken programma's gefinancierd zoals: jongerenwerk op straat met weerbaarheidstrainingen Mentoringprogramma's met rolmodellen uit de gemeenschap Sport en cultuur als afleiding en talentontwikkeling Onderwijsprojecten die waarschuwen tegen criminele verleiding

Is de regering voornemens om vergelijkbare projecten in Aruba op te zetten, en zo ja, onder welke ministeriële regie?

Momenteel loopt er al jaren een mentorenproject via Stichting Reclassering & Jeugdbescherming Aruba hetgeen een repressief karakter heeft. Vergelijkbare projecten opzetten is een mogelijkheid die verder geëxploreerd dient te worden.

31. Volgens de suppletoire begroting wordt het structureel budget van de Dienst Brandweer Aruba verhoogd met Afl. 115.000 voor elektriciteitskosten.

Kan de regering aangeven of er in het kader van het SDG-beleid of duurzaamheidsbeleid plannen zijn om op termijn te investeren in energie-efficiënte of alternatieve energiebronnen bij de brandweer, zodat deze structurele last op termijn verlaagd kan worden?

Bijvoorbeeld via zonnepanelen op brandweerkazernes, energiezuinige installaties of innovatieve koelsystemen. Kan de regering aangeven of dit is meegenomen in de meerjarenbegroting of het investeringsprogramma?

Bovenvermelde is zonder meer lovenswaardig en zal uiteraard nader worden geëxploreerd.

32. In de ontwerp-landsverordening tot wijziging van de landsbegroting 2025 wordt een bedrag van Afl. 171.600 opgenomen als incidentele verhoging voor drie projecten binnen het Korrectie Instituut Aruba (KIA).

Kan de regering verduidelijken welke drie projecten dit precies zijn, en in welke mate deze bijdragen aan de wettelijke doelstellingen van het KIA, namelijk detentie, resocialisatie en re-integratie van gedetineerden?

De geschatte totale kosten van het project 'Buitenschildwacht' bedragen Afl. 568.634,13 en die van het project 'Multifunctionele ruimte' Afl. 320.345,64. De door BZK beschikbaar gestelde middelen zijn echter niet toereikend voor de voltooiing van deze projecten, waarvoor de begroting van de DGWA dient te worden belast. DGWA heeft echter op dit moment onvoldoende middelen op de begroting om deze meerdere kosten te dekken, aangezien het voor B2025 toegekende bedrag aan goederen en diensten lager is uitgevallen, dan in de wenselijkheidsbegroting is verzocht en er bovendien een extra korting is toegepast van 10% op goederen en diensten.

Binnen de door BZK-KR beschikbaar gestelde middelen, is tevens een bedrag van \$191.237,21 beschikbaar gesteld voor technische assistentie door United Nations Office for Project Services (UNOPS). UNOPS is onder andere verantwoordelijk voor het ontwerp van de nieuwe gevangenis op Sint Maarten. De technische assistentie door UNOPS was voorzien voor het eerste kwartaal in 2025, maar aangezien de BZK-middelen op de begroting 2025 dienden te worden opgevoerd, is de planning vooralsnog verschoven naar augustus/september voor het van start gaan van de technische assistentie. Dit onder voorbehoud dat het Land de middelen voor augustus 2025 aan UNOPS heeft overgemaakt. UNOPS had op 26 juni jl. echter nog geen betaling van het

Land ontvangen. Het doel van de technische assistentie is "The technical assistance project will contribute to laying the foundations for the strengthening of the justice sector in Aruba by supporting the penitentiary administration in the programming of a resilient, sustainable and effective Correctional facility contributing to strengthening the national correctional sector in enabling adequate, safe and humane detention, which facilitates reintegration of offenders back into society." De businesscase moet de uiteindelijke politieke besluitvorming over het financieren en bouwen van een nieuwe gevangenis, die zoveel mogelijk voldoet aan de eisen van het CPT, faciliteren.

33. Aangezien het KIA een cruciale dienst betreft binnen onze justitiële keten en het personeelstekort structureel is en veiligheidsrisico's met zich meebrengt voor zowel medewerkers als gedetineerden, kan de regering aangeven of er – in afwijking van het huidige aanstellingsbeleid, ruimte wordt overwogen voor een gerichte opheffing van de personeelsstop voor vitale functies binnen het KIA?

Dit wordt momenteel overwogen.

34. Kan de regering aangeven waarom er binnen deze wijziging van de landsbegroting 2025 geen middelen zijn opgenomen voor de noodzakelijke renovatie van het KIA-complex, dat al jaren bekendstaat als structureel ondermaats en niet in overeenstemming met de CPT-normen inzake detentieomstandigheden? Is er een renovatieplan in voorbereiding en wanneer mogen wij dat tegemoetzien?

In de landsbegroting is een investeringsbedrag opgenomen van Afl. 1.058.000,- om de oostelijke buitenmuur van het KIA te vernieuwen.

*35. Investerings in het KIA kunnen immers gezien worden als een investering in maatschappelijke veiligheid en herintegratie, hetgeen in lijn is met het sociaal-maatschappelijk belang van het fonds.
Wordt overwogen om (gedeeltelijke) renovatie en herstructurering van het KIA op te nemen binnen de bestedingsmogelijkheden van het Investeringsfonds?*

Dit zal zonder meer worden overwogen.

36. Welke langetermijnvisie heeft de regering met betrekking tot de toekomst van het KIA, en hoe worden de thema's detentie, reclassering, onderwijs, geestelijke gezondheidszorg en arbeidstoeleiding geïntegreerd in het beleid? Wordt er

interdepartementale samenwerking voorzien met de ministeries van Sociale Zaken, Onderwijs en Volksgezondheid om recidive structureel te voorkomen?

De missie van de DGWA is "De Dienst Gevangeniswezen Aruba levert een bijdrage aan de veiligheid van de Arubaanse samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen. Tevens draagt zij zorg voor een optimale terugkeer van de gedetineerden in de samenleving." De visie van de DGWA is "De Dienst Gevangeniswezen Aruba staat voor een innovatief penitentiair beleid, waarin een veilige en humane detentie gewaarborgd wordt en waarbij gedetineerden en hun re-integratie centraal staan. De Dienst Gevangeniswezen Aruba staat voorts voor een professionele organisatie waarin het personeel gemotiveerd, integer en verantwoordelijk optreedt." De leiding van de DGWA is twee jaar geleden begonnen om, met de zeer beperkt beschikbare middelen en personeel, daadwerkelijk uitvoering te geven aan deze missie en visie. Gestreefd wordt om gradueel meer middelen beschikbaar te stellen voor resocialisatie, re-integratie (o.a. dagbesteding, opleiding, scholing) en personeel dat nodig is voor toezicht op gedetineerden tijdens activiteiten en de bejegening en begeleiding van gedetineerden. Het KIA is voor zinvolle dagbesteding en activiteiten in het kader van resocialisatie/re-integratie op dit moment voornamelijk afhankelijk van derden, zoals FEPA, EPE, Okido, Tur Cos Ta Posibel, Scol di Idioma en vrijwilligers die les geven in het KIA.

37. Volgens het recente CAft-advies wordt het financieringsoverschot van circa AWG 114 miljoen binnen de collectieve sector, inclusief de overschotten bij AZV en SVB, voorgesteld als buffer voor eventuele economische tegenvallers en gedeeltelijk ter afbouw van de schuldenlast. De fractie van FUTURO onderschrijft het belang van structurele schuldreductie, doch acht het wenselijk dat het overschot niet uitsluitend wordt aangewend voor schuldafbouw, maar dat tevens een evenwichtig deel ten goede komt aan de samenleving, in lijn met het regeringsprogramma dat inzet op het verbeteren van de levenskwaliteit van de burgers.

Kan de minister aangeven welke beslissing is genomen na het bestuderen van de adviezen van de AZV, SVb en de Directie Financiën omtrent de wijze waarop de overschotten aangewend kunnen worden om de staatsschuld af te lossen?

De eventuele onttrekking van middelen van de fondsen mag niet leiden tot een structurele verzwakking van de fondsen. Immers, de financiële voordelen voor Land van een schuldafbouw gebaseerd op een onzorgvuldige onttrekking van overschotten van

de fondsen, zal dan van korte duur zijn. Eventuele besparingen op de rentelasten worden snel tenietgedaan wanneer de fondsen op korte termijn bij Land aankloppen voor financiële steun. Voor wat betreft de aanwending van de (tijdelijke) voordelen, zij erop gewezen dat schuldverlaging zorgt voor een inkorting van de rentekosten, hetgeen de begrotingsruimte verruimt waarover de regering beschikt om de levenskwaliteit van de burgers te verbeteren.

38. Is de minister het met de fractie van FUTURO eens dat binnen de wettelijke vereisten en de bestaande kaders van het begrotingsbeleid, ook een deel van het overschot kan worden aangewend om de kwaliteit van leven van burgers te verhogen, conform het Regeringsplan?

Ondergetekenden onderschrijven het belang van het structureel inzetten van publieke middelen ter verbetering van de kwaliteit van leven van de bevolking, conform de uitgangspunten van het regeerprogramma 2025–2028. De zienswijze van de fractie van FUTURO – dat binnen de geldende wet- en regelgeving en het bestaande begrotingsbeleid ook een deel van het begrotingsoverschot kan worden ingezet ten behoeve van de levenskwaliteit van burgers – sluit aan bij de visie van het kabinet AVP-FUTURO.

Daarbij geldt tevens dat, indien het overschot primair wordt aangewend voor schuldreductie, de hierdoor ontstane budgettaire ruimte als gevolg van de afname van rentelasten juist benut kan worden om de kwaliteit van leven van burgers te verbeteren. Tot slot zal een financiële analyse (“benchmarking”) van de inzet van overschotten – ofwel voor schuldreductie, – moeten uitwijzen welke aanwending het grootste maatschappelijk rendement oplevert ook vanuit het verduurzamen van de openbare financiën. Deze analyse zal medebepalend zijn voor de uiteindelijke keuzes ten aanzien van de inzet van de overschotten.

Volledigheidshalve zal het kabinet AVP-FUTURO zich houden aan de 1% surplus norm zoals vereist door de LAft, hetgeen inhoudt dat 1% surplus wordt aangewend voor schuld afbouw. Het voornemens is om de overschotten bij de sociale fondsen, na rekening te hebben gehouden met de wettelijke reserves, aan te wenden voor schuld afbouw, dan wel herfinanciering tegen lagere rente.

39. Welke afspraken zijn er of kunnen er concreet gemaakt worden met het CAft om enerzijds verantwoord om te gaan met schuldafbouw, maar anderzijds ook een deel van het overschot terug te laten vloeien naar de gemeenschap, bijvoorbeeld

via investeringen in gezondheidszorg, jeugdprogramma's of sociale voorzieningen?

Conform de Landsverordening Aruba financieel toezicht geldt dat, bij een overschot boven het vereiste minimale financieringsoverschot, de meevallers ten opzichte van de vastgestelde begroting worden verdeeld volgens een verdeelsleutel van 50%-50%: de helft wordt aangewend voor schuldaflossing en de andere helft voor investeringen via de kapitaaldienst ter stimulering van de economie.

In lijn met het regeerprogramma beschouwt het kabinet AVP-FUTURO duurzame overheidsfinanciën als een strategisch instrument ter ondersteuning van een inclusieve en duurzame ontwikkeling van Aruba. Door budgetdiscipline te waarborgen binnen een solide financieel kader, draagt het streven naar houdbare overheidsfinanciën structureel bij aan de bevordering van de welvaart en het welzijn van alle burgers en huishoudens. Concreet houdt de visie van het kabinet AVP-FUTURO in dat het voldoen aan begrotingsnormen niet louter een doel op zich is, maar het resultaat moet zijn van een begroting waarin gerichte investeringen in onder meer gezondheidszorg, jeugdprogramma's en sociale voorzieningen centraal staan.

40. Hoe zal de regering de balans bewaren tussen het aanhouden van reserves binnen de sociale fondsen (zoals wettelijk vereist), het versterken van financiële buffers en het beantwoorden aan de directe maatschappelijke noden van onze bevolking?

De gesprekken zijn nog gaande en het onderwerp van de waarborging van de solvabiliteit van de fondsen staat daarin voorop. Er wordt prioriteit gegeven aan het aanhouden van adequate reserves en buffers, en een balans jegens de maatschappelijke noden van onze bevolking.

41. In plaats van het gebruik van het bovenmatig surplus saldo als buffer, heeft de regering in overweging om een zogenaamde Sovereign Wealth Fund (SWF) op te zetten die dan als een buffer tijdens economische neergangen kan fungeren? Dit zou vooral belangrijk voor Aruba kunnen zijn, die sterk blootstaat aan wereldwijde toerismecycli en eventuele natuurrampen, reputatieschade (b.v. Natalie Holloway) of een andere pandemie. Het CAft benadrukt de noodzaak om de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de LAft te presenteren.

Het CAft benadrukt de noodzaak om de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de LAft te presenteren.

Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Thans wordt door de Centrale Bank van Aruba gewerkt aan een advies voor het oprichten van een Sovereign Wealth Fund.

42. Gezien het structurele tekort aan personeel binnen het gehele overheidsapparaat, hoe denkt de regering aan de gestelde norm van 10% van de bbp te kunnen voldoen en een neerwaartse koers voor wat betreft overheidsdiensten te voorkomen.

Door middel van het Landspakketmaatregel B.4.3.5 (herinrichting van het overheidsapparaat) zullen de overheidstaken op een efficiëntere manier worden ingericht. Daarbij wordt ook gekeken naar automatiseringskansen die een positief effect kunnen hebben op de kwaliteit en effectiviteit van de overheidsdienstverlening. De herinrichting is erop gericht het overheidsapparaat effectiever en efficiënter te maken, en tegelijkertijd het uitvoeren van oneigenlijke overheidstaken, hiaten en doublures te voorkomen. Hierbij wordt onder meer ingezet op het bundelen van werkvelden, het begrenzen van niet-hoofdprocessen en het beperken van het aantal uit te voeren taken.

43. In het advies van de Raad van Advies, vraagt de Raad of het voor 2025 geraamde bedrag aan winstuitkering van de CBA (Afl. 20 miljoen) niet naar boven moet worden bijgesteld gezien het door de CBA behaalde resultaat in 2024 circa Afl. 70 miljoen bedraagt. U heeft positief hierop gereageerd. Met hoeveel wordt de winstuitkering verhoogd en waaraan zal deze meevaller worden besteed?

De raming van winstuitkering de CBA in 2025 wordt met Afl. 7.900.000,- naar boven bijgesteld. De bijstelling van deze raming is niet als een meevaller te kwalificeren, doch als een beleidsmatige voordeel. Tot nu toe wordt met deze middelen rekening gehouden als onderdeel van het totale middelenkader van het Land.

44. Gelet op het feit dat er volgens het kwartaalbericht van de SVB per 31 december 2024 nog Afl. 32,1 miljoen aan loonsubsidie openstaat voor terugvordering, en dat, zoals ook terecht wordt opgemerkt door de Raad van Advies, in de ontwerp-

landsbegroting 2025 geen bedrag hiervoor is geraamd, stelt de fractie van FUTURO de volgende vragen:

Is het de bedoeling van de regering om op structurele wijze door te gaan met de terugvordering van ten onrechte uitgekeerde loonsubsidie, totdat het volledige bedrag is geïnd of juridisch is afgehandeld?

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. De regering is van plan om door te gaan met het terugvorderen van de teveel uitbetaalde loonsubsidie tot deze is volledig geïnd en alle bezwaren en beroepszaken juridisch zijn afgehandeld.

45. Zo ja, op welke wijze zal de regering in toekomstige begrotingsrondes omgaan met de raming van deze mogelijke ontvangsten? Wordt overwogen om deze toekomstige ontvangsten voorlopig te reserveren, bijvoorbeeld onder de post 'onvoorziene baten' of in een aparte ontvangstcategorie, totdat meer juridische duidelijkheid bestaat over de bezwaarschriften?

Op basis van het voorzichtigheidsbeginsel worden middelen pas in de Landsbegroting opgenomen als deze een zeer hoge realiteitsgehalte hebben. Gezien dat bij het teruggevorderd loonsubsidie nog rekening gehouden moet worden met de nog te betalen loonsubsidie (per 31 december 2024 Afl. 4,4 miljoen) en dat er nog bezwaarschriften in behandeling zijn (per 31 december 2024 Afl. 5,5 miljoen), wordt vooralsnog geen ramingen aan terugvordering loonsubsidie in de Landsbegroting opgenomen. Mochten de terugvorderingen aan loonsubsidie in de komende maanden veel hoger uitvallen dan verwacht, dan kunnen deze middelen alsnog in de Najaarsnota worden verwerkt.

46. Kan de regering tevens aangeven hoe dit dossier wordt gemonitord en geadministreerd, gezien de omvang van het openstaande bedrag en de noodzaak tot transparantie ten aanzien van publieke middelen die tijdens de Covidperiode zijn uitgekeerd?

De SVb is de publieke orgaan die de loonsubsidie administreert namens het Land. Het Land verzoekt de SVb op reguliere basis om informatie inzake de terugvordering van teveel uitgekeerde loonsubsidie en voor een prognose voor de komende periode. In de eerste vijf maanden van 2025 heeft de SVb Afl. 2,8 miljoen teruggevorderd aan onterecht uitbetaald loonsubsidie en verwacht over het hele jaar Afl. 6,0 miljoen te innen. De monitoring van deze dossier geschied ook door middel van het kwartaalbericht van de

SVb die op haar website wordt gepubliceerd (<https://www.svbaruba.org/organisatie/kwartaalbericht/?lang=nl>).

47. In het kader van de verhoging van de reparatietoeslag per 1 mei 2025 en de geplande toepassing van een inkomens-toets in toekomstige koopkrachtverbeteringsmaatregelen, stelt de fractie van FUTURO de volgende vragen:

Hoe zal de regering bij de ontwikkeling en toepassing van de inkomens-toets waarborgen dat oudere inwoners van Aruba, in het bijzonder alleenstaande ouderen, niet onder een armoedegrens terechtkomen of daarin blijven, maar juist toegang houden tot een waardige levensstandaard?

Het toepassen van de inkomenstoets conform de Landsverordening reparatietoeslag houdt in dat uitsluitend uitkeringsgerechtigden in aanmerking komen voor de toeslag indien hun totale pensioeninkomen onder een wettelijk vastgesteld inkomensplafond blijft. Aruba beschikt op dit moment nog niet over een officiële armoedegrens. Het vaststellen van een dergelijke grens maakt deel uit van de afspraken in het Landspakket. Bij de toekomstige invoering van een armoedegrens kan deze tevens een rol spelen bij de toepassing en verdere verfijning van de inkomenstoets.

48. Gezien Aruba op dit moment nog geen officieel vastgestelde armoedegrens heeft: is de regering voornemens om in het kader van deze begrotingscyclus, of uiterlijk in 2025, te komen met de vaststelling van een officiële armoedegrens (eventueel gekoppeld aan het minimum bestaansniveau of het sociale minimum)? Zo ja, welke indicatoren worden daarbij gehanteerd, en wanneer kunnen wij een eerste beleidskader of meetinstrument verwachten?

Momenteel werkt Aruba binnen het Landspakket thema Economie, aan het voorbereiden van de werkzaamheden voor het bepalen van de armoedegrens voor Aruba. Het bepalen van de armoedegrens is opgenomen als onderdeel van het Landspakket thema 'Economie' en vormt ook onderdeel van het regeerprogramma AVP-FUTURO 2025-2028. De Commissie Bevolking en Onderzoek, bestaande uit het Centraal Bureau Statistiek (CBS) en de Directie Sociale Zaken (DSZ), uitgebreid met de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI) in het kader van dit specifiek project, draagt zorg voor de uitvoering van dit project. Momenteel wordt gewerkt aan het opstellen van een plan van aanpak om aan te bieden aan TWO-Nederland voor het bepalen van de methodologie en databronnen voor structurele bepaling armoedegrens.

In het plan van aanpak zullen de beoogde streefdatums van elk onderdeel binnen het proces voor het bepalen van een armoedegrens opgenomen worden. In 2025 wordt gewerkt aan het proces voor de bepaling van de armoedegrens, waarbij de nodige technische assistentie ingehuurd zal worden en samen met stakeholders gewerkt zal worden aan het bepalen van de definitie van armoede voor Aruba. Dit proces zet zich in het jaar 2026 voort. Overheidsdepartementen en partners binnen het sociale veld zullen betrokken worden gedurende het proces van definiëring en bepaling van de methodologie voor het berekenen van de prevalentie van armoede om ervoor te zorgen dat de definitie van armoede, het te gebruiken meetinstrument en de periodiciteit van het (her)berekenen van de prevalentie van armoede draagvlak heeft en past binnen de bestaande en/of nieuw op te stellen beleidsinitiatieven. Het wordt beoogd dat in de tweede helft van het jaar 2026 de definitie en methodologie voor de (periodieke) (her)berekening van de prevalentie van armoedewerkzaamheden voor de bepaling van de armoedegrens voor Aruba vastgesteld zullen zijn. De Staten van Aruba zullen ook betrokken worden bij dit proces en zullen geïnformeerd worden over de ontwikkelingen hieromtrent.

49. Is reeds een verzoek bij de SVb ingediend om een inkomenstoetsonderzoek te verrichten? Indien van wel, wat is de aangegeven tijdsplanning?

Er is geen verzoek ingediend bij de SVb om een inkomenstoetsonderzoek uit te voeren voor de huidige reparatietoeslag. Wel heeft het Land aan de SVb gevraagd om in kaart te brengen hoeveel gepensioneerden uitsluitend een AOV-uitkering ontvangen. De verkregen informatie zal ter kennisname worden gedeeld met de Staten. De regering AVP-FUTURO heeft aangegeven dat een inkomenstoets zal worden uitgevoerd indien een tweede tranche aan reparatietoeslag zal worden gegeven.

50. Op welke wijze worden CBS Aruba en andere sociale partners betrokken bij het ontwikkelen van een data gedreven beleid om armoede onder ouderen structureel tegen te gaan in samenhang met inkomensbeleid, AOV-hervormingen en reparatieregelingen?

Op 17 april 2025 heeft de ministerraad ingestemd met de ontwikkeling van een koopkrachtplan voor Aruba. In het kader van de afbakening van de opdracht en de uiteindelijke opdrachtverlening heeft de Directie Ouderenzaken hierbij actief deelgenomen en waardevolle input gegeven hieraan.

Een belangrijk onderdeel van de verstrekte opdracht betreft het toetsen van het draagvlak en het verkrijgen van commitment van sociale partners en andere relevante

stakeholders ten aanzien van het te ontwikkelen koopkrachtplan, met specifieke aandacht voor de doelgroep ouderen.

Voor de uitvoering van de inventarisatie zal, indien beschikbaar, gebruik worden gemaakt van bestaande gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Om data gedreven beleid over de hele linie van voor beleidsvorming, -monitoring en -evaluatie te kunnen uitvoeren, wordt gewerkt aan de implementatie van het Nationaal Statistisch Systeem (NSS). Het NSS is een samenwerkingsverband tussen het CBS en andere producenten van officiële statistieken teneinde de productie van een grote variëteit aan kwalitatief hoogwaardige, relevante en tijdige officiële statistieken te garanderen voor een breed publiek (nationale publiek (de overheid, privésector, NGO's, academia en het algemene publiek) en het internationale publiek) opdat beslissingen op grond van betrouwbare data kunnen worden genomen en de effectiviteit van beleidsinitiatieven kan worden gemonitord.

De implementatie van het NSS is onderdeel van het beleid van het ministerie van Economische Zaken en is ook onderdeel van het Landspakket Aruba. Dankzij de ontvangen overheidsmiddelen via kapitaalinvestering 2023 en 2024 en de ontvangen middelen vanuit Nederland in 2022, is de implementatie van het NSS sinds 2022 intensief aan de gang. De stappen worden doorlopen om uiteindelijk een NSS te hebben die officiële statistieken produceert die relevant en toegankelijk zijn voor het algehele publiek.

De wettelijke basis voor het NSS is een cruciaal onderdeel van de implementatie van het NSS in zijn geheel. Samen met de United Nations Statistics Division is de basis gelegd voor een NSS-wetgeving welke vervolgens door een internationaal bedrijf van wetgevingsjuristen en de DWJZ verder is uitgewerkt. Het concept NSS-wetgeving met memorie van toelichting is door de ministerraad in 2024 aangeboden aan de Raad van Advies. Het advies van de Raad van Advies is ontvangen en momenteel wordt het nader rapport opgesteld. Naast de NSS-wetgeving is het opzetten van een Digitale Data Platform en een Data Disseminatie Platform essentiële elementen bij de NSS implementatie. Een audit is verricht van het ontwerp van de ICT infrastructuur en de benodigde hardware en software is aangeschaft, waaronder software ten behoeve van het analyseren van data en het ontwikkelen van data dashboard. Momenteel wordt de Business Intelligence Infrastructuur ontwikkeld voor diverse thema's en de front-end van het digitaal Data Disseminatie Platform (website) wordt ontworpen. Daarnaast vinden in het kader van het Digitale Data Platform diverse trainingen plaats voor de (potentiële) NSS deelnemers.

51. Heeft de regering financiële middelen gereserveerd voor de aanpak van de ambulante drugsverslaafden die in binnenstad van Oranjestad wonen. Stichting Hunto had hier een project ingediend om dit probleem aan te pakken.

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

52. Heeft de regering financiële middelen gereserveerd voor het Korps Politie Aruba (KPA)? Die hebben momenteel een onderbezetting van 50%, waardoor veel ziekmelding en burn-out onder het personeel. Het KPA heeft ook een psycholoog nodig om het KPA-personeel te begeleiden.

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

De leden van de FUTURO-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

De leden van de MEP-fractie hebben de volgende vragen gesteld.

Ministerie van Algemene Zaken, Cultuur, Milieu en Natuur

53. Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percursa pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan.

Minister Eman por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:

- a. Formatierapport di cada ministerio;*
- b. Vacaturanan di cada ministerio;*
- c. Organogram di cada ministerio;*
- d. Cantidad di personal di cada ministerio;*
- e. Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;*
- f. Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;*
- g. Con escogencia a wordo haci y;*
- h. Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

54. Kunt u toelichten hoe de verhoging van de post 'goederen en diensten' zich verhoudt tot de strategische beleidsdoelen van de regering? Of gaat het hier vooral om administratieve of incidentele uitgaven?

De post goederen diensten van dit ministerie wordt niet verhoogd via deze eerste suppletoire begroting op de Landsbegroting 2025.

55. Welk deel van de verhoging heeft betrekking op externe inhuur, consultancy en tijdelijke dienstverlening, en zijn deze trajecten onderworpen aan openbare aanbesteding of controle?

De post goederen diensten van dit ministerie wordt niet verhoogd via deze suppletoire begroting.

56. Kunt u aantonen op welke wijze deze verhoogde uitgaven bijdragen aan efficiëntere overheidsdienstverlening of meetbare maatschappelijke resultaten?

De post goederen diensten van dit ministerie wordt niet verhoogd via deze suppletoire begroting.

57. Waarom wordt er gekozen om goederen en diensten substantieel te verhogen terwijl er in het sociaal domein, zoals geestelijke gezondheidszorg of kinderscherming, nog structurele tekorten zijn?

De post goederen diensten van dit ministerie wordt niet verhoogd via deze suppletoire begroting.

58. Is er een centraal systeem of controlemechanisme dat toezicht houdt op de groei van deze uitgavenpost, en zo ja, kunt u ons daarvan een rapportage of analyse verschaffen?

Er is toezicht via het ministerie van Financiën, dat de uitgaven monitort. Daarnaast werkt het begrotingsproces zelf limiterend, doordat uitgaven aan goederen en diensten binnen de vastgestelde begrotingsplafonds moeten blijven.

59. Hoeveel procent bedraagt de stijging van de uitgaven aan goederen en diensten ten opzichte van de originele begroting 2025 en ten opzichte van 2024?

De post goederen diensten van dit ministerie wordt niet verhoogd via deze suppletoire begroting. Deze vraag is derhalve relevant geweest in het kader van de behandeling van de begroting 2025, maar niet in het kader van deze suppletoire begroting.

60. Hoeveel ministeries hebben afzonderlijk hun goederen- en dienstenbudget verhoogd, en is er sprake van overlappende of dubbele kosten (bijvoorbeeld ICT, communicatie, beveiliging)?

In het ingediende onderhavige ontwerp tot vaststelling van deze suppletoire begroting is exact aangegeven bij welke ministeries sprake is van een verhoging van het goederen- en dienstbudget. Voor zover bekend zijn er geen overlappende of dubbele kosten.

61. Kan de regering aantonen of een deel van deze uitgaven indirect het sociaal beleid ten goede komt, bijvoorbeeld via de ondersteuning van hulpinstellingen of het verbeteren van dienstverlening aan kwetsbare groepen?

Conform de Landsverordening Instelling Ministeries behoort het sociaal beleid niet bij het Ministerie van Algemene Zaken. Derhalve zijn daarvoor geen kosten bij dit ministerie begroot.

62. Kunt u aangeven welk deel van de verhoging tijdelijk van aard is (bijv. projectmatig) en welk deel structureel wordt opgenomen in toekomstige begrotingen?

De post goederen diensten van het ministerie van AZCMN wordt niet verhoogd via deze suppletoire begroting.

63. Bent u bereid om aan de Staten een uitsplitsing per ministerie te verstrekken van alle posten binnen 'goederen en diensten' groter dan Afl. 100.000, zodat Parlementaire controle daadwerkelijk mogelijk is?

In het kader van de behandeling van deze suppletoire begroting zijn in principe alleen de wijzigingen ten opzichte van de vastgestelde begroting relevant. Bij het ministerie van Algemene Zaken zijn er geen wijzigingen in de post goederen en diensten. Voor de

ministeries waarvoor dat wel het geval is, is dit nader toegelicht bij het onderhavige ontwerp.

64. Kunt u specificeren hoeveel van de extra middelen in de suppletoire begroting expliciet zijn toegekend aan instellingen die zich bezighouden met verslavingszorg, en op welke manier deze middelen bijdragen aan capaciteitsuitbreiding of preventieprogramma's?

Op basis van artikel 14, lid e van de LAft is er een akkoord bereikt tussen het Land Aruba en het College Aruba financieel toezicht (CAFT) over de besteding van het begrotingsoverschot. Daarnaast hebben beide instellingen hun voornemens en gewenste begrotingskaders ingediend tijdens het opstellen van de begroting voor 2025. Het mag dan ook worden verondersteld dat het vorige kabinet, dat verantwoordelijk was voor het opstellen van deze begroting, bij de totstandkoming daarvan rekening heeft gehouden met deze ingediende voornemens.

65. Welke structurele maatregelen zijn voorzien om de wachtlijsten in de verslavingszorg te verkorten, en is hierin sprake van samenwerking met NGO's of private behandelinstellingen?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

66. Hoeveel van de extra begrotingsruimte is daadwerkelijk toegewezen aan geestelijke gezondheidszorg, met name voor jongeren en mensen in sociaal kwetsbare situaties?

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 64.

67. Zijn er concrete beleidsdoelstellingen geformuleerd voor de verbetering van geestelijke gezondheidszorg, en hoe wordt gemeten of deze extra middelen leiden tot betere toegang en kwaliteit van zorg?

De verbetering van de geestelijke gezondheidszorg blijft een kernprioriteit. Investerings in deze sector, inclusief extra middelen voor HUNTO en Respaldo, zijn voorzien met het oog op het versterken van de toegang en kwaliteit van zorg. De voortgang in relatie tot de beleidsdoelstellingen wordt gemonitord, waarbij aandacht is voor onder andere de dynamiek rondom wachtlijsten.

68. Kunt u aangeven of een deel van de middelen wordt ingezet voor de preventieve GGZ, zoals schoolprogramma's of vroegtijdige signalering op wijkniveau?

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. Een deel van de beschikbare middelen wordt ingezet voor preventieve geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Dit gebeurt onder andere via programma's van de Fundacion Anti Droga Aruba (FADA) en het initiatief *Scol Saludabel* (Gezonde Scholen). Deze richten zich op voorlichting, weerbaarheid en het bevorderen van mentaal welzijn bij jongeren binnen het onderwijs. Voorts kan worden opgemerkt dat momenteel gewerkt wordt aan de voortzetting en uitbereiding van het project gezonde scholen.

69. Welke versterkingen zijn voorzien binnen de jeugdbescherming of kinderopvangsystemen, en hoe verhouden deze zich tot de toenemende meldingen van verwaarlozing of mishandeling?

De veranderingen binnen het kinderopvangsysteem betreffen geen verandering in de traditionele zin maar een gerichte herstructurering ten behoeve van duidelijkheid, efficiëntie en kwaliteitsborging. De taken die betrekking hebben op kinderopvang zullen ondergebracht worden bij een nieuw op te richten Bureau Kinderopvang, dat gepositioneerd zal worden onder de Inspectie Onderwijs dit vanwege de natuurlijke aansluiting tussen vroegtijdige ontwikkeling en het onderwijsdomein. Kinderopvang speelt een cruciale rol in de eerste levensjaren van een kind en legt de basis voor latere leerprestaties. Door de positionering onder de Inspectie Onderwijs wordt het toezicht op pedagogische kwaliteit, veiligheid en ontwikkeling integraal benaderd en professioneel geborgd. Dit bureau zal verantwoordelijk zijn voor het toezicht op kinderopvangcentra, het beheren van een centraal register van erkende kinderopvanginstellingen, het faciliteren van meldingen en het ondersteunen van centra bij het verbeteren van de kwaliteit van zorg, en scholing van toekomstige officiële toezichthouders.

70. Is er extra budget gereserveerd voor het versterken van toezicht, training en capaciteitsopbouw bij instellingen die verantwoordelijk zijn voor kinderbescherming?

De focus ligt op het doelmatig inzetten van de reeds beschikbare middelen. Binnen het huidige budget wordt gewerkt aan het optimaliseren van inzet, herstructurering van taken en het versterken van samenwerking en efficiëntie tussen betrokken instanties.

71. Hoeveel van de extra middelen gaan naar opvang, begeleiding en juridische ondersteuning van slachtoffers van relationeel en huiselijk geweld, en hoe is dit verdeeld over betrokken organisaties?

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 64.

72. Worden er in deze begroting structurele investeringen gedaan in educatie- of voorlichtingscampagnes tegen huiselijk geweld, en zo ja, welke doelgroepen worden hiermee bereikt?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

73. Kunt u een overzicht geven van de totale middelen die binnen deze suppletoire begroting zijn uitgetrokken voor het versterken van het sociaal veld in de brede zin, en op welke wijze dit aansluit bij de nationale prioriteiten op het gebied van volksgezondheid, veiligheid en sociale rechtvaardigheid?

Financiële middelen die direct betrekking hebben op het sociaal veld zijn (per begrotingspost):

16891002.4347 'Overige kosten on-/ en minvermogen': Afl. 1.900.000

Deze middelen dekken met name advocatenkosten en begrafenis kosten voor personen met een on- of minvermogene status.

16891002.4624 'Onderstand': Afl. 30.000.000

Bijstand aan natuurlijke personen ter voorziening in hun kosten van levensonderhoud.

16891002.4628 'Overige gezinnen': Afl. 250.000

Dit betreft uitgaven op basis van artikel 10, waarbij hulpverlening in de vorm van onder andere financiële ondersteuning wordt geboden.

Cultuurbeleid

74. Wat zijn de concrete beleidsdoelstellingen op het gebied van cultuur in 2025, en welke indicatoren worden gehanteerd om succes te meten?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

75. Hoeveel is er begroot voor cultuurprojecten in 2025?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

76. Op welke wijze wordt de culturele sector ondersteund?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

77. Zijn er recente voorbeelden hoe er samengewerkt wordt met het onderwijs of andere sectoren om cultuurparticipatie te bevorderen?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

78. Wat is de stand van zaken van het Vierlandenoverleg inzake Cultuur?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

79. Hoe wordt gewaarborgd dat subsidies en ondersteuning aan culturele instellingen transparant en doelmatig worden ingezet?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Diplomatico cultural

80. Kan het kabinet uiteenzetten wat de exacte functiebeschrijving of profielschets is van de recent aangestelde 'diplomatico cultural'?

De cultureel diplomaat vertegenwoordigt de belangen van Aruba op het gebied van cultuur, creatieve industrie en internationale samenwerking binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De functie draagt bij aan beleidsontwikkeling, culturele positionering en diplomatieke netwerken in lijn met Aruba's strategische doelen en duurzame ontwikkelingsagenda.

81. Is er een open sollicitatieprocedure gevolgd voor deze functie? Zo ja, was de Departamento di Recurso Humano (DRH) daarbij betrokken, en hoe is de procedure verlopen?

Er is geen open sollicitatieprocedure gevolgd voor de functie van cultureel diplomaat. De keuze voor de betreffende kandidaat is gemaakt op basis van diens specifieke expertise, ervaring en geschiktheid voor deze unieke functie.

82. Op basis van welke criteria is de persoon in kwestie geselecteerd, en welke kwalificaties of ervaring zijn als essentieel beschouwd voor de uitoefening van deze functie?

De persoon in kwestie is geselecteerd op basis van relevante ervaring in de culturele sector, aantoonbare kennis van internationale culturele samenwerking, en een sterk netwerk binnen zowel lokale als internationale cultuurkringen.

83. Wat is de salarisschaal of salarisindicatie verbonden aan de functie van 'diplomatico cultural', en uit welk budget wordt dit gefinancierd?

Er is nog geen salarisschaal verbonden aan de functie. Het is wel de bedoeling om dit in gang te zetten. De persoon in kwestie werkt voorlopig op basis van een dienstverleningsovereenkomst.

84. Wat is de duur van de aanstelling? Gaat het om een tijdelijke, vaste of politiek-bestuurlijke benoeming?

De dienstverleningsovereenkomst is tijdelijk en voor maximaal de duur van het kabinet AVP-FUTURO.

85. Wat is de exacte reikwijdte van de bevoegdheden van deze functie, zowel op nationaal als internationaal vlak? Beschikt de diplomatico over ondertekeningsbevoegdheden of vertegenwoordigt deze formeel de regering van Aruba in het buitenland?

De functie is bevoegd Aruba te vertegenwoordigen op cultureel vlak. Het mandaat strekt zich niet uit tot het nemen van besluiten of het verrichten van handelingen die financiële verplichtingen of gevolgen met zich meebrengen.

86. Welk mandaat heeft de diplomatico cultural om culturele diplomatie vorm te geven, en hoe wordt hierover verantwoording afgelegd?

Over de inhoud van de culturele diplomatie vindt afstemming plaats met de minister en het kabinet van de Gevolmachtigde Minister en de Directie Cultuur.

87. Zal deze aanstelling een precedent vormen voor andere ministeries om soortgelijke 'diplomaticos' aan te stellen?

Deze aanstelling is specifiek gedaan op basis van de bijzondere aard en behoeften van de functie binnen de context van culturele diplomatie.

88. Zo ja, bij welke ministeries wordt dit overwogen, en welke inhoudelijke taakstellingen zullen daarbij gelden?

Voor zover bekend is dit niet aan de orde.

89. Hoe wordt voorkomen dat dergelijke aanstellingen leiden tot functievervaging, bestuurlijke overlap of onduidelijkheid in verantwoordelijkheden tussen reguliere ambtenaren, kabinetsleden en diplomatieke posten?

Het is de bedoeling om de functie van cultureel diplomaat in te stellen als ambtelijke functie.

Afwezigheid Minister van Cultuur

90. Wat is de reden voor de afwezigheid van de Minister van Cultuur bij een reeks culturele evenementen die de afgelopen periode op Aruba zijn georganiseerd?

Er is een taakverdeling overeengekomen tussen de ministers om bij culturele evenementen aanwezig te zijn. Als een minister niet kan vanwege agendaverplichtingen probeert hij een andere minister of vertegenwoordiger aan te wijzen.

91. Kan het kabinet verklaren waarom de minister niet aanwezig was bij onder andere: de Fiesta Tipico van Union di Tipico Arubano, het Festival di Cah'i Orgel bij Papiamento Restaurant, de overhandiging van het boek "Capital Humano entre buki y arte" ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van Biblioteca Nacional

Aruba, de vieringen van Dera Gay bij verschillende Centro di Bario's, en de viering van het 39-jarig bestaan van UNOCA?

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 90.

92. Welke boodschap denkt het kabinet hiermee af te geven aan de culturele sector, artiesten en erfgoedinstellingen die actief bijdragen aan het behoud en de promotie van Arubaanse identiteit?

Het kabinet acht het van belang actief bij te dragen aan het behoud en promotie van de Arubaanse identiteit.

93. Op welke wijze acht het kabinet het gepast dat culturele instellingen wel worden aangemoedigd en (deels) gefinancierd door de overheid, terwijl de politiek-bestuurlijke vertegenwoordiging op zulke momenten ontbreekt

Verwezen wordt naar de antwoorden op de voorgaande vragen.

94. Is er een beleidslijn of agenda-afweging waardoor de minister prioriteit heeft gegeven aan andere verplichtingen? Kan hiervan een overzicht worden gegeven?

Verwezen wordt naar de antwoorden op de voorgaande vragen.

95. Wordt overwogen om in de toekomst de aanwezigheid van de minister of een officiële vertegenwoordiger bij belangrijke culturele evenementen structureel te garanderen, mede als blijk van waardering voor de sector?

De minister blijft ernaar streven zelf of een officiële vertegenwoordiger bij belangrijke culturele evenementen aanwezig te doen zijn.

96. Welke rol ziet het kabinet voor zichzelf in het actief uitdragen van steun voor cultuur als verbindend, economisch en educatief krachtveld op Aruba?

Het kabinet tracht het culturele veld zo veel mogelijk te ondersteunen.

Dia di San Juan, Dera Gay

97. Wat is het standpunt van het kabinet ten aanzien van Dia di San Juan (Dera Gay) als nationaal cultureel erfgoed en nationale feestdag van Aruba?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

98. Is er in de begroting of via andere regelingen een bijdrage geleverd aan de organisatie van activiteiten rondom Dia di San Juan in 2025? Zo nee, waarom niet?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

99. Waarom is er, ondanks de status van nationale feestdag, nauwelijks overheidssteun waargenomen voor de viering van Dera Gay op 24 juni 2025?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

100. Welke rol speelt het Directie Cultuur Aruba (DCA) of het ministerie van Cultuur bij de coördinatie en ondersteuning van deze nationale viering?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

101. Hoeveel budget is in 2025 beschikbaar gesteld voor activiteiten in de Centro di Bario's specifiek voor de viering van traditionele feestdagen zoals Dera Gay?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

102. Heeft het kabinet geëvalueerd waarom de activiteiten in de wijken nauwelijks zijn bezocht? Wat zijn de bevindingen en hoe wordt hierop gereageerd?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

103. *Hoe wordt de gemeenschap betrokken bij het vormgeven van vieringen van cultureel erfgoed, en wordt hun feedback structureel meegenomen in beleidsvorming?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

104. *Is het kabinet bereid om, in samenspraak met lokale cultuurorganisaties, een nationaal actieplan op te stellen om de viering van Dia di San Juan nieuw leven in te blazen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

105. *Op welke wijze wordt ervoor gezorgd dat immaterieel cultureel erfgoed, zoals de Dera Gay-traditie, wordt behouden, gewaardeerd en doorgegeven aan jongere generaties?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Digitalisering erfgoed

106. *Wat zijn de beleidsplannen van het kabinet met betrekking tot de verdere digitalisering van het cultureel erfgoed van Aruba?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

107. *Welk budget is er in 2025 beschikbaar gesteld voor digitaliseringsprojecten van archieven, bibliotheken, musea en andere erfgoedinstellingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

108. *Op welke wijze zal de Archivo Nacional Aruba worden ondersteund bij het uitvoeren van haar kerntaken, waaronder conservering, digitalisering en publieke toegankelijkheid van archieven?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

109. *Is er sprake van capaciteitsversterking of investeringen in IT-infrastructuur bij de Archivo Nacional Aruba om digitalisering te versnellen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

110. *Welke structurele en projectmatige ondersteuning ontvangt de Biblioteca Nacional Aruba in 2025 vanuit de begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

111. *Wordt er gewerkt aan een meerjarenvisie of beleidsplan voor de rol van de bibliotheek in kennisdeling, leesbevordering en erfgoedbehoud?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Renovatie Cas di Cultura

112. *Is het kabinet voornemens om de renovatie van Cas di Cultura financieel te ondersteunen met een bijdrage van meer dan 4 miljoen florin?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

113. *Indien ja, wat is de herkomst van dit bedrag binnen de begroting en wat is de verwachte uitvoeringsperiode?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

114. *Wat zijn de beoogde verbeteringen aan Cas di Cultura en hoe zal deze culturele infrastructuur worden ingezet ten behoeve van bredere maatschappelijke en educatieve doelen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

115. *Op welke wijze wordt geborgd dat investeringen in culturele instellingen bijdragen aan duurzaamheid, toegankelijkheid en gemeenschapsbetrokkenheid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Theaterkunst

116. *Wat zijn de beleidsdoelstellingen van het kabinet met betrekking tot de ontwikkeling en stimulering van theaterkunst op Aruba in 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

117. *Hoeveel middelen zijn er specifiek gereserveerd in de suppletoire begroting 2025 voor theaterproducties, toneelgezelschappen, infrastructuur en educatieve initiatieven op het gebied van podiumkunsten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

118. *Op welke wijze ondersteunt het kabinet bestaande theaterinstellingen zoals Cas di Cultura, amateurgezelschappen en nieuwe initiatieven binnen de theatersector?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

119. *Zijn er subsidieregelingen of stimuleringsfondsen beschikbaar voor jonge theatermakers en culturele ondernemers op het eiland? Zo ja, wat zijn de voorwaarden en hoe transparant is de toekenning hiervan?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

120. *Hoe wordt samengewerkt met het ministerie van Onderwijs om theaterkunst te integreren in het curriculum van het primair en secundair onderwijs?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

121. *Zijn er plannen om de bereikbaarheid en participatie in theaterkunst te vergroten, bijvoorbeeld via community outreach, gratis voorstellingen in de wijk of mobiele theaterplatforms?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

122. *Hoe wordt de professionele ontwikkeling van theatermakers ondersteund, bijvoorbeeld via opleidingen, masterclasses, beurzen of internationale uitwisselingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

123. *Is het kabinet bereid een meerjarige cultuurvisie te ontwikkelen waarin de rol van theater als sociaal bindmiddel en uitingsvorm expliciet wordt erkend en ondersteund?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

124. *Hoe wordt gemonitord of theaterinitiatieven bijdragen aan bredere sociale en educatieve doelen, zoals jeugdontwikkeling, erfgoedbehoud en identiteit?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

125. *Zijn er samenwerkingen voorzien met andere eilanden of met Nederlandse instellingen om co-producties of trainingsprogramma's op te zetten ter versterking van de Arubaanse theatersector?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Behoud erfgoed

126. *Wat zijn de actuele beleidsdoelen van het kabinet met betrekking tot het behoud en de restauratie van cultureel erfgoed, inclusief beschermde monumenten?*

De actuele beleidsdoelen zijn als volgt:

Revitalisatie van Oranjestad, renovatie van Oranjestad -en omgeving.

Revitalisatie van San Nicolas

Bevorderen van bescherming van particuliere monumenten

Inventarisatie en opstarten van een restauratieplan ten behoeve van de monumenten inclusief hun beschermde status

Accent leggen op innovatieve cultuurprogramma's

Promotie van onze cultuur als toeristische attractie.

127. *Hoeveel middelen zijn er in de begroting 2025 opgenomen voor het onderhoud, de restauratie en herbestemming van monumentale panden?*

In de begroting 2025 is Afl. 614.100,- opgenomen voor restauratie Kapel Bethania. Verder is renovatie Zoutmanstraat 1 in uitvoering voor een bedrag van Afl. 563.935,-

128. *Welk percentage van het erfgoedbestand op Aruba verkeert volgens de laatste inventarisatie in kwetsbare of vervallen staat, en welke plannen zijn er om dit aan te pakken?*

Monumentenbureau heeft vier lijsten met gebouwen en objecten.

- Beschermde monumenten 40 gebouwen/objecten (70% in goede staat, 18% slechte staat, 2% in uitvoering restauratie, 10% onderhoud nodig)

- Kandidatenlijst 284 gebouwen/objecten (potentiële gebouwen/objecten die monument kunnen worden)
- Aandachtlijst 109 gebouwen/objecten (gebouwen/objecten die geëvalueerd dienen te worden of ze een monument kunnen worden)
- Afgevoerde lijst 23 gebouwen (gesloopte gebouwen of gebouwen die niet meer gerenoveerd kunnen worden).

Momenteel is het Monumentenbureau bezig met:

- Reviseren en herschrijven van de bestaande waardestelling;
- Classificeren van alle monumenten in A of B categorie;
- Beschermen van de monumenten van het Land;
- Het Monumentenbureau begeleidt de gebruiker van het pand met de financiering zodat onderhoud of restauratie uitgevoerd kan worden.

129. *Welke stappen onderneemt het kabinet om particulier eigenaarschap van monumenten te ondersteunen, bijvoorbeeld via subsidies, belastingvoordelen of onderhoudsadvies?*

Een concept subsidiebeleid is door het Monumentenbureau opgesteld en besproken met DWJZ en Directie der Belastingen. Het beleid moet nog worden geëvalueerd. De belastingfaciliteiten zijn dat eigenaren van beschermde monumenten Afl. 5.000,- kunnen aftrekken van de belasting, mits er sprake is van een woning en eigenaren die een monument kopen betalen geen overdrachtsbelasting.

Verder geeft het Monumentenbureau technische begeleiding en advies op materiaalgebruik, gaan ter plaatse inspectie doen, kleurenonderzoek etc.

130. *Worden er educatieve of publieksgerichte programma's ondersteund om erfgoedbewustzijn bij jongeren en in de gemeenschap te vergroten?*

Momenteel is het Monumentenbureau lessen aan het geven aan 5de en 6de klassen van het onderbouw en 3de en 4de klassen van het bovenbouw. Ook geeft het Monumentenbureau informatie aan groepen van gepensioneerden, studenten, toeristen en andere instellingen.

131. *Is er sprake van monitoring of risicobeoordeling van erfgoedlocaties in relatie tot klimaatverandering, zeespiegelstijging of extreme weersomstandigheden?*

Via de monumentenwacht wordt wekelijks controle uitgevoerd. Samen met de Crisismanagement is overleg gepleegd over de monumenten en de weersomstandigheden.

132. *Wat is het beleid ten aanzien van het integreren van erfgoed in ruimtelijke ordening, toerisme en economische ontwikkeling?*

Dit beleid is opgenomen in het ROPV van het Land.

Comision Celebracion Dianan Nacional

133. *Wat is de actuele samenstelling van de Comision Celebracion Dianan Nacional (CCDN)? Wie zijn de leden, en op basis van welke criteria zijn zij benoemd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

134. *Is er een officiële benoemingsbeschikking MB beschikbaar van de CCDN? Zo ja, kan het kabinet een kopie van deze MB aan de Staten verstrekken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

135. *Wat is het beschikbare budget voor de CCDN voor het jaar 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

136. *Wordt de CCDN betrokken bij het overheidsinitiatief Ban Bek Caya? Zo ja, wat is de aard van deze betrokkenheid en hoe is de taakverdeling tussen de CCDN en andere coördinerende instanties?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

137. *Hoe wordt geborgd dat de CCDN een inclusieve en representatieve rol vervult bij de organisatie van nationale vieringen, met inachtneming van alle culturele gemeenschappen op Aruba?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

138. *Is het kabinet bereid om transparantie te verhogen door periodieke rapportages van de CCDN te publiceren over activiteiten, uitgaven en behaalde doelen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Ban Bek Caya

139. *Wat is de officiële doelstelling van het overheidsinitiatief Ban Bek Caya, zoals vastgesteld door het kabinet en de betrokken uitvoerende instanties?*

Het Ban Bek Caya-initiatief hanteert een veelzijdige aanpak om de economie in Oranjestad te stimuleren en zowel de lokale bevolking als bezoekers samen te brengen. Dit gebeurt door het creëren van belevingen en het bevorderen van de lokale cultuur via een festival met Arubaanse muziek, eten en culturele ervaringen. Het initiatief maakt interactie mogelijk tussen de lokale gemeenschap en gasten, wat leidt tot authentieke en unieke belevenissen.

140. *Hoe wordt gemeten of Ban Bek Caya daadwerkelijk bijdraagt aan het versterken van de band tussen toeristen en de lokale gemeenschap, zoals beoogd?*

Er waren naar schatting 4000 personen aanwezig, waaronder lokale bewoners en toeristen, op basis van feedback van het organiserende personeel dat bij het evenement aanwezig was.

Gesprekken met gasten die aanwezig waren (uit Argentinië), gaven duidelijk positieve feedback over het leren kennen van de lokale cultuur, muziek en culinaire ervaring. Ze hoorden over het evenement van hun taxichauffeur die hen bij aankomst op Aruba van de luchthaven had opgehaald.

141. *Is er een evaluatie of effectmeting uitgevoerd over de impact van Ban Bek Caya op toeristische beleving, lokale participatie en winkelbezoek in Oranjestad?*

Uit nabesprekingen met verschillende belanghebbenden, waaronder winkeleigenaars, bleek dat de verkoop op de avond van het evenement en de dag na Ban Bek Caya met 200% tot 600% was gestegen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Winkeleigenaars verzochten op basis van de behaalde resultaten om het evenement maandelijks te organiseren. Ze waren positief over het bezoekersaantal en de impact van het evenement.

142. *Op basis waarvan heeft de Aruba Tourism Authority (ATA) besloten om deze activiteit financieel te ondersteunen? Wat is het totale bedrag dat ATA in en 2025 zal bijgedragen aan dit initiatief?*

Op verzoek van de Directie Cultuur (DCA) is de ATA gevraagd om deze pilotinitiatief te ondersteunen met een veelzijdige aanpak om de economie in Oranjestad te stimuleren en zowel de lokale bevolking als bezoekers samen te brengen, ter bevordering van de lokale cultuur, via een festival met Arubaanse muziek, eten en culturele belevingen. Het huidige bestede bedrag was Afl. 172.700,- maar aanvullende middelen zijn afgewezen door de Raad van Commissarissen.

143. *Welke concrete culturele elementen zijn in het programma van Ban Bek Caya opgenomen, en op welke wijze zijn lokale artiesten, ambachtslieden en culturele organisaties hierbij betrokken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

144. *Wat zijn de totale kosten van het initiatief Ban Bek Caya, en welk deel van dit budget is specifiek bestemd voor het actief betrekken en uitnodigen van de lokale gemeenschap bij de activiteiten?*

De totale kosten van het evenement bedroegen Afl. 172.700,- en de promotiekosten van het evenement bedroegen ongeveer Afl. 24.000,- en omvatten radio, sociale media, tv, flyers, posters en reclame op taxischermen in het Engels en Papiaments.

145. *Is overwogen of er andere, effectievere manieren zijn om het gestelde doel – namelijk betekenisvolle culturele interactie tussen toeristen en de Arubaanse bevolking – te bereiken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

146. *Wordt de Comision Celebracion Dianan Nacional (CCDN) of het Directie Cultuur Aruba (DCA) betrokken bij de inhoudelijke invulling van Ban Bek Caya, gezien de culturele dimensie van het initiatief?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

147. *Hoe verhoudt Ban Bek Caya zich tot andere beleidsinspanningen om de binnenstad van Oranjestad te revitaliseren en erfgoedlocaties publiek toegankelijk te maken?*

Ban Bek Caya is een gezamenlijk initiatief van het Ministerie van AZ, TTS en FEPS met als doel het stadscentrum nieuw leven in te blazen. Met deze inspanning beogen wij ondernemers te laten zien welk potentieel het stadscentrum heeft, indien wij gezamenlijk tijd, energie en financiële middelen investeren in de ontwikkeling van een hernieuwde stadsomgeving met voorzieningen op het gebied van horeca, ontspanning en woongelegenheid voor onze gemeenschap.

Het achterliggende idee en uiteindelijke doel is niet dat de overheid op structurele basis de organisatie en financiering van dit evenement op zich neemt, maar dat ondernemers het potentieel ervan onderkennen, zelf het initiatief nemen en beginnen met het plannen en financieren van het evenement. Dit kan worden gerealiseerd met middelen verkregen uit verkoopopbrengsten en marketingactiviteiten. Op termijn wordt beoogd dat ondernemers ook investeren in hun vastgoed en – indien nodig – overgaan tot verhuur of verkoop van hun panden.

148. *Is het kabinet bereid om alternatieve of aanvullende initiatieven te overwegen die meer directe culturele uitwisseling en educatie mogelijk maken, zoals erfgoedtoers, wijkgerichte festivals of lokale storytelling-evenementen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

CMO

149. *Wat is de motivering van de regering voor deze bezuiniging, ondanks de bewezen meerwaarde van de CMO tijdens nationale en internationale crisissituaties?*

In deze suppletoire begroting is geen bezuiniging opgenomen voor CMO.

150. *Is er een impactanalyse uitgevoerd over de gevolgen van deze bezuiniging voor de paraatheid en operationele slagkracht van de CMO?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

151. *Zo ja, kunnen de resultaten met de Staten worden gedeeld?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 149.

152. *Hoe ziet de regering de rol van de CMO in het breder kader van nationale veiligheid, rampenbestrijding en crisisrespons, vooral nu de internationale dreigingen toenemen?*

De regering ziet het Crisis Management Office (CMO) als een kerninstelling in het nationale veiligheidsstelsel. CMO vervult niet alleen een coördinerende rol op lokaal niveau bij voorbereiding, respons en nazorg in rampen en crisissituaties, maar draagt ook verantwoordelijkheid op Koninkrijksniveau.

153. *Op welke wijze wordt gegarandeerd dat Aruba in crisissituaties, zoals natuurrampen, cyberaanvallen, of regionale onrust, tijdig en adequaat kan reageren ondanks de budgettaire beperkingen?*

Ondanks financiële beperkingen wordt de paraatheid van Aruba via het CMO actief versterkt. CMO werkt risico-gestuurd en in netwerken, zodat middelen efficiënt worden ingezet en de reactiesnelheid hoog blijft. Zo is er de versterking van Rode Kruis Aruba, met focus op nationale logistieke capaciteit, de samenwerking met Urban Search and Rescue NL om een USAR Light Team op Aruba te certificeren en een Memorandum of Understanding met USAR.NL, waarbij CMO optreedt als het officiële Host Nation Support Point of Contact.

154. *Zijn er plannen om, in samenwerking met het Koninkrijk of internationale partners, aanvullende middelen of ondersteuning te verkrijgen voor de versterking van onze crisiscapaciteiten?*

CMO onderhoudt nauwe banden met partners binnen het Koninkrijk, zoals NCTV, RWS, JenV en BZK, en met internationale actoren zoals PAHO en EU Fondsen voor OCT Landen. Recent heeft een externe evaluatie van CMO plaatsgevonden door Crisisplan Nederland en de Universiteit Leiden. Uit deze evaluatie is gebleken dat effectieve gevolgminimalisering en effectbestrijding een belangrijk aandachtspunt blijft binnen de huidige budgettaire ruimte. Deze bevinding zal door CMO concreet worden geadresseerd in aanloop naar november 2025 Crisisbeheersings Week.

155. *Hoe rechtvaardigt de Minister-President dat meer dan 700 vragen van de oppositie op basis van artikel III.17 van de Staatsregeling van Aruba en artikel 59 van het Reglement van Orde van de Staten, niet worden beantwoord?*

Aan de beantwoording van de vragen wordt momenteel aan gewerkt; bij een aantal vragen is de input van verschillende directies gewenst.

156. *De coalitiepartners hebben afgesproken in het regeerakkoord AVP-Futuro dat Statenvragen zullen worden beantwoord binnen de door de Staten aangegeven termijn. Bovendien heeft de partij Futuro in haar verkiezingsprogramma expliciet beloofd dat Statenvragen binnen twee weken beantwoord zouden worden. Vindt de Minister-President dit niet een overtreding van hun eigen afspraken?*

De minister-president blijft ernaar streven de Statenvragen binnen een redelijke termijn te beantwoorden.

157. *Staat de Minister-President achter de bewering van de Minister van Financiën dat het stellen van vragen door de oppositie het regeren belemmert?*

De minister president is niet bekend met deze uitspraak.

158. *Meent de Minister-President dat het Parlementair controlemechanisme, dat de kern vormt van onze democratie, gezien moet worden als een obstakel voor goed bestuur?*

De minister president acht het parlementair controle-mechanisme uiterst belangrijk voor onze democratie.

159. *Er wordt in de ontwerp begrotingswijziging geen rekening gehouden met de EU-fondsen ten behoeve van het e-Government project. EU-fondsen van de 1e-tranche waren bij de regeringswisseling reeds overgedragen door de EU op de bankrekening van Land Aruba in New York. Waarom is hier geen rekening mee gehouden in de begroting?*

In de huidige ontwerp-begrotingswijziging is inderdaad nog geen rekening gehouden met de EU-fondsen voor het e-Government project. Op het moment van het opstellen van deze suppletoire begroting was er geen definitieve indicatie over wanneer deze fondsen daadwerkelijk beschikbaar zouden zijn. Daarom is ervoor gekozen deze fondsen niet op te nemen in de huidige begrotingswijziging. Wel is er een indicatie vanuit de EU dat deze fondsen in de komende twee weken waarschijnlijk gestort zal worden op de rekening van Land Aruba.

160. *Wat is het gevolg van het niet opnemen in de begrotingswijziging, bijvoorbeeld kan gebruik worden gemaakt van deze fondsen?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 159.

161. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot het e-Government project?*

Het e-Government traject dat gericht is op de verdere digitalisering en modernisering van de Arubaanse overheid, is sinds 2018 ingezet onder het vorige kabinet. In deze periode zijn diverse initiatieven genomen om de digitale dienstverlening te verbeteren. Desondanks is geconstateerd dat deze projecten beperkt invloed hebben gehad op de daadwerkelijke implementatie van structurele e-Government processen en voorzieningen.

Om deze reden heeft de regering onlangs besloten tot de instelling van de Digital Innovation & Automation Taskforce (DTF). Deze Taskforce heeft tot doel om op korte termijn duidelijke kaders, noodzakelijke afspraken en protocollen te realiseren voor de essentiële onderdelen van e-Government. Dit betreft onder meer digitale identiteit (eldentity), interoperabiliteit en cybersecurity. Hierbij worden ook de noodzakelijke juridische grondslagen ontwikkeld en vastgesteld.

Hoewel er technisch gezien weinig obstakels zijn voor de invoering van e-Government, vereist een succesvolle implementatie vooral helderheid op het gebied van governance, afspraken en processen. De DTF richt zich daarom primair op het snel, zorgvuldig en verantwoord realiseren van de noodzakelijke bestuurlijke en juridische randvoorwaarden, evenals het verankeren van goede governance, data flows en business-procedures.

Op dit moment zijn er belangrijke ontwerpdocumenten en plannen al opgesteld. Deze worden momenteel zorgvuldig afgerond en geformaliseerd. Benadrukt hierbij wordt naar de toekomst gekeken en gebouwd aan een robuuste structuur, in plaats van achteruit te kijken en werken. De Taskforce werkt momenteel met grote inzet om de uitvoering van digitale overheidsserviceverlening snel en effectief vorm te geven, zodat er spoedig concrete stappen kunnen worden gepresenteerd. De Staten zullen hierover worden geïnformeerd.

162. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot de heropening van de grens met Venezuela?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

163. *Wat is het advies van de diensten DBB, CMO, Directie Luchtvaart, Migracion Aruba en Warda Nos Costa terzake de heropening van de grens?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

164. *Tijdens het Kabinet Wever-Croes 2, was de toenmalige minister-president tevens voorzitter van OCTA. Vanaf het begin van het voorzitterschap heeft de voormalige minister-president Evelyn Wever-Croes het initiatief genomen om een nieuwsbrief elk kwartaal op te stellen, die onder de leden van de OCTA werd verspreid, waarin de OCTA-leden een stand van zaken konden geven van de EU-projecten. Hoeveel nieuwsbrieven heeft u laten opstellen?*

De meest recente nieuwsbrief is van februari 2025. De coördinatie van de OCTA-nieuwsbrieven vindt plaats samen met de Executieve Commissie van OCTA. De OCTA-website, die momenteel een nieuwsbrief uit begin 2023 als laatste toont, wordt ook bijgewerkt. Onder voorzitterschap van kabinet AVP-FUTURO heeft OCTA in mei een

nieuwe technische assistent aangenomen om hierin te ondersteunen. Het streven is om de volgende nieuwsbrief na de zomer te publiceren.

165. *Indien geen, waarom niet?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 164.

166. *Wanneer vindt de volgende OCTA-vergadering plaats?*

De laatste OCTA-vergadering, die in de hoedanigheid van een Ministeriele Conferentie heeft plaatsgevonden was op 26 juni 2025.

Indien het 21ste LGO-EU Forum met de vraag wordt bedoeld, wordt dit niet alleen door Aruba, maar gezamenlijk met de Europese Commissie georganiseerd. Door de Europese Commissie is gecommuniceerd dat hun voorkeur uitgaat naar de 1ste kwartaal 2026, zodat de Europese Commissaris die de belangen van de LGO behartigd ook aanwezig kan zijn. De Europese Commissie gaat de exacte datum intern afstemmen en communiceert deze vervolgens aan OCTA.

167. *Deze zou in Aruba plaatsvinden, wat is de status daarvan?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij de voorgaande vraag.

168. *Wat is het beleid van de regering ten aanzien van 'women empowerment'?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

169. *Welke initiatieven zijn ondernomen, en waar is dat terug te vinden in de begrotingswijziging 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

170. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot het project 'herstructurering overheidsorganisatie'?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

171. *Waar wordt in de begrotingswijziging 2025 hiermee rekening gehouden?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

172. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

173. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

174. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

175. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

176. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

177. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

178. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

Vanwege privacy en de bescherming van persoonsgegevens kunnen naam en persoonsnummers niet openbaar worden gedeeld. Bij de reguliere begrotingsbehandeling kan een geanonimiseerd overzicht worden gegeven, maar in de suppletoire begroting zijn er geen wijzigingen in de begroting van goederen en diensten van dit ministerie zodat dit niet aan de orde is.

179. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

180. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

181. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 180.

182. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 181.

183. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 180.

184. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot het Verdrag van Istanbul?*

185. *Wat is de planning om aan de uitvoering van dit verdrag te voldoen?*

186. *Welke concrete herschikkingen worden voorgesteld binnen het ministerie van Algemene Zaken in de suppletoire begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

187. *Zijn deze structureel van aard of slechts incidentele verschuivingen om korte termijn tekorten te dekken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

188. *De regering stelt bezuinigingen voor op het overheidsapparaat en operationele kosten binnen Algemene Zaken. Kan de minister toelichten hoe deze besparingen de werking van het overheidsapparaat beïnvloeden?*

Dit is niet opgenomen in de suppletoire begroting dus niet aan de orde.

189. *Zijn zij blijvend (structureel) of slechts eenmalig?*

Dit is niet opgenomen in de suppletoire begroting dus niet aan de orde.

190. *In hoeverre draagt het ministerie van Algemene Zaken via de suppletoire begroting bij aan het verbeteren van het begrotingssaldo voor 2025?*

Verwezen wordt naar het antwoord op vraag 189.

191. *Gebeurt dit door structurele ingrepen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

192. *Of leunt de regering op incidentele meevallers die volgend jaar niet herhaalbaar zijn?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

193. *In hoeverre zijn de voorgestelde wijzigingen binnen Algemene Zaken in lijn met de eerder geformuleerde beleidsprioriteiten van de regering op het gebied van goed bestuur en modernisering van de overheid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

194. *Waarom worden bepaalde projecten of initiatieven binnen Algemene Zaken extra gefinancierd of juist gekort?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

195. *Hoe is die keuze onderbouwd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

196. *De suppletoire begroting bevat voornamelijk “technische verschuivingen” binnen Algemene Zaken. Kan de minister toelichten of deze verschuivingen inderdaad beleidsneutraal zijn, of gaan er feitelijk middelen weg bij bepaalde kerntaken of projecten? Met andere woorden, liggen er beleidskeuzes ten grondslag aan deze technische aanpassingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

197. *We constateren dat binnen Algemene Zaken mogelijk middelen worden verschoven van investeringen (bijvoorbeeld in infrastructuur of digitalisering) naar lopende uitgaven. Hoe verantwoordt de regering het verschuiven van investeringsbudgetten naar consumptieve uitgaven en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van belofte projecten op lange termijn?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

198. *Welke onderbouwing heeft de regering gegeven voor de wijzigingen onder Algemene Zaken? Is er bijvoorbeeld een specifieke analyse of extern advies (bijv. van het CAft of de Raad van Advies) dat deze herschikkingen en bezuinigingen ondersteunt? Zo ja, heeft de regering dat advies volledig opgevolgd, en zo nee, waarom niet?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

199. *Kan de minister van Algemene Zaken exact aangeven welke prestaties of resultaten de regering verwacht te behalen met de vrijgemaakte of extra ingezette middelen binnen dit ministerie?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

200. *Hoe zal aan de Staten inzicht worden gegeven in wat deze herschikking concreet oplevert aan beleidsresultaten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

201. *Heeft de regering alternatieven overwogen voor deze herschikkingen binnen Algemene Zaken? Bijvoorbeeld: is gekeken naar het schrappen van andere uitgaven in plaats van het uitstellen van investeringen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

202. *Zo ja, waarom is desondanks voor de nu voorgestelde verschuiving gekozen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

203. *Wat is de actuele stand van zaken van het genderactieplan dat door het vorige kabinet is opgesteld?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

204. *Welke onderdelen daarvan zullen in 2025 worden uitgevoerd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

205. *Waarom bevat de suppletoire begroting 2025 geen expliciete verwijzing naar het genderbeleid of beleidsdoelen gericht op vrouwenemancipatie, terwijl dit eerder wel als prioriteit was aangemerkt?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

206. *Is vrouwenemancipatie een prioriteit voor deze regering?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

207. *Zo ja, waar blijkt dat uit de begroting 2025 zoals thans wordt voorgesteld?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

208. *Is het beleidskader voor gendergelijkheid nog formeel van kracht onder de huidige regering?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

209. *Zo ja, hoe wordt dit nu concreet ingevuld in termen van beleidsacties en begrotingsmiddelen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

210. *Wordt het genderbeleid in 2025 interdepartementaal gecoördineerd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

211. *Welke minister draagt daar de eindverantwoordelijkheid voor?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

212. *Welke dienst is hiermee belast?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

213. *Wat is de samenwerkingsstructuur met maatschappelijke organisaties of internationale instellingen (zoals UN Women) voor de uitvoering van het genderbeleid in 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

214. *Welk bedrag is in 2025 structureel of incidenteel uitgetrokken voor initiatieven gericht op de versterking van de positie van vrouwen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

215. *Onder welke begrotingshoofdstukken zijn de uitgaven voor gendergelijkheid momenteel opgenomen, en waarom zijn deze niet expliciet zichtbaar in de suppletoire begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

216. *Kan de minister garanderen dat ondanks het ontbreken van specifieke vermeldingen in de suppletoire begroting, de reeds lopende programma's voor*

vrouwenondersteuning (zoals trainingen, toegang tot werk of juridische hulp) volledig worden voortgezet?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

217. *Waarom zijn er geen extra middelen voorzien in de suppletoire begroting om de implementatie van het genderactieplan te versnellen of te versterken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

218. *Welke concrete doelen heeft de nieuwe regering op het gebied van vrouwenparticipatie in politiek, bestuur, arbeidsmarkt en onderwijs?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

219. *Hoe is de regering voornemens om meetbare indicatoren te hanteren om te evalueren of de positie van vrouwen in Aruba daadwerkelijk is versterkt sinds het vorige kabinet?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

220. *Is er in 2025 en verder voorzien in monitoring- en evaluatiecapaciteit (bijvoorbeeld binnen een ministerie of zelfstandig orgaan) om toezicht te houden op de uitvoering en effectiviteit van genderbeleid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

221. *Op welke manier zullen vrouwen zelf betrokken worden bij het opstellen, toetsen en uitvoeren van beleid dat hun maatschappelijke positie moet verbeteren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

222. *Hoe geeft de regering in 2025 uitvoering aan internationale verplichtingen van Aruba binnen het Koninkrijk op het gebied van vrouwenrechten, zoals CEDAW (Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

223. *Wordt in de begrotingsuitvoering rekening gehouden met de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's), met name doel 5 (Gendergelijkheid)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

224. *Welke rol speelt Aruba binnen regionale initiatieven voor gendergelijkheid in het Caribisch gebied, en wordt de EU- of Koninkrijksvertegenwoordiging hierbij ingezet?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

225. *Waarom is de MoU die door de Minister-President is ondertekend met Fundacion Cas pa Comunidad Arubano (FCCA) tot op heden niet gedeeld met de Staten, ondanks het feit dat het hier gaat om een afspraak met belangrijke financiële en beleidsmatige implicaties?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

226. *Erkent de regering dat het ondertekenen van een MoU zonder voorafgaande of directe communicatie met het Parlement een ernstige vorm van gebrek aan transparantie vormt?*

In de MOU zijn nog geen harde verplichtingen opgenomen. Bij (suppletoire) begroting zullen de Staten zich kunnen uitspreken over de wijkverbetering trajecten.

227. *Wat is de inhoudelijke waarde van deze MoU, als de regering eerder bewust heeft besloten 20 miljoen florin voor FCCA te schrappen?*

De wijkverbetering is van groot belang voor de bestaande wijken van FCCA. Voor 2026 zal bekeken worden op welke wijze geleden beschikbaar kunnen worden gesteld voor de woningbouw door FCCA

228. *Kan de regering uitleggen welke concrete verplichtingen of toezeggingen voortvloeien uit deze MoU, en waarom deze afspraken niet eerst via de Staten zijn besproken of bekrachtigd?*

De uitwerking van de MOU zal ter goedkeuring aan de Staten worden voorgelegd.

229. *Is deze MoU bedoeld als politiek gebaar om schade te beperken na het schrappen van middelen, en hoe rechtvaardigt de regering dat tegenover de burgers die op die woningen wachten?*

De wijkverbetering acht de regering van groot belang voor het welzijn van de buurtbewoners en is daarom geen politiek gebaar.

230. *Wanneer is de regering van plan om de volledige tekst van deze MoU ter inzage aan de Staten te overhandigen, en is zij bereid dat op korte termijn te doen?*

Zie bijlage voor MOU.

231. *Waarom wordt er wel publiekelijk getekend met FCCA maar blijft de inhoud van het document geheim voor de volksvertegenwoordiging die de regering controleert?*

Zie vorig antwoord.

232. *Welke concrete meerwaarde heeft deze MoU op korte termijn voor FCCA, aangezien er geen middelen tegenover staan en sociale woningbouwprojecten zijn stilgevallen?*

De wijkverbetering valt onder de doelstellingen van de FCCA. Het is de bedoeling daartoe middelen beschikbaar te stellen waarover de Staten zich alsnog kunnen uitspreken.

233. *Is het kabinet bereid om een toelichting te geven op de onderhandelingen die geleid hebben tot de MoU, en wie waren hier inhoudelijk en politiek bij betrokken?*

De onderhandelingen zijn in een goede sfeer verlopen en een en ander is ook besproken in de ministerraad.

234. *Vindt de regering het gepast om zich publiekelijk te profileren met een ondertekend MoU, terwijl er beleidsmatig geen uitvoering of financiering volgt? Hoe verantwoordt zij deze vorm van symboliek boven inhoud?*

De wijkverbetering die met de MOU wordt beoogd sluit volledig aan op het beleid van de regering.

235. *Wat is de officiële positie van het kabinet ten aanzien van de Rijkswet?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

236. *Is er juridisch advies ingewonnen over de implicaties voor autonomie?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

237. *Hoe is het Parlement betrokken geweest bij de besluitvorming?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

238. *Waarom is er geen budget voor bewustwording en educatie hierover?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

239. *Wat zijn de alternatieven die Aruba voorstelt aan Nederland?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

240. *Is er een risicoanalyse gemaakt over mogelijke juridische conflicten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Integridad: Algemene zaken

241. *Den cuadro di integridad Gobierno por duna nos di conoce bao di cua ministerio esaki lo cay? Y si e no ta cay bao di ningun ministerio ki ta e motibo pa pone esaki un banda?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

242. *Den programa di gobernacion riba pagina 13 punto 13 tin skirbi cu lo stimula confiansa nobo den integridad di sector publico y semi publico: con Minister kier logra esaki si pueblo a tuma nota di nombracionan sin cu a cana e procedura cu ta prescribi den e plan di gobernacion na pagina 12 cu lo garantisa bon gobernacion y tur solicitud pa directoman lo ta habri pa tur hende?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

243. *Minister por duna nos e institutonan semi publico cu a haya director sin a pasa e proceso di un solicitud habri y ki ta e motibo cu a desvia di e acuerdo di gobernacion y sigur normanan cu ta existi pa años?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

244. *Con leu ta cu introduccion di Good Corporate Governance Code?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

245. *Minister por duna nos di conoce cu si e directornan apunta manera parachute a ser apunta conforme e normanan di salario di LNT?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

246. *Minister por duna nos di conoce si ya a yega na un acuerdo pa locual ta e ley di supervision nobo di Reino cu Minister a bisa di lo bay di acuerdo y finalisa pa 1 di mei?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

247. *Minister por comparti cu nos e Ley di Reino?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

248. *Minister nos a ricibi CAft den Parlamento y a indica cu Gobierno ta asina avansa cu aceptacion di e ley aki cu hasta un persona a ser tuma specialmente den CAft pa atende cu e ley aki. Minister ta na haltura di esaki?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

249. *Den acuerdo di gobernacion tin poni na pagina 15 cu lo percura pa den e ley di Reino cu Gobierno AVP-FUTURO lo acepta/lo zorg pa refinancia e PPP-nan: a logra esaki of nos mester bay riba mercado internacional si nos kier refinancia esaki?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

250. *Den bishita di CAft nan a pasa nan boca voorbij y a bisa cu Gobierno lo acepta e ley y cu lo haya refinanciamiento riba debenan bieu: Minister por duna di conoce na Parlamento si e fianza aki ta poni den un articulo di e ley di Reino y por ta parti di un bestuurlijke akkoord condiciona na pasonan cu gobierno mester tuma?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

251. *Corsou y Sint Maarten den aceptacion di e ley di Reino di supervision a haya kwijtschelding. Esaki tambe lo ta e caso di Aruba of solamente nos lo haya interes abao?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

252. *Con e Minister-President ta mira e ponencia cu e introduccion di CAft y e ley di supervision financiero ta e prijs cu nos pueblo tin di paga pa nos autonomia, teniendo den cuenta cu e mes Minister-President a tuma e paso pa trese CAft y e ley aki pa Aruba?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

253. *Minister na pagina 4 di plan di gobernacion ta para cu lo zorg pa e fianza converti su mes den un fondo di inversion. Si esaki ta e caso pakico e ora Minister President y partner FUTURO ta keda para pa e ley di supervision di Reino?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector

254. *Segun e ultimo proyeccion di Directie Economische Zaken Handel en Industrie (DEZHI) lo tin inflacion na Aruba di 2.3%. Esaki ta nifica automaticamente subida di prijs di tur producto. Kico ta e plan di gobierno?*

Deze veronderstelling over de inflatie van 2.3% is onjuist. In onderstaande tabel dat is opgenomen in de Economic Outlook May 2025 van de DEZHI treft men de verwachte inflatie in 2025:

Table 6: Inflation 2025

Inflation 2025	
Period Average inflation	1.9
Selected components	Effect
Gas	0.1%
10 cent decrease in excises	-0.2%
Gasoline and diesel	-0.9%
Food and non-alcoholic beverages	0.1%
Clothing & footwear	0.4%
Housing and household operation	1.5%
Purchase of new vehicles	0.3%
Rest	0.6%

Uit gepubliceerde data van het CBS blijkt dat voor de maand mei 2025 het algemeen prijsniveau relatief lager ligt dan in de maand mei van de jaren daarvoor:

Table 4: Overview of Δ ACPI, 2021 - 2025, for the month:

May

Period	Δ ACPI	Index
2020-2021	-2.2	97.16
2021-2022	3.0	100.09
2022-2023	6.1	106.25
2023-2024	1.8	108.14
2024-2025	1.1	109.31

Source: Central Bureau of Statistics Aruba

Een concrete actie dat het kabinet AVP-FUTURO heeft geïmplementeerd is het verlagen van de accijnzen op de verkoopprijzen van benzine en diesel per 1 mei 2025 om zodoende de binnenlandse ontwikkeling van het algemeen prijsniveau positief te beïnvloeden. Het effect hiervan kan worden waargenomen uit onderstaande tabel gepubliceerd door het CBS:

Table 7: Overview of Δ CPI**2025**

Period		Aruba	USA
Monthly	Apr - May	-0.3	0.2
Year-to-date	Dec - May	0.5	1.9
Last 12 months ¹	May - May	0.1	2.4
Last 24 months ²	May - May	1.1	2.7

Source: Central Bureau of Statistics Aruba

¹ End of period inflation

DEZHI verwacht dat de gemiddelde inflatie over de periode in 2025 1,9% zal bedragen. Dit betekent niet automatisch dat alle prijzen zullen stijgen. De consumptiemand voor het bepalen van de consumentenprijsindex (CPI) bestaat uit in totaal 408 goederen en diensten, die elk individueel bijdragen aan de CPI met hun eigen gewicht. De gewogen gemiddelde verandering van deze producten resulteert in de totale inflatiecijfers.

255. *Ki ta e accionnan concreto cu gobierno a tuma of ta tuma pa mehora e poder di compra?*

Een eerste concrete maatregel betreft de aanpassing van de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2025, inclusief de tweede nota van wijziging van 28 maart 2025 dat door het voormalige kabinet was voorbereid. Deze aanpassing voorziet in een verlaging van de accijnzen op de verkoopprijzen van benzine en diesel met 10 procent per 1 mei 2025, ten gunste van alle verbruikers. Dit komt neer op een prijsdaling van respectievelijk 4,8 procent voor benzine en diesel en draagt bij aan een daling van de inflatie met -0,2 procentpunt, aangezien benzine en diesel een zwaarder gewicht hebben in de totale consumptiemand. Tevens heeft het kabinet AVP-FUTURO de reparatietoeslag verhoogd met Afl. 250,- per maand voor circa 21.000 AOV- en AWW-uitkeringsgerechtigden, met ingang van 1 mei 2025. Dit heeft het beschikbare inkomen met Afl. 5,4 miljoen per maand verhoogd en heeft derhalve geleid tot een verbetering van de koopkracht. Daarnaast heeft het Kabinet AVP-FUTURO in de derde nota van wijziging ook de verlaging van het inkomstenbelastingtarief van 10% naar 0% verwerkt. Naar verwachting zullen deze fiscale aanpassingen leiden tot een toename van het beschikbare inkomen met ongeveer Afl. 46 miljoen. Hoewel deze maatregel eerder is

genomen door een demissionair kabinet, is deze opgenomen omdat zij aansluit bij de visie en beleidsdoelstellingen van het Regeerprogramma 2025–2028.

Conform het regeerprogramma 2025-2028, zal DEZHI zorgdragen voor de uitvoering van het plan van aanpak en benodigde instrumenten handhaven:

- Het verlagen van de accijnstarieven. Per 1 mei 2025 werden de accijnstarieven met 10 ct/l verlaagt voor benzine en diesel, welke als gevolg hebben dat de transportkosten voor privébedrijven geleidelijk dalen met als mogelijkheid dat de prijzen van producten en diensten ook dalen. Of de handel de daling in accijnzen heeft ovegedragen in een prijsdaling is niet te controleren.
- Het evalueren van het gebruik van de Prijzenverordening en het basispakket met als doel de stijging van de prijzen van essentiële levensmiddelen te beperken. Het basispakket is het instrument om de verkoopprijzen van enige basisproducten te reguleren. De DEZHI zal zorgdragen om middels een werkgroep alle stakeholders te betrekken om na te gaan of de Prijzenverordening en het basispakket aangepast dienen te worden en op welke manier. De evaluatie en aanbevelingen zullen eind van dit jaar afgerond zijn.
- Het bevorderen op korte termijn de groei van de commerciële productie van lokale eieren. De werkgroep ‘lokale productie kippeneieren’ onder begeleiding van DEZHI, is hier momenteel mee bezig en zal binnenkort een rapportage over de werkzaamheden uitbrengen. Waarschijnlijk vindt in de maand augustus en september 2025 een belangrijke uitbreiding van de lokale productie van eieren plaats, dit als gevolg van de ingestelde werkgroep. Hierover volgt later meer.
- Het ontwerpen en implementeren van een strategie om de import van producten uit de regio (Colombia, Suriname, Panama, Dominicaanse Republiek) naar Aruba te vergemakkelijken en te vergroten.

256. *Tur dia prijsnan ta subiendo den supermercado y nos ta sinti minister di inflacion Wever ta man crusa. Kico ta e plan di accion concreto di gobierno pa mitiga e subida di prijsnan na Aruba?*

DEZHI verwacht dat de gemiddelde inflatie over de periode in 2025 1,9% zal bedragen. Dit betekent niet automatisch dat alle prijzen zullen stijgen. De consumptiemand voor het bepalen van de consumentenprijsindex (CPI) bestaat uit in totaal 408 goederen en diensten, die elk individueel bijdragen aan de CPI met hun eigen gewicht. De gewogen gemiddelde verandering van deze producten resulteert in de totale inflatiecijfers.

Prijzen op de internationale markt stijgen vanwege inflatie in de landen van herkomst en dit is een fenomeen dat jaarlijks ontstaat en gevolgen heeft voor de importprijzen op Aruba. De marges voor de groot- en kleinhandel op Aruba voor producten behorende tot het basispakket zijn gelijk gebleven. Stijging in deze verkoopprijzen staat los van de calculatie en controle op de maximale prijzen die uitgevoerd wordt door DEZHI.

257. *E prome prioridad di e gobierno aki ta pa mehora poder di compra. Despues di mas di 80 dia di gobernacion e poder di compra a bay atras. Kico ta e instrumentonan cu gobierno ta uzando pa miho control di prijs?*

Deze vraag bevat een onjuiste stelling, namelijk dat de koopkracht gedurende de eerste 80 dagen van het kabinet AVP-FUTURO achteruit is gegaan. De loonbelasting verlaging, de accijnzen verlaging en verhoging van de reparatietoeslag heeft juist de koopkracht van alle burgers verbeterd.

Er wordt verwezen naar de rapportage van de DEZHI over de prijscontrole dat ter inzage zal worden gesteld aan de Staten van Aruba.

258. *Te hasta productonan di canasta basico ta subiendo, unda e control ta?*

Er is geen indicatie dat de prijzen gemiddeld meer zijn gestegen dan in vorige jaren. Prijzen op de internationale markt stijgen vanwege inflatie in de landen van herkomst en dit is een fenomeen dat jaarlijks ontstaat en gevolgen heeft voor de importprijzen op Aruba. De marges voor de groot- en kleinhandel op Aruba voor producten behorende tot het basispakket zijn gelijk gebleven. Stijging in deze verkoopprijzen heeft niks te maken met de calculatie en controle op de maximale prijzen die uitgevoerd wordt door DEZHI.

Verwezen wordt naar de rapportage over de ontwikkeling van de prijzen van het gereguleerde basispakket dat ter inzage zal worden gesteld aan de Staten van Aruba..

259. *Tin varios nombracion den companianan estatal tumando lugar. Gobierno por comparti unda e vacaturanan aki a wordo publica?*

Thans zijn er bij twee overheidsvennootschappen die onder de verantwoordelijkheid vallen van Economische Zaken sprake van wijzing van de directie, nl. (i) Post Aruba N.V.: recentelijk heeft hier een benoeming van een nieuwe directeur plaatsgevonden, nadat er een interne sollicitatie ronde heeft plaatsgevonden, op grond van een profielschets en onder begeleiding van een externe HR consultant. Bij Freezone Aruba N.V. wordt thans een nieuwe directeur gezocht. Hier heeft een openbare sollicitatie

ronde plaatsgevonden en helaas hebben geen van de twee kandidaten de positie aanvaard. De vacature is middels diverse media gepubliceerd. De vacature treft u bijgaand aan.

FreeZone Aruba

HIRING: DIRECTOR

Responsibilities:

- Responsible for the overall results.
- Implementation of the strategic vision and goals.
- Identification of opportunities to enhance the attractiveness of the Free Zone.
- Development and execution of general policies.
- Initiation of efforts to expand revenues.
- Stakeholder management.
- Development and management of financials.

Requirements:

- Master's degree in business administration, economics, finance, or a related field.
- Min. 10 years of experience in a senior management position in trade, logistics, or economic development.
- Strong leadership and interpersonal skills.
- Excellent communication skills, both oral and written in Dutch, English, and Papiamentu.

The application process closes on **February 28, 2025**.
 Please send your resume and motivation letter to:
recruitment@bhiveconsultancy.com
 Full Profile: www.bhiveconsultancy.com/recruitment

B'Hive consultancy

260. *Tawatin open sollicitatie pa directornan di RDA, Serlimar y Utilities?*

Deze drie bedrijven vallen niet onder de aangelegenheden van de Minister van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector. Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

261. *Gobierno por comparti cu Parlamento cuanto contractant y cuanto dienstverleningsovereenkomst cada ministerio tin?*

Verwezen wordt naar de onderstaande overzichten.

BMAZ		BSMR	
Totaal	22	Totaal	29
Ambtenaar	13	Ambtenaar	9
AOVK	6	AOVK	20

DVO/OVO	3
---------	---

DVO/OVO	X
---------	---

BMFEPS	
Totaal	18
Ambtenaar	11
AOVK	6
DVO/OVO	1

BMTTA	
Totaal	14
Ambtenaar	7
AOVK	6
DVO/OVO	1

BMKOIJS	
Totaal	15
Ambtenaar	5
AOVK	9
DVO/OVO	1

BMVSZOV	
Totaal	10
Ambtenaar	3
AOVK	5
DVO/OVO	2

BMJUS	
Totaal	15
Ambtenaar	6
AOVK	7
DVO/OVO	2

Bureau	juni 2024	juni 2025	Plafond in FTE
BMAZ	25	19	23
BMECDO	11		
BMAEI	25	0	23
BMFIC	14	17	23
BMJSZ	25	13	23
BMOS	19	14	23
BMTV	22	8	23
BMTINO	18	13	23
BSMR	39	29	32
Totaal	198	113	193
<i>*Exclusief minister</i>			

262. Gobierno por informa Parlamento si tin un maximo di salario pa contractantnan como tambe dienstverleningsovereenkomst?

Voor contractanten geldt een maximaal salaris van schaal 16, dat overeenkomt met Afl. 9.990,-. Indien dit bedrag wordt overschreden, adviseert het Departamento Recurso Humano negatief. Voor dienstverleningsovereenkomsten die materieel overeenkomen met een arbeidsovereenkomst geldt dit ook.

263. *E post di goederen & diensten a subi di Afl. 193,6 miyon pa Afl. 214,5 miyon. Minister por splica e motibo di esaki?*

Deze verhoging is het resultaat van een combinatie van een aantal technische en enkele beleidsmatige verschuivingen. Het gaat om de volgende verschuivingen:

Verschuiving raming Arubus van subsidies naar G&D cf advies ARA	10,588,000
Landspakket kengetallen Registratiesysteem Onderwijs	346,000
Verschuiving kosten Onderwijs, van subsidies naar G&D	3,000,000
Ontvangen gelden BZK-regeling tbv KIA	176,100
Ontvangen gelden Landspakket tbv Strafrechtelijk Ondernijning	6,003,000
Ontvangen gelden Landspakket tbv HOOI als onderdeel van Strafrechtelijk Ondernijning	245,400
Ontvangen gelden Landspakket tbv Bestuurlijk Ondernijning	368,700
Aanpassing raming vanwege nafactureringskosten	115,000
	20,842,200

Uit deze lijst is te zien dat het merendeel van de verhoging van incidentele aard is in verband met ontvangen Nederlandse geoormerkte middelen voor een aantal specifieke uitgaven in 2025. Structureel van aard is de technische verschuiving van de ramingskosten voor Arubus, welke per abuis voorheen als subsidie werd bestempeld.

264. *Minister por informa si aumento explosivo di dienstverleningsovereenkomst a causa esaki?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

265. *Si esaki no ta e caso, minister por comparti cu Parlamento un break-down di e subida di goederen & diensten?*

Dit antwoord kunt u nogmaals bestuderen bij het verleende antwoord op vraag 263.

266. *Nos ta nota cu a corta den subsidio di Afl. 256.6 pa Afl. 243 miyon. Minister por comparti cu Parlamento unda tur a wordo corta y ki consecuencia(nan) esaki tin?*

Het gaat hier om een verlaging in de raming van Afl. 13.6 miljoen, welke terug te relateren is aan:

- een technische verschuiving van Arubus van subsidies naar goederen & diensten, hier is sprake van een reclassificatie ter waarde van Afl. 10.6 miljoen;
- doch ook door het bovenmatig onderdeel van de salarissubsidies bij de gesubsidieerde stichting bij te stellen met Afl 3.0 miljoen.

267. *Gobierno por comparti cu Parlamento e lista di vacatura di funcionnan den tur ministerio?*

Zie bijlage (personeelsoverzicht bezetting en vacatures OBW 2025).

268. *Gobierno por comparti cu Parlamento e lista di vacatura di funcionnan habri den tur ministerio?*

Zie bijlage voor de vacatures die gepubliceerd zijn op het HR-portaal (1 jan tot heden).

269. *Gobierno por informa Parlamento con e diferente vacaturanan a wordo yena?*

Vacatures worden opengesteld en gepubliceerd op het HR-portaal. De diensten voeren een interne wervings- en selectieprocedure uit om de beste sollicitant te selecteren.

270. *Minister, den plan di gobernacion na pagina 7 ta para cu lo percura pa e cuidadano haya oportunidad di un bida di calidad y digno: Kico minister ta pensa den e cuadro di e frasenan bunita aki di introduccion di e minimuurlaun?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

271. *Minister, na pagina 18 di e plan di gobernacion ta papia di baha costo di bida: minister por comparti cu nos e plan con ta reduci e prijsnan na Aruba?*

Pagina 18 verwijst naar het investeren in het verlagen van de kosten van levensonderhoud. De verdere uitwerking treft u aan op pagina 34- 36 van het regeerprogramma 2025-2028 AVP-FUTURO waarin concrete beleidsacties zijn opgenomen. Deze beleidsacties zijn gericht om direct of indirect de drijvers van de uitgavencomponenten van het bestedingspatroon van huishoudens positief te beïnvloeden in 2025 zoals onder andere:

- De import van vleesproducten uit Colombia en andere landen die de gewenste kwaliteit voor Aruba kunnen leveren, tegen een lagere prijs.
- De prijs van benzine en diesel zal worden verlaagd door de accijnzen geleidelijk te verminderen. Per 1 mei zijn de accijnzen op minerale oliën (benzine en diesel) met 10 centen verlaagd.

Het regeerprogramma betreft de kabinetsperiode 2025-2028. Dit impliceert dat een prioritering en fasering van de beleidsvoornemens.

272. *Minister, na pagina 19 di e plan di gobernacion punto 7 minister ta skirbi cu lo baha prijs di schoolgeld, busgeld y otro mas cu ta asumi lo ta prijs di autobus, prijs di taxi, prijs di transporte di bus di Arubus: minister por indica na nos cuanto e reduccion aki ta cu e reduccion di azijns di 10 cent cu Minister a ehecuta entrante 1 di mei 2025?*

Op pagina 19, punt 7, van het regeerprogramma 2025–2028 staat het volgende opgenomen: "Om de kosten van levensonderhoud te verlagen, zullen er investeringen worden gedaan die verschillende uitgavenposten verlagen, zoals stroom, water, schoolgeld, bustarieven en meer."

Ter verduidelijking: punt 7 betreft het voornemen om gerichte investeringen te plegen die bijdragen aan het verlagen van de kosten van levensonderhoud voor huishoudens. Het gaat hierbij onder meer om utiliteitskosten (zoals stroom en water), onderwijskosten (schoolgeld), vervoerskosten (busgeld) en overige uitgaven die onderdeel uitmaken van het bestedingspatroon van een gemiddeld huishouden.

Deze investeringen sluiten aan bij de componenten van het bestaansminimum zoals vastgesteld in eerder onderzoek, waaronder het rapport Bestaansminimum 2010 (pagina 15) en de Financial Well-being Survey van de Centrale Bank van Aruba (pagina 18), waarin de samenstelling van essentiële uitgavenposten wordt uiteengezet.

Zoals aangegeven wordt er gewerkt aan een integraal koopkrachtplan, waarin deze componenten worden meegenomen.

273. *Na pagina 35 y 36 di e plan di gobernacion a pone cu lo percura pa transporte gratis pa nos adultonan mayor y hoben: cu e bahada di prijs di gasoline y diesel a logra esaki?*

De zienswijze van de fractie van de MEP over het vermeende verband tussen de invoering van gratis vervoer voor ouderen en jongeren en de verlaging van de verkoopprijzen van benzine en diesel per 1 mei 2025 – als gevolg van de accijnsverlaging door het kabinet AVP-FUTURO – is geheel onjuist.

Op pagina 35 en 36 van het regeerprogramma 2025–2028 wordt verwezen naar een voorgenomen evaluatie en herstructurering van Arubus. In dat kader wordt tevens onderzocht in hoeverre een kleinschaliger en duurzamer buurtbussysteem, met een vaste dienstregeling en gratis vervoer voor ouderen en jongeren, effectief kan zijn. Er wordt in het regeerprogramma op geen enkel moment een koppeling gelegd tussen deze maatregel en het accijnsbeleid op brandstoffen. De context van de vraagstelling is derhalve niet eenduidig en wijkt af van de inhoud en intentie van het regeerbeleid zoals vastgelegd in het regeerprogramma.

274. *Minister a priminti cu prijs di awa y coriente lo baha. Pa ki tempo nos por spera esaki mirando e prijsnan mundial ta fluctua hopi y sigur cu e aspectonan geopolitico cu tin di tene cuenta cune?*

De regering AVP-FUTURO is voornemens om een energietoeslag in te voeren en om subsidies te verstrekken voor de aanschaf van zonnepanelen met als doel dat de sociale minima niet worden benadeeld door de fluctuaties op de internationale markt als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen.

275. *Minister como Minister di finanzas por duna nos di conoce cuanto persona ta trahando na cada bureau di ministernan? Por duna esaki den un tabel cuanto na cada ministerio y tambe incluyendo ministerraad?*

BMAZ	
Totaal	22
Ambtenaar	13
AOVK	6
DVO/OVO	3

BSMR	
Totaal	29
Ambtenaar	9
AOVK	20
DVO/OVO	X

BMFEPS	
Totaal	18
Ambtenaar	11
AOVK	6
DVO/OVO	1

BMTTA	
Totaal	14
Ambtenaar	7
AOVK	6
DVO/OVO	1

BMKOIJS	
Totaal	15
Ambtenaar	5
AOVK	9
DVO/OVO	1

BMVSZOV	
Totaal	10
Ambtenaar	3
AOVK	5
DVO/OVO	2

BMJUS	
Totaal	15
Ambtenaar	6
AOVK	7
DVO/OVO	2

Bureau	juni 2024	juni 2025	Plafond in FTE
BMAZ	25	19	23
BMECDO	11		
BMAEI	25	0	23
BMFIC	14	17	23
BMJSZ	25	13	23
BMOS	19	14	23
BMTV	22	8	23
BMTINO	18	13	23
BSMR	39	29	32
Totaal	198	113	193
<i>*Exclusief minister</i>			

276. *Minister por duna nos di conoce cuanto personal ta ter beschikking y e impacto financiero cu nan tin den personal di gobierno? Toelage etc. cuanto e totalidad ta?*

Per 30 juni 2025 waren er 54 ambtenaren ter beschikking gesteld aan de bureaus van de ministers. Ambtenaren die ter beschikking zijn gesteld aan een bureau van een minister ontvangen in de meeste gevallen:

- een terbeschikkingstoelage van 25% van de bezoldiging;
- een autotoelage van Afl. 250;
- een telefoontoelage van Afl. 250.

Voor de payroll van juni is een totaalbedrag van Afl. 104.344,60 aan deze toelages uitbetaald aan de ambtenaren die ter beschikking zijn gesteld aan de bureaus van de ministers.

277. *Minister por duna nos te cu 30 di juni 2025 cuanto arbeidscontractant tin pa cada ministerio y e total di esaki?*

Per 30 juni 2025 waren er 59 arbeidscontractanten werkzaam bij de bureaus van de ministers. Arbeidscontractanten die werkzaam zijn bij een bureau van een minister ontvangen in de meeste gevallen:

- een terbeschikkingstoelage van 25% van de bezoldiging;
- een autotoelage van Afl. 250;
- een telefoontoelage van Afl. 250.

Voor de payroll van juni is een totaalbedrag van Afl. 234.011,80 aan deze toelages uitbetaald aan de arbeidscontractanten bij de bureaus van de ministers. De totale salariskosten bedragen Afl. 319.817,10.

278. *Minister por duna nos di conoce cuanto e arbeidscontractan nan aki ta costando Aruba pa luna?*

Per 30 juni 2025 waren er 59 arbeidscontractanten werkzaam bij de bureaus van de ministers. Voor de payroll van juni zijn de totale salariskosten Afl. 319.817,10. uitbetaald aan de arbeidscontractanten bij de bureaus van de ministers.

279. *Minister por duna nos di conoce cuanto e salario di e arbeidscontractant di mas halto ta incluyendo tur su toelagenan?*

Vier arbeidscontractanten ontvangen een salaris van Afl. 9.990,-.

Al deze vier arbeidscontractanten ontvangen daarnaast:

- een terbeschikkingstoelage van 25% van hun salaris;
- een autotoelage van Afl. 250;
- een telefoontoelage van Afl. 250.

280. *Minister por duna nos cuanto placa minister a paga na consultancy for di minister su ministerio di economia di 2021-2025? Y ken ta e rechtspersonen akinan y cuanto a paga cada un consultancy?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Bureau Minister ECDO	Post 16330001-4361 Deskundig Advies			
Boekjaar	Onderwerp DVO	Totaal Afl.		
2021	NVT	-		
		-		
2022	Project manager Circulair Economy, Transitie plan	100,800.00		
2022	Juridisch advies Aruba Investement	99,669.17		
2022	Revitalisatie plan Oranjestad	97,424.78		
2022	Uitvoeren financieel bewustwording project	70,260.00		
2022	Macro Economisch Advies	25,200.00		
2022	Onderzoek Informeel Economy/DEZHI	54,000.00	27,000.00	EUR
2022	MKB Curssusen	27,000.00		
2022	Jurisch advies geregistreerd partnerschap	7,000.00		
		481,353.95		
2023	Onderzoek vacation rentals	37,476.00	18,738.00	EUR
2023	Aanpassingen BWA Boek 2	27,000.00	15,000.00	USD
2023	Revitalisatie plan San Nicolas	39,242.60		
2023	Project manager Transitie plan	84,000.00		
2023	Advies Doorlichtingsrapport Post Aruba NV	48,000.00		
2023	Advies Doorlichtingsrapport Free Zone Aruba NV	48,000.00		
2023	Onderzoek Carbon Trading	9,955.00		
2023	Advies Maximale Krediet	88,895.00		
2023	overeenkomst handelondersteuning	32,130.00	17,850.00	USD
2023	Macro Economisch Advies	37,800.00		
2023	Advies uitbreiden LV Vrije Zones ivm OESE regels	68,500.00	34,250.00	EUR
2023	Trainingen Agri business Academy	40,200.00		
2023	Fast Ferry Onderzoek	21,600.00	12,000.00	USD
		582,798.60		
2024	Ontwikkelen koopkracht model	112,792.00	56,396.00	EUR
2024	Certificatie procedure Oranjestad als Culinary Cap	24,544.80	13,636.00	USD
2024	Fase 2 Finansa den mi hogar project	51,300.00		
2024	Beschikkingen ivm Huurcommissie	16,009.03		
2024	Advies uitvoeren Doorlichtingsrapport Post Aruba NV	48,000.00		
2024	Advies uitvoeren Doorlichtingsrapport Free Zone Aruba N	48,000.00		
2024	Ontwerp Culinary Plaza plan revitalisatie Ostad	17,980.00		
2024	Onderzoek Fintech	90,000.00	50,000.00	USD
2024	Project manager Transitie plan	84,000.00		
2024	Overeenkomst handelondersteuning BOG	64,260.00	35,700.00	USD
2024	juridisch advies	60,000.00		
2024	uitbreiden koopkrachtmodel Ambtenaren	39,300.00	19,650.00	EUR
		656,185.83		
2025	Open zee aquacultuur project	52,500.00	26,250.00	EUR

281. Na pagina 20 punto 3 minister a pone cu lo evalua e suma presupuesta pa inhuren di deskundig advies. Minister a logra esaki of al contrario tin pensa di aumenta esaki?

In lijn met de nieuwe ontwikkelingen en Policy Based Budgetting projecten die momenteel nog in uitvoering zijn bij de Directie Financiën via Landspakket, zullen in de toekomst begrotingen meer SMART en effectief opgesteld kunnen worden.

282. *Minister, den presupuesto a entrega un amienda cu lo reduci Afl. 8,5 milyon florin menos uso di personal rond di ministernan pero den e nota di cambio esaki a desaparece. Minister por indica si lo corta e suma aki ainda?*

In het amendement op de begroting 2025 zijn verschillende wijzigingen voorgesteld, waaronder een verlaging van de personeelskosten van de bureaus met 10%. In de nota van wijziging is het aantal FTE's bij de bureaus teruggebracht tot maximaal 23 medewerkers, hetgeen een reductie van 10% vertegenwoordigt. De kwantificering van de besparing kan momenteel echter nog niet worden verwerkt, vanwege de regeringswisseling en de noodzaak om rekening te houden met verschuivingen in het personeel met TBS-plaatsingen dat moest terugkeren naar hun respectieve diensten, inclusief bijbehorende budgetten en arbeidscontracten die wijzigen bij een regeringswisseling. Bij ministerraad besluit van 9 mei 2025 (BE-20-25) heeft het kabinet AVP-FUTURO deze beslissing formeel genomen en wordt gehandeld conform deze beslissing.

283. *Minister por duna nos di conoce si tur minister cu a biaha y cu minister a aproba e pagonan di biahe y estadia, si nan a cumpli cabalmente cu punto 6 pagina 19 di e acuerdo di gobernacion?*

Het Bureau van de minister van Financiën en Economische Zaken werkt, in samenwerking met de Directie Financiën, aan de ontwikkeling van nieuwe richtlijnen met betrekking tot dienstreizen. Punt 6 op pagina 19 van het Regeerakkoord is onderdeel van de concept richtlijnen, die binnenkort zullen worden afgerond, worden goedgekeurd en worden gepubliceerd.

284. *Minister por duna nos di conoce si a cumpli cu e rebaho di e presupuesto di biahe di ministernan cu 10%?*

In het amendement op de begroting 2025 is een bezuiniging van 10% doorgevoerd op de kostensoort Goederen en Diensten, waaronder automatisch per saldo sprake is van een bezuiniging. Met de invoering van nieuwe richtlijnen inzake dienstreizen wordt een aanvullende invulling gegeven aan de bezuiniging op de kosten van dienstreizen.

285. *Nos ta wak cu goederen en diensten a bolbe subi mientras cu a pasa un nota di cambio cu lo reduci esaki cu 10%. Minister por indica di con el a subi?*

Hieronder kan men zien dat de post goederen en diensten is toegenomen aangezien er een aantal herkwalificaties hebben plaatsgevonden en er middelen afkomstig uit het Landspakket zijn toegevoegd. De verhoging houdt dus geen inhoudelijke verhoging in van de oorspronkelijke post goederen en diensten.

Verschuiving raming Arubus van subsidies naar G&D cf advies ARA	10,588,000
Landspakket kengetallen Registratiesysteem Onderwijs	346,000
Verschuiving kosten Onderwijs, van subsidies naar G&D	3,000,000
Ontvangen gelden BZK-regeling tbv KIA	176,100
Ontvangen gelden Landspakket tbv Strafrechtelijk Ondernijning	6,003,000
Ontvangen gelden Landspakket tbv HOOI als onderdeel van Strafrechtelijk Ondernijning	245,400
Ontvangen gelden Landspakket tbv Bestuurlijk Ondernijning	368,700
Aanpassing raming vanwege nafturendkosten	115,000
	20,842,200

286. *Minister por duna ehempelman di e consecuencia negativo di reduccion di 10% den diferente diensten?*

Het doel van het inkorten op goederen en diensten met 10% is om zuiniger en doelmatiger met de beschikbare middelen om te gaan. Waar nodig kan budgetten gealloceerd worden. De verwachting is dat dit geen negatieve effecten heeft op de bedrijfsvoering. De directies en diensten zijn benaderd met het verzoek om aan te geven of de inkorting een materiele impact zal hebben op hun begroting en of er noodzaak is om hun begroting aan te vullen. De enige ministers die tot en met vandaag hebben aangegeven dat de 10% inkorting een negatief effect heeft zijn de minister van Onderwijs en Sport voor een bedrag van ongeveer Afl. 500,000, hetgeen reeds is toegevoegd middels overheveling en de minister van Volksgezondheid voor een bedrag van ongeveer Afl. 300.000, hetgeen reeds is toegevoegd middels overheveling. Vooralsnog hebben geen andere ministers, diensten en directies aan de bel getrokken.

287. *Minister, den plan di gobernacion a indica cu lo uza e codigo di Good Corporate Governance pero nos a wak cu esaki no ta pasando y ta parachute tur director. Con Minister por hustifica cu no ta respeta e plan di gobernacion?*

De Corporate Governance Code is nog niet in werking getreden. Hier wordt thans aan gewerkt. Bij de overheidsvennootschappen waar wijzingen hebben plaatsgevonden

achtte de verantwoordelijke minister het noodzakelijk om meteen in te grijpen aangezien de door de voormalige regering aangestelde commissarissen en directeurs niet transparant en niet in het algemeen belang van de vennootschappen aan het handelen waren, waardoor directe ingrijpen noodzakelijk was. Voor toekomstige benoemingen zal het regeerakkoord AVP-FUTURO worden gerespecteerd.

288. *Minister a indica cu lo bay bin reforma un biaha mas di impuesto: pa ki dia nos lo spera esaki?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 290.

289. *Minister a bisa di lo baha na 2025 e loon- y inkomstenbelasting na pagina 33 di plan di gobernacion punto 3. Pa ki dia pueblo lo haya esaki?*

Deze vraag is niet juist aangezien er staat vermeld dat de verlaging van de loon- en inkomstenbelasting van begin 2025 in de begroting van 2025 geformaliseerd zal worden. Dit heeft al via de derde Nota van Wijziging op de begroting 2025 van het kabinet AVP-FUTURO plaatsgevonden.

290. *E belastingvrijevoet cu ta menciona den inkomstenbelasting na pagina 3 punto: ki dia lo formalisa esaki den 2025 manera priminti?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 289.

291. *Minister ta papia di plan integral pa yuda e pover y den Parlamento, Minister a indica cu 99% di e productonan cu ta ser bendi a conoce reduccion. Minister por comparti cu nos e lista di tur e supermercadonan unda e 99% di e prijsnan a reduci pa nos por comparti cu pueblo?*

Ondergetekenden herkennen zich niet in de stelling dat "de minister aangaf dat 99% van de producten die verkocht worden in prijs zijn verlaagd" tijdens de openbare vergadering van de ontwerp-landsverordening houdende regels ten behoeve van de bestuursrechtelijke handhaving van de consumentenwetgeving op 18 juni 2025 en het daaropvolgende vervolg op 20 juni 2025.

De vraagstelling van de fractie van de MEP lijkt gebaseerd te zijn op een onjuiste interpretatie van de prijsontwikkeling van het gereguleerde basispakket, waarvoor gebruik is gemaakt van bestaande en openbaar gepubliceerde gegevens.

In het kader van transparantie doen ondergetekenden de volgende informatie doen toekomen:

De prijsontwikkeling van de producten in het basispakket voor de maand mei 2025 vergeleken met de maand april 2025;

De prijsontwikkeling van de producten in het basispakket voor de maand mei 2025 vergeleken met de maand april 2025;

Ontwikkeling gereguleerde basispakketprijzen mei vs. april 2025

In de maand mei 2025 omvatte het gereguleerde basispakket in totaal 1.339 producten, verdeeld over verschillende merken en verpakkingen.

Op basis van de door de DEZHI gepubliceerde informatie, blijkt het volgende:

Voor de maand MEI was er sprake van 1.339 producten van verschillende merken en verpakking in het gereguleerde basispakket.

Voor 1.326 (99.0 % van het totaal) producten uit het basispakket zijn de maximale verkoopprijzen ten opzichte van april 2025 ongewijzigd gebleven.

Voor 6 producten (0.4% van het totaal), behorend tot de categorieën thee, koffie en melk, is een prijsstijging geconstateerd.

Voor 7 producten (0.5% van het totaal), vallend onder de categorieën maïsmeel, haver-mout en melk, is een prijsverlaging vastgesteld.

Ontwikkeling gereguleerde basispakketprijzen juni vs mei 2025

Op basis van gepubliceerde informatie van de DEZHI blijkt uit de analyse van de prijzen van het gereguleerde basispakket het volgende:

Voor de maand juni was er sprake van 1.344 producten van verschillende merken en verpakking in het gereguleerde basispakket.

Voor 1.332 producten (99,1% van het totaal) is geen prijswijziging vastgesteld ten opzichte van de voorgaande maand;

Voor 11 producten (0,8% van het totaal), behorend tot de categorieën bonen, eetbare oliën en koffie, is sprake van een prijsverhoging;

Voor 1 product (0,1% van het totaal), binnen de categorie koffie, is een prijsverlaging doorgevoerd.

Vergeleken met de maand juni, was er sprake van een uitbreiding van het type product voor de categorie Sardine (+1), Mixed Vegetables (+1) en Rijst (+3).

De informatie over de prijsontwikkeling voor de producten van het basispakket voor de maand mei vergeleken met april en de maand juni vergelijken met de maand mei zal worden gedeeld met de Staten tijdens de behandeling van de suppletorie begroting 2025.

292. *Den plan di gobernacion na pagina 34 punto 1 a papia di baha prijs di combustibel teniendo cuenta cu canasta basico: minister por duna nos cu data cu e reduccion di prijs di combustibel a traduci su mes den reduccion di e prijsnan den canasta basico?*

De verwijzing van de fractie van de MEP is niet juist. Op pagina 34, punt 1, van het Regeerprogramma 2025–2028 staat het volgende opgenomen: "Er wordt een plan ontworpen en uitgevoerd om de koopkracht te verbeteren voor alle groepen in kwetsbare posities, zoals gepensioneerden, minimumloners, en burgers met een fysieke of mentale beperking die hen verhindert om te werken, enzovoorts." Dit betreft het zogenoemde Koopkrachtplan, en heeft dus geen betrekking op accijnsmaatregelen of brandstofprijzen.

Om de vraag op correcte wijze te kunnen beantwoorden, verzoeken ondergetekenden de fractie van de MEP aan te geven naar welk paginanummer van het Regeerprogramma 2025–2028 wordt verwezen ten aanzien van het verlagen van de "prijs di combustibel", mede in relatie tot het gereguleerde basispakket zoals vastgesteld op grond van de Prijzenverordening.

293. *Minister cu e subida di Tariffs di presidente Trump, e fleta tambe a conoce aumento . Ki consecuencia esaki tin pa productonan manera cuminda cu Minister a bisa cu a baha den reunion den Parlamento?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

294. *Minister a skirbi cu lo bin cu productonan di entre otro Surinam, Colombia cu lo baha prijs. Con a para cu esakinan?*

In het Landspakket is onder het thema Economie het project opgenomen "Bevorderen van handel tussen de ABC-eilanden en andere markten". Dit project wordt gezamenlijk uitgevoerd door Aruba, Bonaire en Curaçao, en richt zich op het verkennen van mogelijkheden tot uitbreiding van handelsrelaties met onder meer Colombia, Suriname en de Dominicaanse Republiek. De evaluatie van dit project staat gepland voor eind 2025.

Recentelijk was de deelname van Arubaanse bedrijven aan de Feria Agropecuaria in de Dominicaanse Republiek een groot succes. Meer dan 30 lokale ondernemers hebben tijdens deze handelsbeurs afspraken gemaakt voor nieuwe contracten.

Daarnaast is de import van eieren uit Colombia recentelijk toegenomen, wat heeft geleid tot lagere consumentenprijzen. Ook bevindt een regeling voor de import van rundvlees uit Colombia nog in de afrondende fase. Daarbij wordt verwacht dat dit zal bijdragen aan lagere prijzen voor bepaalde soorten rundvlees op de Arubaanse markt. Opgemerkt dient te worden dat het voormalige kabinet niet in staat was om de import van rundvlees uit Colombia te realiseren en thans wordt door de huidige Minister van Volksgezondheid en de Minister van Economische Zaken dit proces afgerond.

295. *Mirando prijsnan mundial Minister ta kere cu di berdad esakinan lo trece reduccion den prijs di productto na Aruba?*

Het is onduidelijk naar welke mondiale prijzen in de vraagstelling wordt verwezen. Om de vraag adequaat te kunnen beantwoorden, verzoeken ondergetekenden de fractie van de MEP aan te geven naar welke specifieke mondiale prijsontwikkelingen wordt gerefereerd, inclusief de bijbehorende bronnen.

De huidige geopolitieke situatie en de grote risico's voor oorlogen in de wereld zullen een effect op de internationale prijzen hebben en kunnen ook gevolgen hebben voor de prijzen op Aruba. Inflatie zal niet tegengewerkt kunnen worden maar binnen de mogelijkheden wordt gestreefd om het effect op de inflatie zo klein mogelijk te houden c.q. te mitigeren. Het vereist een realistisch aanpak welke beleidsinstrumenten een klein en open economie als die van Aruba kan inzetten die enige invloed heeft op de geïmporteerde prijzen van producten. De effecten van internationale inflatie op Aruba kunnen aanzienlijk zijn, vooral omdat Aruba een kleine, open economie is die sterk afhankelijk is van import voor goederen en diensten, en daarnaast toerisme als belangrijkste bron van inkomsten heeft. Hoewel Aruba de inflatie niet volledig kan voorkomen (aangezien prijsstijgingen worden ingevoerd via import), zijn er enkele beleidsmaatregelen mogelijk om de effecten te mitigeren waaronder het verlagen van de accijnzen op minerale oliën.

296. *Minister por duna nos cuanto e dos eventonan di Ban Bek Caya a costa pais Aruba: fondo di gobierno y fondo di nos companianan estatal hunto?*

In totaal is er een bedrag uitgegeven van:

- Ban Bek Caya (1e editie): Afl. 190.481,91
- Ban Bek Caya (2e editie): Afl. 62.924,64

Vanuit overheidsmiddelen is alleen het deel onder Plaza Comercio gefinancierd, met een totaal van AWG 30.659,76.

ATA heeft het resterende bedrag van Afl. 222.746,79 gefinancierd aangezien ook de ATA gelooft in de visie van het kabinet AVP-FUTURO.

297. *Minister por duna un break-down unda a uza e fondonan aki?*

Verwezen wordt naar het onderstaande overzicht.

Ban Bek Caya 1st Edition Expenses

Logistics	Description	Sum
	1001 Production	58625
	1002 Tent	3450
	1003 Toilet	3190
	1004 Kids Corner	3375
	1005 Security	2000
	1006 Emergency Services	1200
	1007 Production and Entertainment	16461,37
	1008 Transport	225
	1009 T-shirt	2175
	Total	90701,37

Promotion	Description	Sum
	2001 Promotion Print Materials	3265
	2002 Promotion - Online Media	8500
	2003 Online Promotion	1000
	2004 Radio	1200
	2005 Design Board graphics	1000
	2006 Radio	750
	2007 Creating the Design	8400
	2008 Promotion	550
	2009 Radio	800
	2010 Radio and MC	1070
	2011 Digital Board	458
	Total	26993

Entertainment	Description	Sum
	3001 Youth - Folklore Dance	375
	3002 Adult - Folklore Dance	250
	3003 2 hours Steelpan	425
	3004 Light show	46217,54
	3005 2 hours performance	2000
	3006 1 hour performance	1500
	3007 2 hour performance	2500
	3008 2 hours performance	3250
	Total	56517,54

Plaza Comercio	Description	Sum
	4001 Trash bins	105
	4002 4 Portable Wc's	340
	4003 Production and Entertainment	15825
	Total	16270

Grand Total 190481,91

2nd Edition Ban Bek Caya Budget Proposal

Promotion

Note	Amount	Status
	Total	AWG 8.095,00

Logistics

Note	Amount	Status
	Total	AWG 30.729,88

Entertainment

Note	Amount	Status
	Total	AWG 7.710,00

One Time Investment

Note	Amount	Status
	Total	AWG 2.000,00

Plaza Comercio

Note	Amount	Status
	Total	AWG 14.389,76
	Grand Total	AWG 62.924,64

298. Kier desaroya RDA: ki tin di berdad cu kier traspasa mayoria tereno den un compania local pa por bin cu diferente proyecto pa entre otro kima sushi y gas?

Deze informatie is niet correct.

299. *Minister ta pone cu lo bay construi mas cas social mientras a corta den presupuesto un fianza na FCCA pa traha mas cas. Con Minister por hustifica esaki?*

De lening die de voormalige regering wenste te verstrekken was niet bestemd voor een specifiek verkavelingsplan. Het kabinet AVP-Futuro zet zich in om in samenspraak met FCCA tot nieuwbouwprojecten van sociale woningen van start te gaan en is thans met FCCA in overleg.

300. *Minister como Minister di Finansa lo aproba pa FCCA a haya fianza por ehempel di APFA na interes mas halto cu locual nan por a haya di fianza di pais Aruba?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

301. *Op 20 juni 2025 hebben we het document Scenarioanalyse Handelsoorlog mogen ontvangen van MinFEPS.*

De analyse is een waardevol startpunt en toont inzicht in de macro-economische kwetsbaarheid van Aruba. Er wordt echter te weinig aandacht besteed aan concrete beleidsopties of structurele weerbaarheid op de lange termijn. Er ontbreekt een directe koppeling met actuele geopolitieke spanningen zoals de oorlogen en de spanningen rond Taiwan, die indirect ook impact hebben op toerisme, bevoorrading en energieprijzen. Gezien Aruba's extreme afhankelijkheid van toerisme en de vrijwel volledige import van goederen en brandstof, is het essentieel dat we proactieve voorbereidingen treffen. Daarom zijn wij van mening dat dit vraagt om scenario's die verder gaan dan louter economische modellering — bijvoorbeeld over voedselschaarste, brandstofftekorten, of toeristische terugval door geopolitieke onrust. Kan de minister aangeven waarom er geen expliciete koppeling is gemaakt met de geopolitieke gevolgen van actuele oorlogen?

De scenarioanalyse is opgesteld door lokale deskundigen die eerder ook de economische impact van de coronapandemie hebben gemodelleerd ter onderbouwing van de inzet van regelingen zoals de MKB-regeling, de FASE-regeling en de loonsubsidieregeling.

Op basis van hun deskundig advies is in dit geval geen expliciete koppeling gemaakt met de geopolitieke gevolgen van actuele oorlogen, uitgaande van de context van de voorgelegde vraagstelling.

De scenarioanalyse bevat wel de nodige onderbouwing, waaronder een verwachte terugval in het aantal verblijfstoeristen, als uitgangspunt voor de mogelijke inzet van ondersteunende regelingen indien de situatie daar aanleiding toe geeft.

De algemene aannames van de scenario's zijn van toepassing op elk specifiek conflict of elke schok voor de Arubaanse economie. Toerisme zal worden beïnvloed, prijzen zullen worden beïnvloed, wat op zijn beurt effect heeft op de rest van de economie. Een oorlog kan bijvoorbeeld een negatieve invloed hebben op het toerisme en de import duurder maken. Het is de mate van impact die belangrijk is, en die werd behandeld in de notitie waarin werd uitgegaan van een veronderstelde daling van het toerisme met -6%. Het is echter ook mogelijk dat een oorlog in bijvoorbeeld het Midden-Oosten juist leidt tot een toename van het toerisme in het Caribisch gebied, als alternatief voor reizen naar andere delen van de wereld die als gevaarlijker worden gezien, wat de mogelijke negatieve effecten van oorlogen op de Arubaanse economie kan verzachten.

302. *Hoe realistisch zijn volgens de overheid de aannames over toeristische stabiliteit in tijden van internationale conflicten?*

De aannames over negatieve schokken op het toerisme zijn gebaseerd op historische gegevens over eerdere negatieve schokken in het toerisme op Aruba, waarbij onder andere 9/11, de zaak Natalee Holloway en de financiële crisis in beschouwing zijn genomen.

303. *Wat gebeurt er als vliegverkeer beperkt wordt door regionale of mondiale conflicten? Is Aruba hierop voorbereid?*

Aruba heeft tijdens de coronapandemie waardevolle ervaring opgedaan in het omgaan met ingrijpende externe schokken. Op basis van deze geleerde lessen kan worden gesteld dat Aruba beter is voorbereid op vergelijkbare toekomstige crisissituaties.

Opgemerkt dient te worden dat het Crisis Management Office (CMO) een crisisplan heeft opgesteld en zij kunnen dit risico ook meenemen in hun risicoanalyse en plan.

304. *Is er nagedacht over alternatieve bevoorradingsroutes? Zijn er reeds stappen hierover genomen?*

De particuliere sector heeft een eigen beleid voor het opzetten van voorraden van producten (levensmiddelen). Er is een ontstekende relatie met importeurs waarbij in geval van een crisis snel dit thema aan de orde kan komen en samen voor oplossingen zoeken. Tijdens COVID hebben de importeurs laten zien dat zij snel een oplossing hadden.

305. *Kan de overheid aangeven hoe groot onze blootstelling is aan prijsvolatiliteit van voedsel en brandstof bij importbeperkingen?*

De RDA en FMSA houden een importschema met voldoende opslagcapaciteit voor enkele maanden.

306. *Welk vangnet is er voor de lage inkomensgroepen als importprijzen sterk stijgen?*

Het uitgangspunt bij de ontwikkeling van het Koopkrachtplan is het structureel verbeteren van de koopkracht van alle huishoudens, met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen, zoals gepensioneerden, personen met een minimuminkomen en mensen met een beperking die geen toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Bij de uitwerking van het Koopkrachtplan zal rekening worden gehouden hiermee.

307. *De overheid heeft aangegeven dat er reeds is gekeken naar de impact van handelsconflicten op de Arubaanse florin ten opzichte van de dollar. Wordt dit continu gemonitord?*

Het monitoren van de Arubaanse florin ten opzichte van de dollar valt onder het monetair toezicht van de CBA. In dit kader wordt verwezen naar het persbericht van de CBA van 6 juni 2025: De CBA blijft de monetaire en economische indicatoren monitoren en haar monetair beleidsstandpunt aanpassen indien nodig om de vaste wisselkoers tussen de florin en de Amerikaanse dollar te behouden.

308. *Kan de overheid aangeven hoe een wereldwijde economische recessie onze toeristische markt (VS en Europa) beïnvloedt en hoe bestendig wij hiervoor zijn?*

De overheid werkt samen met toeristische belanghebbenden zoals ATA, AHATA en AAA om voortdurend nieuwe markten, luchtverbindingen en diversificatie-initiatieven

te overwegen. Dit om ervoor te zorgen dat we flexibel blijven en effectief middelen en strategieën kunnen verschuiven naar markten die niet of minder worden beïnvloed. Daarom heeft de minister goedkeuring gegeven om middelen opzij te zetten voor extra luchtverbindingen met Latijns-Amerika en Europa, om de potentiële risico's in verband met de recente handelsoorlog te beperken.

Het is belangrijk om op te merken dat de aankomststatistieken voor de bestemming tot en met mei 2025 nog steeds een groei van 3,4% laten zien, waarbij markten zoals Canada en Latijns-Amerika een aanzienlijke groei vertonen van respectievelijk 5,7% en 22,7%. Ook is het vermeldenswaard dat de interesse in luchtverbindingen met Aruba sterk blijft, met aanzienlijke aanvragen voor nieuwe vluchten in de winter van 2025/2026. Onze capaciteitsbeperkingen en de strategie om groei in balans te houden, zullen bepalen in hoeverre we bereid zijn om uit te breiden.

Een wereldwijde economische recessie kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de toeristische markt van Aruba, met name vanuit de Verenigde Staten en Europa — twee van de belangrijkste herkomstmarkten van het aantal toeristen. In tijden van economische neergang nemen consumentenuitgaven af, waardoor reizen en vakantie doorgaans als eerste worden uitgesteld of geschrapt. Dit kan resulteren in een daling van het aantal verblijfstoeristen, kortere verblijfsduren of lagere bestedingen per bezoeker. De veerkracht van Aruba tegen dergelijke externe schokken is de afgelopen jaren versterkt, mede door de lessen uit de COVID-19-pandemie. De Centrale Bank van Aruba (CBA) monitort structureel de externe reserves, die momenteel ruim boven de internationale toereikendheidsnormen liggen. Dit biedt een belangrijke macro-economische buffer.

Bovendien is binnen het Regeerprogramma 2025–2028 en het Landspakket met onder andere aandacht voor economische diversificatie. Aruba is in zekere mate beter voorbereid dan voorheen, maar als een kleine en open economie blijft de economie gevoelig voor externe schokken. Daarom blijft het noodzakelijk om blijvend te investeren in het duurzaam verdienmodel van Aruba.

309. *Is er een plan voor energiezekerheid als brandstof-import tijdelijk stopt?*

De RDA en FMSA houden een importschema met voldoende opslagcapaciteit voor enkele maanden.

310. *Zijn er buffers of reserves opgebouwd om essentiële goederen te blijven importeren in crisistijd?*

Conform het persbericht van de Centrale Bank van Aruba van 6 juni 2025 zijn de internationale reserves (inclusief herwaarderingsverschillen van goud- en deviezenposities) per 28 maart 2025 gestegen met Afl. 354,8 miljoen ten opzichte van eind december 2024. Deze toename is het gevolg van een uitbreiding van de officiële reserves van de Centrale Bank van Aruba (CBA) met Afl. 268,7 miljoen, alsmede een stijging van de deviezenreserves van de commerciële banken met Afl. 86,1 miljoen. Gelet op deze ontwikkelingen bedroegen de officiële en internationale reserves per 28 maart 2025 respectievelijk Afl. 3.572,4 miljoen en Afl. 4.021,3 miljoen. Daarmee blijven de internationale en officiële reserves toereikend volgens zowel de dekkingsgraad van de lopende rekening (7,9 maanden) als de Assessing Reserve Adequacy (ARA)-maatstaf van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), die door de CBA op 132,8% is vastgesteld.

311. *Wat is het noodbeleid als lucht- en zeeverbindingen tijdelijk wegvallen of beperkt worden?*

In geval van een incident/accident met een luchtvaartuig waarbij de luchthaven "tijdelijk" dient te worden afgesloten activeert ANSA de uitwijkprocedure naar een andere luchthaven totdat de luchthaven weer bruikbaar is.

Hetzelfde geldt voor de zeehavens maar hier met dien verstaande dat er uitwijkhavens zijn, zoals Oranjestad, Barcadera en San Nicolaas die gebruik kunnen worden in geval van nood. Cruiseschepen zouden moeten uitwijken naar een ander land. Bij drastische gevallen vallende onder een rampenplan, veroorzaakt door een tsunami, terroristische aanslagen, enz. vallen onder de crisismanagement office van Aruba, ressorterende onder de Minister belast met Algemene Zaken.

312. *Welke samenwerking wordt gezocht met andere Caribische landen om weerbaarheid te versterken?*

De visie van het ministerie van Toerisme is om de spreiding van verblijfstoeristen vanuit de hotelzones van Palm Beach en Eagle Beach, evenals cruisetoeristen in Oranjestad, uit te breiden naar andere delen van het eiland, zoals San Nicolas. Hierbij wordt gestreefd naar een duidelijke profilering van deze gebieden op basis van hun unieke attracties en belevingen.

Voor San Nicolas ligt de nadruk in het bijzonder op een authentieke kunst-, culinaire en muzikale ervaring, waarbij specifieke tradities zoals Carnaval het hele jaar door tot leven worden gebracht. Dit zal worden gerealiseerd via festivals, het versterken van

de hoofdstraat van San Nicolas als culturele trekpleister, en het stimuleren van economische ontwikkeling en beleving op culinair gebied.

Daarnaast worden er momenteel verdere plannen ontwikkeld om investeringen in San Nicolas te overwegen, met als doel het gebied aantrekkelijk te maken voor het cruisetoeisme.

313. Wat zijn de langetermijnstrategieën om structurele afhankelijkheid van import en toerisme te verminderen? Gaat de huidige regering door met de plannen van het vorige kabinet?

De huidige minister van Economische Zaken bekleedde deze portefeuille ook gedurende de vorige kabinetsperiode. Het onder zijn verantwoordelijkheid gevoerde economisch beleid wordt in de huidige regeerperiode voortgezet. Ten einde de importafhankelijkheid te verminderen en nieuwe economische sectoren te bevorderen had de minister belast met economische zaken in de vorige kabinetsperiode het bevorderen van agrarisch ondernemerschap als beleidsprioriteit. Daarom werd het National Actieplan Aruba's Transition to a sustainable and inclusive economy opgesteld. Een beleidsactie hieruit vormde het Agripreneurial Development Program om de commerciële landbouw te bevorderen. Ter verdere stimuleren hiervan heeft de vorige minister van belast met economische zaken via een oplegnota samen met Nederland het landspakket uitgebreid met projecten om het agrarisch ondernemerschap te bevorderen waaronder het onderzoek van de Priva naar de optimale commerciële kasteelt op Aruba en het bouwen van het eerste Agri Innovation Park. Dit jaar werd een via het landspakket en door Land een programmanager ingehuurd voor het uitvoeren van drie onderzoeken uit voeren met als doel het eerste Agri Innovation Park te realiseren. Daarnaast is ook in het Landspakket opgenomen het stimuleren van de creatieve industrie en de FINTECH als nieuwe economische sectoren. Nu vallen de aangelegenheden economische zaken en primaire sector samen onder de verantwoordelijkheid van dezelfde minister waardoor een integraal beleidsaanpak kan worden uitgevoerd om de structurele afhankelijkheid van import en toerisme te verminderen. Dit past binnen de diversificatiestrategie van het kabinet AVP-FUTURO.

314. De Voorjaarsnota 2025 meldt een neerwaartse bijstelling van de nominale groeiprognoze voor de Arubaanse economie in 2025 door DEZHI van 3,9% naar 3,2%. Welke specifieke factoren buiten de algemene 'onzekerheden door de aanhoudende Russisch-Oekraïense oorlog en het veranderende handelsbeleid van de Verenigde Staten' liggen ten grondslag aan deze significante bijstelling?

Verwacht de overheid dat de neerwaartse bijstelling groter zal worden gezien de oorlog in het Midden-Oosten?

De economie bereikte Afl. 7.076 in 2024. Het verschil van 0,7 (van 3,9% naar 3,2%) is minder dan 1% en wordt niet als significant beschouwd. Dit komt neer op slechts Afl. 49 miljoen. De consumptie is verbeterd ten opzichte van eerdere ramingen, en ook de investeringen zijn toegenomen. De toeristische bestedingen zullen naar verwachting minder goed presteren dan in de vorige prognose, wat de voornaamste reden is voor deze kleine neerwaartse bijstelling van het bbp.

315. Heeft de overheid reeds nieuwe prognoses gemaakt? Zo ja, kan de overheid deze met ons delen?

De prognoses van mei 2025, zoals opgenomen in de Economic Outlook May 2025 van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI), vormen de meest recente ramingen. De Economic Outlook May 2025 is gedeeld met de Staten van Aruba. Conform de gebruikelijke werkwijze zal een herziening van deze prognoses plaatsvinden in oktober 2025.

316. Gezien de verschillende groeiprognozes van DEZHI (3,2%), Centrale Bank van Aruba (CBA) (3,8%), en IMF (3,7%), welke van deze prognoses wordt als het meest realistisch beschouwd voor de beleidsplanning en waarom, en welke implicaties hebben eventuele afwijkingen hiervan voor de begroting?

De Economic Outlook van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI) dient als uitgangspunt voor het opstellen van de begroting en werd ook onder het vorige kabinet als zodanig gehanteerd. Het gebruik van de groeiprognozes van de DEZHI is verankerd in het begrotingsproces van het Land: zowel het vorige als het huidige kabinet baseren hun begrotingsproducten op deze prognoses.

Daarnaast kan in het algemeen elke gebruikte prognose moeten worden gezien als een indicatie en moet men rekening houden met een bandbreedte als mogelijke afwijking tussen prognoses en gerealiseerde cijfers. De drie prognoses vertonen een afwijking van minder dan 1% ten opzichte van elkaar, wat aangeeft dat alle drie in grote lijnen dezelfde ontwikkeling voor de Arubaanse economie voorspellen.

317. De nota vermeldt dat DEZHI werkt aan alternatieve scenario's voor Aruba gezien de onzekerheden. Wat zijn de belangrijkste elementen van deze

scenario's, en hoe bereidt de regering zich voor op de meest ongunstige daarvan?

De belangrijkste elementen van deze scenario's hebben betrekking op de mate waarin toerisme en import/prijzen worden beïnvloed. Aangezien externe schokken in de meeste gevallen juist deze variabelen zullen raken.

318. De "de-risking" strategie omvat het identificeren van potentiële risico's, mitigerende maatregelen en waarborging van duurzaamheid van Landsfinanciën. Welke concrete mitigerende maatregelen zijn al geïmplementeerd of staan gepland, afgezien van het gebruik van een surplus saldo of herallocatie van investeringsmiddelen?

Het aanwenden van begrotingsoverschotten en het heralloceren van investeringsmiddelen behoren eveneens tot de beschikbare beleidsinstrumenten binnen de-risking-strategie van de regering.

Mitigatiestrategie

De effecten van internationale inflatie op Aruba zijn aanzienlijk, vooral omdat Aruba een kleine, open economie is die sterk afhankelijk is van import voor goederen en diensten, en daarnaast toerisme als belangrijkste bron van inkomsten heeft. Hoewel Aruba de inflatie niet volledig kan voorkomen (aangezien veel prijsstijgingen worden ingevoerd via import), zijn er wel degelijk beleidsmaatregelen mogelijk om de effecten te mitigeren. Hieronder een overzicht van korte- en lange termijn opties:

Korte termijn: Dampen van de acute inflatiedruk

1. Gerichte prijscontrole of subsidies op basisbehoeften
 - a. Tijdelijke prijsplafonds op essentiële goederen zoals brandstof, elektriciteit, voedsel of medicijnen.
 - b. Gerichte subsidies voor kwetsbare groepen via bestaande sociale vangnetten zoals AOV of voedselbonnen.
2. Valutabeleid en wisselkoersbeheer
 - a. De koppeling van de Arubaanse florin aan de Amerikaanse dollar helpt stabiliteit te bewaren zolang de inflatie in de VS relatief laag blijft.
 - b. Centrale Bank kan tijdelijke maatregelen nemen om valutavolatiliteit te beperken.
3. Fiscale verlichting
 - a. Tijdelijke verlaging van invoerrechten of BBO/BAVP op essentiële geïmporteerde goederen.

- b. Verschuiving naar gerichte ondersteuning in plaats van brede fiscale stimulansen om de overheidsfinanciën te beschermen.

Middellange termijn: Versterken van de weerbaarheid

1. Diversificatie van import en leveranciers
 - a. Actieve handelsstrategie om afhankelijkheid van dure of schaarse import uit specifieke landen te verminderen.
 - b. Bevorderen van regionale samenwerking (bijv. met Caricom-landen of Latijns-Amerika) voor alternatieve bevoorrading.
2. Stimuleren van lokale productie
 - a. Investeren in voedselzekerheid via lokale landbouw en aquacultuurprojecten (AGRI PARK).
 - b. Bevorderen van lokale productie van basisgoederen (bijv. lokale groenten, vruchten, eieren, bakkerijen enz)
3. Monitoring en transparantie
 - a. Verbeteren van het statistisch systeem (CBS, Douane, DGA) om beter en sneller inzicht te krijgen in prijsontwikkelingen.
 - b. Regelmatige communicatie met de bevolking over inflatiedynamiek en overheidsmaatregelen om vertrouwen te behouden.

Lange termijn: Structurele economische hervormingen

1. Energie-onafhankelijkheid en hernieuwbare energie
 - a. Versnellen van investeringen in zonne- en windenergie om import van fossiele brandstoffen te verminderen.
 - b. Lagere energiekosten op lange termijn maken de economie minder kwetsbaar voor internationale olieprijsstijgingen.
2. Toerisme-onafhankelijkheid / economische diversificatie
 - a. Investeren in sectoren zoals kennis-economie, digitale dienstverlening, circulaire economie en groene technologie.
 - b. Meer binnenlandse waarde creatie betekent minder importafhankelijkheid.
3. Hervorming van het belastingstelsel
 - a. Een eenvoudiger, eerlijker en minder verstorend belastingstelsel (zoals aanbevolen door IMF) kan economische veerkracht vergroten.
 - b. Belasting op consumptie (zoals de geplande omzetbelasting) moet goed worden uitgebalanceerd om koopkrachtverlies te voorkomen.

319. *In hoeverre is de regering bereid om daadwerkelijk artikel 23 van de LAft in te roepen als "laatste redmiddel", en wat zijn de precieze drempels of criteria voor het activeren van dit artikel?*

Artikel 23 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) biedt de regering de mogelijkheid om, in geval van buitengewone gebeurtenissen, af te wijken van de geldende begrotingsnormen. De toepassing van dit artikel is gebonden aan de voorwaarde dat sprake is van een buitengewone gebeurtenis als criterium.

320. *De wijzigingsvoorstellen in de Voorjaarsnota worden gepresenteerd als 'meer technische verschuivingen dan verschuivingen in beleidsaccenten'. Kunt u gedetailleerder uitleggen hoe deze technische verschuivingen de effectiviteit van het overheidsbeleid beïnvloeden, zelfs als ze budgetneutraal zijn?*

De technische wijzigingsvoorstellen beïnvloeden het geprojecteerde financieringssaldo niet, en zijn budget neutraal van aard. Kortom: ze hebben geen effect (positief of negatief) op het te voeren overheidsbeleid.

321. *De toename van middelen, met name bij de niet-belastingopbrengsten, wordt toegeschreven aan geoormerkte middelen van Nederland voor specifieke projecten van het Landspakket. Welke impact heeft dit op de flexibiliteit van de Arubaanse begroting en de beleidsvrijheid van de regering?*

Het effect van deze middelen en de daarbij horende kosten zijn budget neutraal, en beïnvloeden verder niet de begrotingsruimte van het Land. De ontvangen en dus geoormerkte middelen van Nederland kunnen slechts ingezet worden voor de reeds bestuurlijk afgesproken en afgestemde Landspakketprojecten voor Aruba. Daarvan kan niet afgeweken worden.

322. *Welke specifieke 'technische hiaten binnen de begrotingscyclus' zijn ontdekt en gedicht door de inhaalslag van de jaarrekening van het Land, en welke concrete verbeteringen in de financiële bedrijfsvoering zijn hiervan het resultaat?*

Het feit dat in de verantwoording vanuit een toestand van achterstand gewerkt wordt levert in de verdere uitvoering van de begrotingscyclus technisch moeilijkheden op omdat men immers met een "gat" zit tussen verantwoording en dus bevestiging van data en de begrotingsopstelling. Hierdoor wordt het tijdig bijsturen bemoeilijkt door de gebrekkige actualiteit. Dit is dus een niet optimale toestand. Wordt de achterstand

ingehaald, dan zal er vanaf de actualiteit gewerkt worden, waardoor de accuraatheid van begrotingsramingen evenals de effectiviteit van beleidsvoorstellen verbeterd kan worden.

323. *Sinds wanneer is de overheid begonnen met de inhaalslag van de jaarrekening?*

De inhaalslag is geleidelijk aan sinds 2023 in gang gezet. Allereerst zijn de software-technische perikelen verholpen die voor een deel debet waren aan de achterstand. Hierna is geïnvesteerd in het aantrekken van aanvullend personeel waardoor in 2024 voor het eerst sinds de uitbraak van de pandemie (de directe aanleiding van de achterstand), een nieuwe Jaarrekening (die van 2019) bij de Algemene Rekenkamer ingediend kon worden. Hierna is dit in rap tempo opgevolgd met de indiening begin 2025 van de Jaarrekening 2020 en zeer recent nog die van 2021.

324. *Kan de overheid nogmaals het inhaalslagschema aan het Parlement doen toekomen?*

Ten aanzien van de geschatte opleverdata aan de Algemene Rekenkamer Aruba (Hierna: ARA) zij als volgt bericht. Thans liggen ter beoordeling de Jaarrekeningen van 2020 en 2021 bij de ARA. De Jaarrekening 2022 is bij de opstelling van deze nota afgerond en zal in de komende dagen aan de ARA aangeboden worden. De Jaarrekening 2023 zal naar verwachting in september bij de ARA kunnen worden ingediend, terwijl de Jaarrekening 2024 vóór het einde van het jaar de ARA zal hebben bereikt. Wat betreft de behandeling van de Ontwerp-landsverordening tot vaststelling van het exploitatiesaldo 2019 en aanpassing van het exploitatiesaldo 2018 kan aangegeven worden dat thans de laatste hand gelegd wordt aan de nota naar aanleiding van het Verslag waarna deze in beginsel voor openbare vergadering vatbaar zal zijn direct na het zomerreces van de Staten.

325. *Sinds wanneer is de overheid bezig met het doorvoeren van de hierboven genoemde concrete verbeteringen? Kan een korte uitleg gegeven worden over de knelpunten?*

De directe aanleiding van het oplopen van de achterstand in de verantwoording vormt ook meteen een aanleiding voor het op gang brengen van de broodnodige hervormingen in het financieel beheer. Met het uitbreken van de pandemie is de response erop geweest om de nadruk te vestigen op het verbeteren van het financieel beheer met als

doel het bereiken van goedkeurende accountantsverklaringen op de Jaarrekeningen op middellange termijn. Dit is dan ook reden geweest voor opname van dit onderwerp in het Landspakket. Dit traject loopt dus vanaf medio 2020. Wat betreft knelpunten is dit samen te vatten in een aantal elementen zoals het ontbreken tot nu toe van een vastgesteld verslaggevingsstelsel waarmee de accountant tot conclusies kan komen omtrent onder andere de getrouwheid van de getoonde cijfers in de verantwoording. Verder was al langer bekend dat de interne beheersing van financiële processen niet goed was binnen de Landsoverheid. Er ontbrak dus onder andere aan adequate regelgeving en aan organisatie binnen de zogenaamde financiële functie welke verder reikt dan alleen de meer direct betrokken diensteenheden en het Ministerie belast met Financiën.

Ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken

326. *De wijziging van subsidies naar goederen & diensten voor Arubus is een aanbeveling van de Algemene Rekenkamer. Welke lessen zijn er getrokken uit de bevindingen van de Rekenkamer inzake de concept-jaarrekening van 2019, en hoe wordt voorkomen dat dergelijke onjuiste classificaties in de toekomst voorkomen*

Deze aanbeveling van de ARA is overgenomen en wordt thans toegepast. Wat betreft preventie wordt dit in bredere opgevangen met de opstelling van een boekingshandleiding (op advies van de CAD) waarin meer aandacht besteed zal worden naar de aard van beoogde transacties

Ministerie van Justitie en Sociale Zaken (J&S)

327. *Er is een toewijzing van geoormerkte middelen voor ondermijningsprojecten en verbouwingen aan KIA. Welke concrete doelen zijn gesteld voor deze projecten en hoe wordt de voortgang en effectiviteit van de besteding van deze middelen gemonitord?*

Voor zover bekend zijn er geen geoormerkte middelen voor ondermijningsprojecten voor het KIA toegewezen.

328. *Waarom kiest het kabinet ervoor om 30 miljoen florin te reserveren voor een fonds dat juridisch en operationeel nog niet bestaat, terwijl het tekort aan middelen in de geestelijke gezondheidszorg acuut en aantoonbaar is?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

329. *Hoe verantwoordt de regering dat er miljoenen worden ingehouden op justitie, sociale voorzieningen en jeugdzorg, terwijl er tegelijkertijd onvoorwaardelijk geld opzij wordt gezet voor een niet-ingevuld fonds?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

330. *Waarom is de oprichting van het Investeringsfonds niet voorafgegaan door wetgeving of beleidsstukken die richting geven aan doelstelling, selectiecriteria of toezicht?*

Het regeerprogramma 2025- 2035 van het kabinet AVP- FUTURO vormt het beleidsstuk.

Op 17 april 2025 heeft de ministerraad ingestemd met de oprichting van het investeringsfonds en de ontwikkeling van de investeringsagenda 2025–2035.

Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Daarbij worden verschillende uitvoeringsopties verkend, met als belangrijke randvoorwaarde dat rekening wordt gehouden met de uitvoeringscapaciteit van het Land en de meerjarige fasering van de investeringsprojecten.

331. *Kan de regering verklaren waarom deze 30 miljoen niet eerst is aangewend om bestaande crises op te lossen, zoals lange wachttijden in de GGZ, onderbezetting bij de politie, of schrijnende omstandigheden bij het KIA?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

332. *Welke maatschappelijke kosten accepteert de regering op korte termijn in ruil voor deze reservering, en hoe verantwoordt men die afweging naar de burgers toe?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

333. *Zou de regering niet eerst het maatschappelijk fundament moeten versterken voordat men grootschalige Investeringsfondsen reserveert die geen directe verlichting bieden aan kwetsbare groepen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

334. *Wat zegt dit over de prioriteiten van dit kabinet, als investeringen in 'mogelijkheden' belangrijker zijn dan investeringen in mensen en basisrechten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

335. *Op basis van welk juridisch kader is de reservering van 30 miljoen florin opgenomen in de begroting, en waarom is de wet die het fonds zou oprichten nog niet aan de Staten voorgelegd?*

Op 17 april 2025 heeft de ministerraad ingestemd met de oprichting van het investeringsfonds en de ontwikkeling van de investeringsagenda 2025–2035.

Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Daarbij worden verschillende uitvoeringsopties verkend, met als belangrijke randvoorwaarde dat rekening wordt gehouden met de uitvoeringscapaciteit van het Land en de meerjarige fasering van de investeringsprojecten.

336. *Wat zijn de criteria en procedures voor toekenning uit dit fonds, en wie bepaalt welke projecten wel of niet in aanmerking komen?*

Naast deze voorbereidingen heeft de ministerraad tevens ingestemd met het opstellen van een Terms of Reference, dat gezamenlijk door DF, DWJZ en DEZHI wordt uitgewerkt. Dit document zal richting geven aan de uitbesteding en het beheer van het investeringsfonds, alsook aan de ontwikkeling en uitvoering van de investeringsagenda 2025–2035, in overeenstemming met het regeerprogramma 2025–2028.

337. *Welke waarborgen zijn er om politieke vriendjespolitiek of willekeur in de verdeling van deze fondsmiddelen te voorkomen?*

Er zal geen sprake van politieke vriendjespolitiek of willekeur in de verdeling van deze fondsmiddelen. De implementatie van de investeringsagenda 2025-2035 vormt het uitgangspunt.

338. *Waarom is het Parlement niet betrokken geweest bij de invulling van dit fonds, en waarom ontbreekt een heldere toetsingsstructuur?*

Het Regeerprogramma 2025- 2035 van het kabinet AVP- FUTURO vormt het beleidsstuk voor de invulling van het investeringsfonds. Op ambtelijk niveau wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak dat moet leiden tot de formele instelling van het investeringsfonds. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door de Directie Financiën (DF) in samenwerking met de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie (DEZHI). Daarbij worden verschillende uitvoeringsopties verkend, met als belangrijke randvoorwaarde dat rekening wordt gehouden met de uitvoeringscapaciteit van het Land en de meerjarige fasering van de investeringsprojecten. Onderdeel hiervan een een heldere toetsingstructuur. Er is geen sprake van het ontbreken van een heldere toetsingsstructuur.

339. *Is dit Investeringsfonds voorwaardelijk verbonden aan economische prestaties of politieke prioriteiten van het kabinet, en zo ja, waar is dat juridisch vastgelegd?*

Op 17 april 2025 heeft de ministerraad ingestemd met de oprichting van het investeringsfonds en de ontwikkeling van de investeringsagenda 2025–2035.

340. *Waarom kiest de regering voor een financiële reservering buiten de gebruikelijke departementale begrotingen, waardoor de controle en verantwoording vervaagt?*

De aanname dat de regering voor een financiële reservering buiten de gebruikelijke departementale begrotingen, waardoor de controle en verantwoording vervaagt is niet juist. In het besluit van de ministerraad tot oprichten van het investeringsfonds heeft de ministerraad ook ingestemd het op te richten investeringsfonds voor te leggen aan het College Aruba financieel toezicht. Gelet dat het oprichten van het investeringsfonds een ontwerp-landsverordening betreft, zal deze het vigerende wetgevingsproces moeten doorlopen.

341. *Is de regering bereid om het besluit tot reservering van de 30 miljoen op te schorten totdat er wetgeving is aangenomen en Parlementaire goedkeuring heeft plaatsgevonden?*

De begroting 2025 inclusief de derde nota van wijziging met de verhoging van de kapitaalinvesteringen met Afl. 30 miljoen is unaniem aangenomen door de Staten van Aruba in maart 2025.

342. *Welke beleidsmatige meerwaarde heeft het fonds ten opzichte van bestaande investeringsstructuren zoals SEI, PPP's of projectsubsidies via ministeries?*

De beleidsmatige meerwaarde is dat Land eindelijk de beslissing heeft genomen in lijn met de adviezen van het CAft om een meerjarige Investeringsagenda te ontwerpen en uit te voeren. De politieke en beleidsmatige keuze van het kabinet AVP-FUTURO is het instellen van een investeringsfonds. Dit houdt in dat naast de begrotingspost Kapitaalluitgaven de voeding vormt van het Investeringsfonds, er ook concrete invulling wordt geven aan het wettelijke vastgestelde meevallersbeleid dat uitgaat van een verdeelsleutel van 50-50% verdeeld over de schuldvermindering en investeringen via de kapitaaldienst ter stimulering van de economie.

343. *Is de regering bereid om (een deel van) deze reservering alsnog te heralloceren naar onder-gefinancierde sectoren zoals verslavingszorg, slachtofferhulp, gehandicapten-ondersteuning of jeugdzorg?*

De her allocatie betreft een bestuurlijke beslissing in samenwerking met de coalitiefracties.

344. *Wat is de reden dat men kiest voor een grote lumpsum-reservering, in plaats van gerichte investeringen op basis van geprioriteerde noden en meetbare effecten?*

Deze aanname is niet juist. Het Investeringsfonds betreft het uitvoeren van de investeringsagenda 2025- 2035. Dienaangaande wordt verwezen naar de investeringsagenda van het kabinet AVP-FUTURO zoals opgenomen in het regeerprogramma 2025–2028 de concrete investeringsvoornemens bevat die zich richten op onder meer:

- Het renoveren en onderhouden van schoolgebouwen;
- Het revitaliseren van het centrum van Oranjestad met woonruimte en zones voor sociale activiteiten;
- Het stimuleren van economische ontwikkeling, huisvesting en het sociale leven in San Nicolas en omliggende wijken;
- Het onderzoeken van de mogelijkheid om een fastferry-terminal en kade in San Nicolas te bouwen;
- De ontwikkeling van het terrein van de RDA;
- De overgang van fossiele naar hernieuwbare energie om de energiekosten te verlagen en het milieu te verbeteren;
- Het heractiveren van het zonnepaneelproject voor alle scholen, te beginnen met de openbare scholen, met als doel het stroomverbruik te verminderen en de energiekosten voor scholen structureel te verlagen;
- Het verfraaien van wijken in alle districten met betaalbare woningen en groene zones voor recreatie, sportbeoefening en sociale activiteiten;
- De bouw van duurzame sociale woningen;
- De ontwikkeling van duurzame huisvestingsprojecten voor ouderen;
- De aanleg van een Agri Innovation Park en het stimuleren van lokale groente- en fruitproductie met moderne tuinbouwtechnologie;
- Het stimuleren van de ontwikkeling van de creatieve industrie;
- Het bevorderen van de ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen, zodat burgers meer kunnen deelnemen aan de Arubaanse economie;
- Het stimuleren van de ontwikkeling van de digitale technologie-industrie, automatisering, financiële technologie en aanverwante sectoren;
- Het onderhoud van infrastructuur, overheidsgebouwen, panden in de centra van Oranjestad en San Nicolas, toeristische attracties en installaties van nutsbedrijven.

345. *Welke internationale of lokale economische inzichten onderbouwen dat deze vorm van reservering op dit moment wenselijker is dan urgente sociale herinvestering?*

De politieke en beleidsmatige keuze van het kabinet AVP-FUTURO is het instellen van een investeringsfonds.

346. *Welke risicoanalyse is gemaakt over het maatschappelijk en financieel rendement van deze 30 miljoen reservering?*

De begroting 2025 inclusief de derde nota van wijziging met de verhoging van de kapitaalinvesteringen met Afl. 30 miljoen is unaniem aangenomen door de Staten van Aruba in maart 2025. Volgens de DEZHI zal een toename van de publieke investeringen met Afl. 30 miljoen verhogen en het bbp in nominale termen verbeteren met Afl. 13 miljoen of 0,2 procentpunt. De DEZHI merkt op dat deze schatting geen rekening houdt met de huidige uitvoeringscapaciteit.

347. *Is het kabinet bereid om in de volgende suppletoire begroting of begroting 2026 het besluit tot reservering te herzien in samenspraak met het Parlement, maatschappelijk middenveld en onafhankelijke deskundigen?*

De politieke en beleidsmatige keuze van het kabinet AVP-FUTURO is het instellen van een investeringsfonds. De begroting 2025 inclusief de derde nota van wijziging met de verhoging van de kapitaalinvesteringen met Afl. 30 miljoen is unaniem aangenomen door de Staten van Aruba in maart 2025..

Article IV Mission

348. *Wanneer staat de volgende Article IV-consultatie van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor Aruba gepland in 2025?*

De IMF-delegatie wordt in de periode van 26 september tot 6 oktober 2025 op Aruba verwacht.

349. *Wordt het publiek/Parlement vooraf geïnformeerd over de voorbereiding en inhoudelijke inzet van het kabinet voor deze missie?*

De voorbereidingen zijn doorlopend en technisch van aard. Het Parlement wordt zoals gebruikelijk gedurende de missie betrokken en het publiek wordt gedurende de missie en ook na de missie op de hoogte gehouden.

350. *Zal het eindrapport van de IMF Article IV-missie publiek beschikbaar worden gesteld, en op welke termijn?*

Het eindrapport van de IMF Artikel IV-missie van 2025 zal direct na vaststelling aan het publiek beschikbaar worden gesteld.

Mitigatiestrategie

351. *Wat wordt door het kabinet precies verstaan onder de term 'mitigatiestrategie' in haar begrotings- of beleidsstukken, en op welke risico's is deze strategie gericht?*

Mitigatiestrategie houdt dat de inzet van passende beleidsinstrumenten voor elk verwacht effect op de economische groei, inflatie, werkeloosheid, de betalingsbalans, het aantal toeristen en toeristenbestedingen, en het financieringssaldo van de collectieve sector. Het betreft financieel- economische risico's.

352. *Kan het kabinet aangeven welke concrete maatregelen onder deze mitigatiestrategie vallen, welke impact wordt verwacht, en op welke termijn resultaten worden geëvalueerd?*

Mitigatiestrategie

De effecten van internationale inflatie op Aruba zijn aanzienlijk, vooral omdat Aruba een kleine, open economie is die sterk afhankelijk is van import voor goederen en diensten, en daarnaast toerisme als belangrijkste bron van inkomsten heeft. Hoewel Aruba de inflatie niet volledig kan voorkomen (aangezien veel prijsstijgingen worden ingevoerd via import), zijn er wel degelijk beleidsmaatregelen mogelijk om de effecten te mitigeren. Hieronder een overzicht van korte- en lange termijn opties:

Korte termijn: Dempen van de acute inflatiedruk

4. Gerichte prijscontrole of subsidies op basisbehoeften
 - a. Tijdelijke prijsplafonds op essentiële goederen zoals brandstof, elektriciteit, voedsel of medicijnen.
 - b. Gerichte subsidies voor kwetsbare groepen via bestaande sociale vangnetten zoals AOV of voedselbonnen.
5. Valutabeleid en wisselkoersbeheer
 - a. De koppeling van de Arubaanse florin aan de Amerikaanse dollar helpt stabiliteit te bewaren zolang de inflatie in de VS relatief laag blijft.
 - b. Centrale Bank kan tijdelijke maatregelen nemen om valutavolatiliteit te beperken.
6. Fiscale verlichting
 - a. Tijdelijke verlaging van invoerrechten of BBO/BAVP op essentiële geïmporteerde goederen.
 - b. Verschuiving naar gerichte ondersteuning in plaats van brede fiscale stimulansen om de overheidsfinanciën te beschermen.

Middellange termijn: Versterken van de weerbaarheid

4. Diversificatie van import en leveranciers
 - a. Actieve handelsstrategie om afhankelijkheid van dure of schaarse import uit specifieke landen te verminderen.
 - b. Bevorderen van regionale samenwerking (bijv. met Caricom-landen of Latijns-Amerika) voor alternatieve bevoorrading.
5. Stimuleren van lokale productie
 - a. Investeren in voedselzekerheid via lokale landbouw en aquacultuurprojecten (AGRI PARK).
 - b. Bevorderen van lokale productie van basisgoederen (bijv. lokale groenten, vruchten, eieren, bakkerijen enz)
6. Monitoring en transparantie
 - a. Verbeteren van het statistisch systeem (CBS, Douane, DGA) om beter en sneller inzicht te krijgen in prijsontwikkelingen.
 - b. Regelmatige communicatie met de bevolking over inflatiedynamiek en overheidsmaatregelen om vertrouwen te behouden.

Lange termijn: Structurele economische hervormingen

4. Energie-onafhankelijkheid en hernieuwbare energie
 - a. Versnellen van investeringen in zonne- en windenergie om import van fossiele brandstoffen te verminderen.
 - b. Lagere energiekosten op lange termijn maken de economie minder kwetsbaar voor internationale olieprijsstijgingen.
5. Toerisme-onafhankelijkheid / economische diversificatie
 - a. Investeren in sectoren zoals kennis-economie, digitale dienstverlening, circulaire economie en groene technologie.
 - b. Meer binnenlandse waarde creatie betekent minder importafhankelijkheid.
6. Hervorming van het belastingstelsel
 - a. Een eenvoudiger, eerlijker en minder verstorend belastingstelsel (zoals aanbevolen door IMF) kan economische veerkracht vergroten.
 - b. Belasting op consumptie (zoals de geplande omzetbelasting) moet goed worden uitgebalanceerd om koopkrachtverlies te voorkomen.

Internationale inflatie zal Aruba blijven raken, maar door een combinatie van gericht beleid, economische diversificatie, versterking van de lokale productiecapaciteit en structurele hervormingen kan Aruba haar weerbaarheid aanzienlijk vergroten. Cruciaal is dat maatregelen zowel sociaal rechtvaardig zijn als financieel houdbaar blijven.

Nota van Wijziging

353. *Is het kabinet bereid om de Nota van Wijziging tijdig, ruim vóór aanvang van de begrotingsbehandeling in de Staten, toe te zenden aan het Parlement, zodat de leden zich voldoende kunnen voorbereiden?*

Ondergetekenden zullen zorgdragen voor het tijdig aanleveren van de nota van wijziging, zoals het procesmatig voorgeschreven.

354. *Welke wijzigingen zijn in de Nota van Wijziging opgenomen ten opzichte van de oorspronkelijke ingediende (suppletoire) begroting?*

Op het moment van beantwoording van de vragen van de Staten inzake het onderhavig ontwerp, is men ook gelijktijdig bezig met het opstellen van een nota van wijziging. Deze nota bevat een combinatie aan actualisaties, opvolging van aanbevelingen van het College Aruba financieel toezicht of Raad van Advies en enkele nodige beleidsaccentueringen welke alsnog aan de Staten voorgelegd dienen te worden.

355. *Welke effecten hebben deze wijzigingen op het financieel resultaat van de begroting 2025? Verandert hierdoor het begrotingssaldo positief of negatief?*

Vooralsnog kan aangegeven worden dat de nota van wijziging geen negatief effect heeft op het behalen van de norm, zoals de LAft dat voorschrijft.

356. *Zijn er structurele wijzigingen doorgevoerd in de inkomsten of uitgaven van de overheid die noemenswaardige implicaties hebben voor het financieel beleid op de middellange termijn?*

Voor het antwoord van dit vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 355.

357. *Welke beleidsmatige verschuivingen, herschikkingen of nieuwe prioriteiten zijn in de Nota van Wijziging verwerkt?*

Voor het antwoord van dit vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 354.

358. *Wordt de Statencommissie voor Financiën betrokken bij het bespreken van de inhoud van de Nota van Wijziging voorafgaand aan plenaire behandeling?*

Een nota van wijziging bevat een of meer wijzigingen van een wetsvoorstel dat nog in behandeling is bij de Staten. Behalve de wijzigingen staat in de nota ook de reden waarom die wijzigingen zijn aangebracht. Een nota van wijziging bevat inhoudelijke wijzigingen. Normaliter kan een nota van wijziging vóór een openbare vergadering of zelfs tijdens een openbare vergadering ingediend worden bij de Staten, behandeling van de nota vooraf en apart door de Statencommissie is geen procesmatige randvoorwaarde om de nota bij de Staten ter behandeling aan te bieden.

359. *Zal het kabinet een leeswijzer of toelichting verschaffen bij de Nota van Wijziging om de impact van de voorgestelde wijzigingen voor Statenleden en het publiek beter inzichtelijk te maken?*

De nota van wijziging zal een toelichting hebben inclusief cijfermatige beelden voor de verdere verbreding van de algemene inzichtelijkheid.

Investerings instituten

360. *Welke instituten worden in 2025 financieel versterkt of uitgebreid via investeringen vanuit de begroting of suppletoire begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

361. *Wat is het totale bedrag dat voor deze investeringen is uitgetrokken, en hoe wordt dit verdeeld per instituut?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

362. *Wat zijn de beleidsdoelstellingen achter deze investeringen? Wordt hiermee gestreefd naar capaciteitsversterking, digitalisering, dienstverlening, toezicht of een andere vorm van institutionele verbetering?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

363. *Welke indicatoren of prestatiecriteria worden gehanteerd om te meten of de beoogde doelstellingen per instituut daadwerkelijk worden bereikt?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

364. *Wordt er een plan van aanpak of businesscase opgesteld voorafgaand aan de toekenning van publieke middelen aan deze instituten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

365. *Hoe wordt geborgd dat investeringen in instituten leiden tot structurele versterking en niet slechts tot tijdelijke budgetverruiming?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

366. *Is er sprake van externe evaluatie of onafhankelijke monitoring op het behalen van de doelstellingen van deze investeringen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Afromen overschotten voor schatkistbankieren

367. *Heeft het kabinet advies ingewonnen bij de AZV, de SVB en de Directie Financiën met betrekking tot het voornemen om eventuele overschotten bij deze instellingen af te romen ten gunste van de algemene middelen?*

De minister AZV, SVB en de Directie Financiën aangewezen om hun zienswijze en advies uit te brengen inzake schatkistbankieren. De gesprekken zijn nog gaande, en de fondsen hebben een eerste voorstel aangeboden, doch geen van de partijen is op dit moment nog in staat om een definitief advies uit te brengen.

368. *Wat luidt het formele advies van de AZV, SVB en Directie Financiën over het toepassen van schatkistbankieren op hun middelen of reserves?*

De gesprekken zijn nog gaande en geen van de partijen is op dit moment nog in staat om een definitief advies uit te brengen.

369. *Welke risico's zijn verbonden aan het onttrekken van middelen bij sociale fondsen of zorginstellingen, en op welke wijze zijn deze risico's gewogen door het kabinet?*

De primaire risico is het verzwakken van de wettelijke reserves binnen de sociale fondsen en het verzwakken van de financiële buffers. De graad van de risico's wordt bepaald door de omvang van eventuele onttrekkingen en de tijdsruimte daarvan.

370. *Hoe waarborgt het kabinet dat het tijdelijk benutten van reserves bij instellingen zoals AZV en SVB geen negatieve gevolgen heeft voor hun continuïteit, solvabiliteit of het nakomen van verplichtingen?*

De gesprekken zijn nog gaande en het onderwerp van de waarborging van de solvabiliteit van de fondsen staat daarin voorop.

371. *Is er een wettelijk of beleidsmatig kader dat schatkistbankieren of afroming bij semiautonome fondsen op Aruba reguleert? Zo ja, hoe wordt dit toegepast?*

Er is vooralsnog geen wettelijk of beleidsmatig kader voor schatkistbankieren op Aruba.

372. *Wordt het Parlement betrokken of tijdig geïnformeerd bij de besluitvorming over deze ingreep in de financiële ruimte van instellingen met een specifiek wettelijk of sociaal mandaat?*

De Staten zullen worden betrokken en tijdig geïnformeerd worden.

373. *Kan het kabinet een overzicht geven van de bedragen die mogelijk worden afgeroomd of tijdelijk worden ingebracht in het kader van schatkistbankieren, per instelling?*

De gesprekken zijn nog gaande en de bedragen die eventueel zullen worden afgeroomd of ingebracht moeten nog worden bepaald. De omvang van eventuele onttrekkingen en de tijdsruimte daarvan, zijn essentiële elementen die de graad van de risico's bepalen.

374. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

375. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

376. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

377. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

378. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

379. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

380. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

381. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

382. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

383. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

384. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

385. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

386. *Is er een beleidsvisie voor toeristische ontwikkeling van San Nicolas nu dat we Secrets Hotel hebben?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

387. *Worden ondernemers uit San Nicolas actief betrokken bij beleidsvorming?*

Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met organisaties zoals AHATA, de Kamer van Koophandel, ATIA en anderen, die leden over het hele eiland vertegenwoordigen. Na de Nationale Dialoog die plaatsvindt van 8 tot en met 10 juli, zullen we onze gesprekken voortzetten met een bredere groep, waaronder specifieke

organisaties zoals de San Nicolas Business Associations. Het was belangrijk om eerst een brede visie te ontwikkelen op de uitdagingen en behoeften van het hele eiland, voordat we dieper ingaan op specifieke gebieden van Aruba, om zo de vele problemen waarmee we te maken hebben effectief aan te pakken.

388. *Is er een subsidieplan voor kleine tourbedrijven die willen richten op San Nicolas?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

389. *Hoeveel van de nieuwe vergunningen zijn bestemd voor de regio San Nicolas?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

390. *Waarom is er geen apart budget voor San Nicolas opgenomen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

391. *Is er samenwerking met Secrets Hotel om lokale ondernemers te betrekken?*

Tijdens het bezoek van de minister aan Secrets hotel vond er een gesprek plaats over samenwerking tussen het hotel en het ministerie om het verkeer naar het centrum van San Nicolas te stimuleren. Dit onderwerp zal in de toekomst verder worden besproken en uitgewerkt

392. *Wat zal de economische impact van Secrets Hotel op de lokale gemeenschap?*

Het is nog te vroeg om de specifieke impact vast te stellen, maar de creatie van banen voor San Nicolas en omliggende steden, evenals het afgeleide effect op de hoofdstraat, lokale winkels, bars en restaurants in deze zone, zal zeker merkbaar zijn naarmate het hotel opschaaft en de bezettingsgraad in de komende maanden toeneemt.

393. *Wordt er geëvalueerd of het beleid leidt tot inclusieve groei?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

394. *Hoe worden jeugdwerkloosheid en economische kansen aangepakt?*

Zie antwoord op vraag 616.

395. *Zijn er gesprekken geweest met de San Nicolas Business Association?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

396. *Waarom wordt in de economische vooruitzichten (paragraaf 3) niet ingegaan op de impact van economische groei op armoede, werkloosheid en sociale ongelijkheid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

397. *Is er onderzoek gedaan naar de relatie tussen toeristische groei en leefbaarheid in achtergestelde buurten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

398. *Hoe beïnvloedt de inflatie (vooral voedsel en energie) de koopkracht van sociaal zwakkeren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

399. *Wordt er beleid ontwikkeld om economische groei inclusief te maken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

400. *Waarom is er geen sociale impactanalyse van de investeringen in toerisme en bouw?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

401. *Wat is het aandeel van alleenstaande moeders in de werkloosheidscijfers?*

Op dit moment beschikt de Directie Arbeid en Onderzoek (DAO) niet over specifieke gegevens met betrekking tot het aandeel van alleenstaande moeders binnen de werkloze beroepsbevolking. Wel blijkt uit de cijfers van november 2024 dat het werkloosheidspercentage onder vrouwen op 3,2% ligt, wat neerkomt op 929 personen.

402. *Hoeveel huishoudens leven onder de armoedegrens en wat is de projectie?*

Deze vraag is reeds uitgebreid beantwoord bij vraag 48.

403. *Waarom is dit alles niet geïntegreerd in de macro-economische analyse?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

404. *Het CAft meldde eind 2024 een overschot van circa 500 miljoen florin. Waarom wordt er in de begrotingswijziging 2025 nog slechts een overschot van 192 miljoen vermeld?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

405. *Kan de minister een gedetailleerde specificatie geven van waar het verschil van ruim 300 miljoen is gebleven?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

406. *Welke bedragen zijn in 2024 gebruikt voor extra uitgaven en welke voor schuldaflossing?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

407. *Kan de regering daar een overzicht van geven uitgesplitst naar categorieën (zoals investeringen, aflossingen, bijdragen aan fondsen, etc.)*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

408. *Is het waar dat een aanzienlijk deel van het overschot in 2024 het gevolg was van onderbesteding, met name doordat geplande investeringen niet zijn uitgevoerd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

409. *Wat zegt dat over de uitvoeringskracht van het kabinet en het investeringsbeleid gelet op de forse verhoging van het investeringsbedrag in 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

410. *Kan de minister bevestigen dat het overschot van 2024 ook deels afkomstig is van incidentele meevallers?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

411. *Wat zijn de risico's als dit soort overschotten structureel worden ingezet voor structurele verplichtingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

412. *Hoeveel van het overschot is in 2024 gebruikt voor daadwerkelijke aflossing van leningen, en welk effect heeft dat gehad op de rentelasten voor 2025 en de jaren daarna?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

413. *Welke leningen zijn precies afgelost met het overschot van 2024, en tegen welke voorwaarden zijn nieuwe leningen eventueel aangegaan in 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

414. *Hoeveel van het huidige overschot van 192 miljoen florin in 2025 wordt daadwerkelijk gereserveerd als buffer tegen tegenvallers, zoals het CAft adviseert?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

415. *Is hiervoor een aparte reserveringspost opgenomen in de begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

416. *In welke mate is het huidige overschot afhankelijk van eenmalige inkomsten of onderbesteding?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

417. *Kan de minister garanderen dat deze buffer ook structureel houdbaar is?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

418. *Welke afspraken zijn er inmiddels gemaakt met AZV en SVb over het gebruik van hun overschotten als collectieve buffer, zoals het CAft heeft aanbevolen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

419. *Hoeveel ruimte heeft de regering feitelijk om in tijden van crisis op deze overschotten bij de sociale fondsen een beroep te doen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

420. *Bestaat daar een juridisch of beleidsmatig protocol voor?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

421. *Het CAft heeft eerder gewaarschuwd dat meevallers conform de LAft grotendeels moeten worden gebruikt voor schuldafbouw. Zal dat in 2025 ook daadwerkelijk gaan gebeuren?*

Land heeft altijd gehandeld conform LAft en zal dat ook in 2025 doen.

422. *Zo nee, waarom heeft de regering hiervan afgeweken?*

Er is geen aanleiding noch ruimte om van de in de LAft opgenomen bepalingen af te wijken.

423. *Kan de minister uitleggen waarom slechts een deel van het overschot structureel leidt tot betere begrotingsruimte in 2025?*

De structurele uitbreiding van de begrotingsruimte kan alleen het gevolg zijn van een structurele toename in de ontvangsten en/of een structurele verlaging in de kosten. Alleen een deel van het overschot zorgt voor een structurele verlaging in de kosten, namelijk dat deel van het overschot dat zorgt voor een verlaging in de schulden. Verlaging in de schulden leidt tot een structurele verlaging van de (rente)kosten en dus tot uitbreiding van de begrotingsruimte.

424. *Wat weerhoudt de regering ervan om dit momentum te gebruiken voor bredere schuldreductie?*

De regering acht het wenselijk dat het overschot niet uitsluitend wordt aangewend voor schuldafbouw, maar dat ook een evenwichtig deel ten goede komt aan de samenleving, in lijn met het regeeringsprogramma dat inzet op het verbeteren van de levenskwaliteit van de burgers.

425. *In hoeverre heeft het kabinet structurele uitgaven weten te verlagen om toekomstige begrotingsdruk te verminderen, of blijft men vertrouwen op incidentele overschotten als oplossing?*

Overschotten boeken in het geval van Aruba is niet incidenteel, maar een wettelijke begrotingsnorm dat door het oude en huidige kabinet opgevolgd is en wordt. Deze overschotten zijn structureel van aard en dragen jaarlijks bij aan de houdbaarheid van overheidsfinanciën. Het kabinet AVP-FUTURO heeft al in de vastgestelde begroting van 2025 korte metten gedaan met een aantal onnodige kosten, zodat meer budgetruimte beschikbaar is voor beleidsactiviteiten dat daadwerkelijk bijdragen aan betere leefomstandigheden voor de burgers. Als bepaalde activiteiten geld kosten, maar geen voordelen hebben voor de burger dan zullen deze onnodige kosten weggewerkt worden.

426. *Waarom is er in de suppletoire begroting 2025 geen duidelijke toelichting opgenomen over de besteding van het grote overschot uit 2024?*

De begroting 2025 betreft de ontvangsten en uitgaven voor dit dienstjaar. Rapportages over voorgaande jaren zijn in de begroting 2024 terug te vinden.

427. *Welke beleidsprioriteiten heeft het kabinet kunnen realiseren dankzij het overschot van 2024? Of zijn de middelen vooral aangewend voor correcties op eerdere tekorten?*

Het overschot van 2024 is ingezet voor de schuldafbouw binnen dat dienstjaar. Voor meer informatie wordt u aangeraden om de uitvoeringsrapportages van 2024 te raadplegen, welke op www.overheid.aw te downloaden zijn.

428. *Is er binnen het kabinet discussie geweest over de verdeling van het overschot tussen investeringen, aflossingen en reserves?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

429. *Wat waren de afwegingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

430. *Heeft de regering overwogen om een deel van het overschot in 2024 te benutten voor sociaal beleid of armoedebestrijding?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

431. *Zo ja, waarom is daarvan afgezien?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

432. *Wat is de langetermijnstrategie van het kabinet om financiële buffers op peil te houden en begrotingsschommelingen op te vangen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

433. *Volgt Aruba het advies van het CAft hierin volledig op?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

Ministerie van Infrastructuur, Energie en Telecommunicatie

434. *Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percursa pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan.*

Minister Dowers por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:

- a. Formatierapport di cada ministerio;*
- b. Vacaturanan di cada ministerio;*
- c. Organogram di cada ministerio;*
- d. Cantidad di personal di cada ministerio;*
- e. Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;*
- f. Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;*
- g. Con escogencia a wordo haci y;*
- h. Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

435. FUTURO como partner ta para pa energia limpi y renobabel y na pagina 41 punto 1 di plan di gobernacion ta papia di bay explora pa uso di tankinan pa deposito di petroleo. Minister por comparti cu Parlamento con leu ta cu esaki?

Sinds 1 juli 2025 is er een nieuwe directeur benoemd, te weten Dhr. Robert Henriquez. Momenteel wordt nieuwe mogelijkheden geëxploreerd voor wat betreft het gebruik van tankopslag m.b.t. petroleum. Zodra de resultaten bekend, zal dit te zijner tijd worden gedeeld.

436. Pa ki dia por spera cu lo bay desmantela e refinaderia?

Vooralsnog is er momenteel geen datum bekend, maar zodra dit het geval is zal dit worden gedeeld.

437. Mientras ta bay desmantela e refinaderia y sigur incertidumbre pa locual ta e uso di tankinan: minister ta hay responsabel pa hinca tanto hende den RDA incluyendo un director cu a drenta cu parachute?

Fuels Marketing & Supply Aruba is een deelneming van RDA die WEB en de Arubaanse bevolking voorziet van energie.

438. *Minister ta papia di instalacion di solar panels riba tereno di refinaderia: Minister a sincronisa cu WEB pa locual ta e efeciencia di e panelnan solar vs Molina di biento?*

Het vergelijken van zonnepanelen en windturbines kan niet zonder meer worden gemaakt. Het betreft twee verschillende type technologieën die elkaar weliswaar kunnen aanvullen met ieder hun voordeel.

439. *Minister por indica na nos con leu ta cu e proyecto di stage pa Carnival Village?*

Zodra hier meer duidelijkheid over verschaft kan worden, zal dit zonder meer worden bekend gemaakt.

440. *Minister por duna nos di conoce si AWSS a haci algun prestamo caba manera a ser indica den prensa?*

Voorzover bekend is AWSS geen substantiële lening aangegaan.

441. *Minister den presentacion den WEB a indica na nos cu WEB no a gasta ni un florin cu e proyecto di LNG mientras miembronan di coalicion ta bisa lo contrario. Minister por confirma si tin algun gastonan haci pa locual ta e deal di LNG?*

WEB heeft haar waardevolle tijd en expertise besteed aan dit project met de nodige kosten als gevolg.

442. *Na pagina 58 di plan di gobernacion ta indica cu lo bay cu LNG como fuel transitorio mas barata y mas limpi: pero minister ta na haltura cu mesun departamentonan di gobierno ta boycotiando e proyecto?*

Voorzover en vooralsnog is men niet bekend van een boycot in welke vorm dan ook.

443. *Na pagina 58 di e plan di gobernacion un biaha mas ta menciona hopi tecnologianan unproven manera den pasado e flying wheels cu a costa hopi placa y no a duna rendimento y a kibra sin cu por a remplasanan paso compania fantasma a atende cune: minister un biaha mas ta para pa tecnologianan unproven cu lo por causa problemanan financiero pa nos companianan estatal?*

Doel van de overheid is om de best mogelijke technologieën te exploreren met als uitgangspunt welke vorm van mogelijke financiële problemen dan ook tot een minimum te beperken dan wel te mitigeren.

444. *Con a para cu e proyecto di molinanan na Vaderpiet y Rincon cu WEB y Utilities tabata bezig cu nan?*

Momenteel wordt dit nader bezien. Zodra er meer duidelijkheid is, volgt uiteraard een update.

445. *Minister por indica na nos si a duna otro periodo di tempo pa LNG por keda cla cu su permisonan den bista cu a ser indica cu esaki ta DOW tin nan pega y cu por tin consecuencia pa pais Aruba si DOW keda pega esaki?*

Het contract tussen WEB en Eagle LNG, hetgeen tussentijds reeds twee keer is verlengd, is op 30 juni 2025 geëxpireerd.

446. *Minister a aproba e listanan di caminda di asfalt pa 2025 y sigur e meerjarenplan di DOW pa mantencion di caretera. Minister por comparti esakinan cu nos fraccion?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

447. *Minister por duna nos di conoce con leu ta cu ehecucion di e camindanan cu no a keda cla na 2024 y esnan di 2025 cu a ser aproba?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

448. *Minister na pagina 53 punto 7 ta papia di reevalua e exigencianan pa tereno: con leu ta cu esaki?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

449. *Con lo sigui cu e proceso di sushi na Parkietenbos y principalmente e bail na Sero Tijshi cu ta birando Parkietenbos 2. Ki ta e solucion cu Minister lo bin cune a corto y largo termino?*

Vooralsnog zal het huidige proces gevolgd worden terwijl momenteel een efficiëntere en verantwoorde aanpak voor de langere termijn wordt bestudeerd.

450. *Minister lo pasa e desperdicio di sushi un biaha mas den man priva of lo percura pa inversion den Serlimar pa locual ta verwerking di sushi?*

Momenteel worden diverse mogelijkheden bestudeert omtrent een verantwoorde en efficiënte afvalverwerking.

451. *Con a para cu e disputa legal entre WEB y Ecogas pa e 16 miyon di inversion y nunca a haya suministro di gas?*

Momenteel bevindt dit zich vooralsnog een mediation fase.

452. *Minister por comparti cu nos e contrato di WEB y ECOGAS/ si no por minister por splica nos dicon?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

453. *Minister ta papia hopi di construccion di vivienda social mientras den mesun rosea ta corta e prestamo pa FCCA di parti di gobierno di 17 miyon florin pa contraccion di vivienda. Minister no ta haya cu minister ta contradictorio?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

454. *Minister ki ta e plannan awo pa FCCA haya fondo: bay fia na interes mas halto na instanciannan manera Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA) of Aruba Investment Bank (AIB)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

455. *Lo bin cu e proyecto di Port City: minister sa cu tin un maneho pa no bin mucho mas construccion mirando e escasez di trahado, tereno y trafico satura?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

456. *Minister: cuanto permiso Minister lo honra pa construccion di mas camber di hotel pa 2026 pa 2028 den bista cu e maneho anterior a pone un stop completo na mas camber di hotel?*

Door Deloitte is er een lange termijn reorganisatieplan opgesteld. DRH heeft hier inmiddels kennis van genomen en tevens is dit besproken met de hoofden van dienst en bevindt het e.e.a zich nog in een strategische discussiefase. Echter, er is nog geen uitvoeringstermijn gekoppeld aan het plan aangezien er een zorgvuldige afstemming plaats dient te vinden in verband met een draagvlak.

457. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot de reorganisatie van de Infra-diensten?*

Door Deloitte is er een lange termijn reorganisatieplan opgesteld. DRH heeft hier inmiddels kennis van genomen en tevens is dit besproken met de hoofden van dienst en bevindt het e.e.a zich nog in een strategische discussiefase. Echter, er is nog geen uitvoeringstermijn gekoppeld aan het plan aangezien er een zorgvuldige afstemming plaats dient te vinden in verband met een draagvlak.

458. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot de reorganisatie van DIP?*

- Eveneens in dit geval is Deloitte betrokken die verantwoordelijk is voor het opstellen en begeleiden van een reorganisatieplan. Tot op heden heeft het volgende reeds plaatsgevonden, te weten:

- Uitvoering van een cultuurscan om de huidige organisatiecultuur in kaart te brengen;
- Het opstellen van functiebeschrijvingen.

Terwijl een nieuwe organisatiestructuur in ontwerp is, is DRH actief betrokken om het reorganisatieplan te synchroniseren met het bredere HR-beleid. Na afronding van de ontwerp- en afstemmingsfase zal worden overgegaan tot de implementatie van de nieuwe structuur en functies.

459. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

460. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

461. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

462. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

463. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

464. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

465. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

466. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

467. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

468. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

469. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

470. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

471. *Met betrekking tot de recente benoemingen in Utilities Aruba N.V., nu dat alle recent benoemde leden van de RvC van Utilities Aruba N.V. zijn afgewezen door de financieringsinstellingen van Utilities, wat is het plan B?*

De recent benoemde commissarissen van Utilities Aruba zijn niet afgewezen door de financieringsinstellingen. Het proces van goedkeuring van de commissarissen van Utilities Aruba is nog gaande.

472. *Op welke gronden heeft deze afwijzing plaatsgevonden?*

Hiervoor wordt verwezen naar voorgaande vraag.

473. *Welke instanties of personen waren betrokken bij de voordracht en benoeming van deze RvC-leden?*

De minister belast met Energie en een stafmedewerker was betrokken bij de benoeming van de commissarissen van Utilities Aruba.

474. *Waren hierbij adviezen van de Corporate Governance Commissie betrokken, en zo ja, wat was het oordeel?*

Geen externe adviezen zijn gevraagd tijdens dit proces. De aandeelhouder, zijnde land Aruba, welk wordt vertegenwoordigd door de minister belast met Energie is de aangewezen bestuurder voor benoemingen van commissarissen bij Utilities Aruba

475. *Is het juist dat de voltallige vorige RvC is ontslagen, ondanks hun goed functioneren, en dat zij zijn vervangen door personen met geen of beperkte ervaring in energiebedrijven of met een dubieuze reputatie? Met name seksueel misbruik van minderjarigen en openbare dronkenschap*

Het merendeel van de voormalige commissarissen van Utilities Aruba hebben hun ontslag ingediend en zijn inmiddels vervangen.

476. *Hoe rechtvaardigt u dat in het licht van de corporate governance-verplichtingen?*

Het streven is om corporate governance ten alle tijde zo optimaal mogelijk in acht te nemen.

477. *Wie is verantwoordelijk voor corporate governance?*

De verantwoordelijkheid voor deugdelijk bestuur is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen.

478. *Welke rol heeft de minister van Financiën gespeeld in het benoemingsproces van alle recent aangewezen leden van de raden?*

Alle benoemingen zijn door de ministerraad goedgekeurd, waaronder ook de minister van Financiën.

479. *Welke gronden zijn sinds januari 2024 in erfpacht uitgegeven?*

Er zijn sinds januari 2024 diverse gronden in erfpacht uitgegeven.

480. *Kan het Parlement een volledige lijst ontvangen van gronden uitgegeven tussen januari en juni 2025?*

Alhoewel niet gebruikelijk, is weliswaar inzage van een geanonimiseerde lijst mogelijk.

481. *Is de uitgifte in overeenstemming met het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord.

482. *Wat is de markwaarde van deze gronden? Hoe is deze vastgesteld?*

De waarde grond is bij MB vastgestelde grondprijzen per regio.

483. *Zijn de procedures gevolgd zoals vereist door de LAR of andere regelgeving?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

484. *Waarom is deze uitgave niet terug te vinden in de begroting of toelichting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

485. *Is er inspraak geweest vanuit de buurt of stakeholders?*

Bij het opstellen van de Rop en Ropv waren momenten waarbij de buurtbewoners inspraak rondes hadden tijdens diverse townhall vergaderingen.

486. *Op welke manier is de transparantie bij gronduitgifte gegarandeerd?*

Recent is de Didam arrest van toepassing op bij gronduitgifte dit houdt in:

1. ****Gelijke kansen bieden****: Overheden mogen onroerende zaken (zoals grond) niet zomaar aan één partij verkopen. Ze moeten alle potentiële gegadigden een eerlijke kans geven.
2. ****Objectieve selectiecriteria****: De selectie moet gebeuren op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria.
3. ****Openbaarheid****: Er moet vooraf voldoende openbaarheid zijn over:
 - De beschikbaarheid van de grond
 - De selectieprocedure
 - Het tijdschema
 - De selectiecriteria

Uitgiftebeleid :

****Toepassing op woningbouw (FIFO)****

****strikte toepassing van FIFO**** (first-in, first-out) wordt gehanteerd, met publicatie van het jaartal of de maand die aan de beurt is. Dit is een ****transparante en objectieve methode**** die goed aansluit bij de Didam-eisen, mits:

- De criteria voor volgorde duidelijk zijn gepubliceerd
- Gegadigden vooraf weten wanneer ze aan de beurt zijn

****Toepassing op commerciële uitgifte (lopende dossiers)****

bij commerciële percelen die al in behandeling zijn:

- De intentie tot uitgifte wordt gepubliceerd
- Bij geen bezwaar wordt de uitgifte afgerond

Bovenvermelde is een ****versimpelde toepassing**** van het Didam-arrest.

****Nieuwe commerciële uitgifte**** bij nieuwe commerciële uitgifte wordt het ****volledige Didam-proces**** wordt toegepast. Dat betekent:

- Openbare aankondiging
- Gelijke toegang voor gegadigden
- Objectieve selectiecriteria.

487. *Wat is het strategisch plan voor energie-onafhankelijkheid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

488. *Hoeveel is er in de begroting voorzien voor duurzame energieprojecten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

489. *Waarom is de investering in zonne-energie niet gespecificeerd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

490. *Welke publieke-private partnerschappen bestaan er op dit vlak?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

491. *Wat is de voortgang van het windpark project?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

492. *Zijn er contracten getekend met externe consultants of leveranciers?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

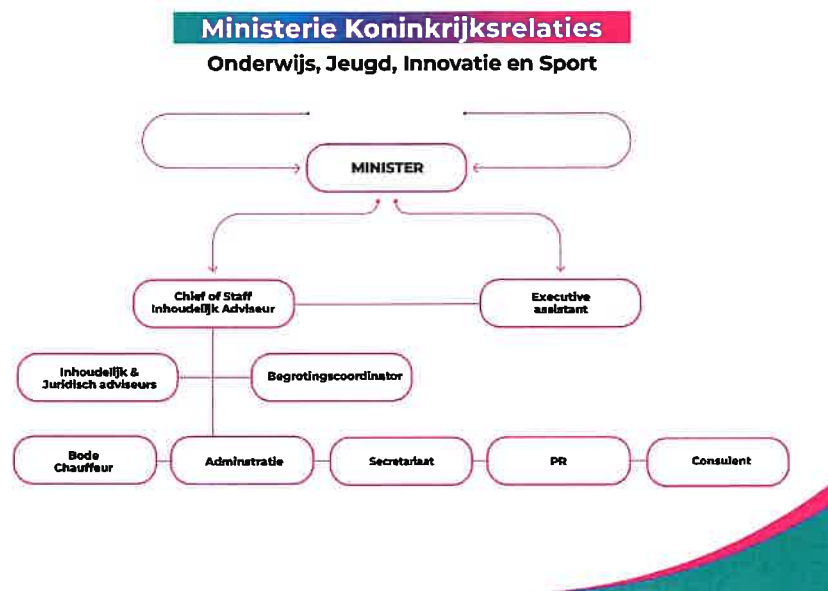
Ministerie van Koninkrijksrelaties, Onderwijs, Jeugd, Innovatie en Sport

493. Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percura pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan. Minister Croes por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:

- a. Formatierapport di cada ministerio;
- b. Vacaturanan di cada ministerio;
- c. Organogram di cada ministerio;
- d. Cantidad di personal di cada ministerio;

- e. Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;
- f. Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;
- g. Con escogencia a wordo haci y;
- h. Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?

Hierna volgt een overzicht:

Het aantal personen bij het ministerie van Koninkrijksrelaties, Onderwijs, Jeugd, Innovatie en Sport betreft 19 werkzame personen. De sollicitaties hebben plaats gevonden via het bureau van de minister, waarbij de minister en de chief of staff de sollicitaties hebben verricht alsmede is er advies ingewonnen bij DRH. Personeel is aangetrokken op grond van expertice en opleiding. Hieronder volgt een overzicht van het personeel.

Functie
Chief of Staff
Administratief Medewerker
Aandachtsfunctionaris Sport
Aandachtsfunctionaris Landspakket
Inhoudelijk Adviseur
Begrotingscoördinator
Beveiliging/Chauffeur

Functie
Executive Assistant
Senior Inhoudelijk Adviseur
PR en Communicatie
Begroting Coordinator
Fotograaf
Senior Inhoudelijk Adviseur
Senior Inhoudelijk Adviseur
Juridisch Adviseur
Inhoudelijk Adviseur Innovatie
Inhoudelijk Adviseur Innovatie
Beleidsadviseur
Senior Juridisch Adviseur

494. *Minister na pagina 35 punto 1 ta bisa cu instala solar panel riba edificionan di scol pa baha aircogeld, mientras siman pasa nos a haya un presentacion di WEB cu ta bisa cu e proyectonan den pasado no a duna resultado pa reduci prijs y sigur pa locual ta manencion y bida di esaki e no ta uno factibel: con Minister ta wak esaki?*

De nodige inventarisatie is momenteel gaande, met ELMAR en WEB over bestaande projecten en verdere nodige investeringen. Alle beslissingen zullen geheel gebaseerd zijn op bewijs (evidence based) en op basis van bestaande data worden genomen.

495. *Minister a pone riba mesun pagina cu lo baha schoolgeld: esaki lo ser ehecuta pa schooljaar 2025-2026?*

Fase 1- voorstel verhoging ondersteuning aan bijstandsgerechtigden bij opening nieuwe schooljaar wordt in deze eerste suppletoire begroting 2025 behandeld. Fase 2 moet nog worden uitgewerkt.

496. *Minister a pone cu lo bay financia scolnan entre nan crèche: con factibel esaki ta?*

Voornemens van de overheid is dat er een soort van kinderopvang toeslag komt. De totstandkoming hiervan dient parallel te gaan met de ontwikkelingen rondom het traject voor het opzetten van Bureau Kinderopvang en de eraan gerelateerde onderzoeken.

497. *Nos por a tuma nota cu a kita e toetsing laboral: minister ta wak un consecuencia pa nos hobenan cu ta caba scol, entrenan EPB y EPI?*

Een feit is dat het nieuwe systeem van onderwijs dat gegeven wordt bij EPB en EPI, voor een groot deel uit stage lopen bestaat. Als gevolg hiervan blijkt dat een groot percentage van de studenten bij hun stagebedrijf te werk worden gesteld.

498. *Na pagina 62 punto 16 ta papia di un maneho di acreditacion: cua instancia lo ta encarga cu esaki?*

Er wordt momenteel onderzoek gedaan naar internationale accreditatie mogelijkheden voor de verschillende formeel en niet formeel onderwijstypen. Het gaat om benchmarking van accreditatie modellen die op Europees niveau maar ook Internationaal niveau afkomstig zijn van verschillende organen. Voor formeel onderwijs gaat het o.a. accreditatie organen die door de Nederlandse organisatie voor internationalisering in onderwijs (Nuffic) erkend worden en in het geval van niet- formeel onderwijs gaat het om onder andere ECVET.

499. *Minister por indica na nos si a stop e cambionan di iluminacion di e parke di baseball na Santa Cruz?*

Opgemerkt wordt dat er is geen stop gezet op de veranderingen in de verlichting, dit is een gepland project voor 2026 volgens Fundacion Lotto pa Deporte.

500. *Minister por duna nos di conoce cu lo duna otro prioridad na restaura Little League Ballpark na Dakota cu drecha e parke di Little y Senior League na Pos Chikito?*

De Koninklijke Nederlandse Baseball en Softbal Bond zal een evaluatie uitvoeren van de staat van de velden in Pos Chikito en ook van Joe Laveist, zodat er een raming gemaakt kan worden van de noodzakelijke werkzaamheden op de velden. Op basis van de resultaten van deze evaluatie en de raming kan bepaald worden welke mogelijkheden er zijn om de honkbalparken te renoveren en in welke volgorde.

501. *Ki ta e motibo valido di bay percura pa mas kapitaavernieteging door di no caba e parkenan na Pos Chikito cu construction di un nobo?*

De honkbalvelden in Pos Chikito hebben de benodigde aandacht en alle verbeterpunten zullen worden geëvalueerd, waaronder onder andere de drainage die niet in orde is.

502. *A compronde cu Minister kier bay drecha ex-Marlboro Ballpark: esaki ta cuadra of ta rumor?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord.

503. *Minister ta na haltura di e proyecto di 7 veld di yerba artificial cu lo bin?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord en opgemerkt kan worden dat men op de hoogte is van het FIFA-project met betrekking tot de zeven clubs die kunstgras zullen ontvangen.

504. *Minister ta na haltura di e 10 miniveldnan di turf cu lo bin pa futbol?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord en hierbij kan worden opgemerkt dat op 20 juni was de president van de AVB in Miami voor een overleg met FIFA over dit project. Op korte termijn zal een vergadering worden belegd met FIFA, waarin zij het aantal velden zullen bevestigen.

505. *Minister pa ki dia lo keda cla cu e hoyu di track and field na Guillermo Prospero Trinidad?*

Men is nog in afwachting van de scope of work van de projectleider waardoor hier vooralsnog geen uitspraken gedaan kunnen worden.

506. *Minister con a para cu bunita proyecto pabao di Centro Libertador Betico Croes na Santa Cruz?*

Dit project is tijdelijk stop gezet, gezien de archeologische vondsten en artefacten op het terrein. De ministerraad heeft goedkeuring gegeven om het betreffende terrein af te sluiten met cementblokken, zodat het Nationaal Archeologisch Museum Aruba (MANA) onderzoek kan doen op het terrein. Het werk dat MANA uitvoert zal minstens twee maanden duren, waarna de situatie opnieuw geëvalueerd zal worden. Het is belangrijk

te vermelden dat al het materiaal voor dit project zich reeds op Aruba bevindt, maar dat er op geen enkel moment een Aanlegvergunning of Bouwvergunning is aangevraagd. Op 28 april vond er een vergadering plaats met DIP, ASU en MANA, en na deze vergadering heeft ASU een aanvraag voor een aanlegvergunning ingediend.

507. *Minister DRH tin su maneho pa locual ta nombramento di un director: minister por confirma cu Minister apesar di conseho positivo toch a opta pa no nombra e director existente y a nombra un nobo?*

Het contract van de voormalig directeur dat op 31 mei 2025 is beëindigd, is niet verlengd.

508. *E director nobo aki a a ser haci via un solicitud habri of tambe a parachute esaki?*

Het betreft geen benoeming van een directeur voor IBiSA. Er was een benoeming van een eerste waarnemer in samenspraak/overleg met DRH.

509. *Minister sa cu e ex-director lo ta den corte cu Minister?*

Er is geen informatie voorhanden dat er een rechtszaak zal worden aangespannen.

510. *Mirando e trayectoria di e ex-director den deporte olimpico, den comite olimpico: minister no ta haya e persona aki capabel di maneha IBISA?*

De voormalige directeur was geschikt om leidinggevende te worden bij IBISA.

511. *Minister nos tin entendi cu a ser corta den presupuesto di deporte escolar y tambe den weganan interinsular: esaki ta e caso? Si e ta e caso, Minister por splica dicon?*

Dit is geheel niet het geval.

512. *Premio Excelencia den deporte a conoce retraso; Minister lo sigui cu esaki of un biaha mas e signatura di AVP y den e caso aki AVP -FUTURO lo caba esaki?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. Er is al begonnen met het verzamelen van informatie om dit evenement te organiseren en contact gezocht met enkele personen

die deel hebben gevormd van de commissie die het evenement organiseerde. Voormalig president van de commissie die hierover ging woont niet meer op Aruba hetgeen enige vertraging brengt in het organisatieproces. In het verleden is PED 2023 in april van 2024 georganiseerd en die van 2022 is in november 2023 georganiseerd. Intentie is om PED van 2024 in september of oktober 2025 te organiseren.

513. *A tuma nota cu un biaha mas lo institui un comision pa evalua e salaris di maestronan. Mesun storia atrobe di e maestronan. A bin cu funcstionario y esaki ta para y awo un biaha mas minister ta bin cu un comision. Ki resultado minister ta spera di e comision nobo aki cu ta e mesun actoman cu esun prome?*

In het advies 2024 waren de volgende onderdelen niet meegenomen: directeurschaal en een bevorderingsbeleid die de professionalisering van docenten gekoppeld aan onderwijs gerelateerde thema's stimuleert. Verder is een gelijktrekking in schalen aangegeven. Dit is echter niet in alle 4 opties terug te vinden. De commissie bestaat uit vertegenwoordigers DRH, DF, DEA en MinKOJIS. De resultaten die binnen korte tijd verwacht worden is een plan voor een gefaseerde implementatie waarbij docenten en leerkrachten van alle onderwijstypes een vorm van vooruitgang toegekend kunnen krijgen. De kosten zullen afgewogen worden met andere adviezen met betrekking tot klassengrootte en het aantal uren binnen een VB voor voortgezet onderwijs.

514. *Minister ta na haltura si cu pa un cambio structural lo mester bin cu un ley pa ancra esaki?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord.

515. *Wat zullen de primaire aandachtsgebieden van de overheid met betrekking tot de onderwijssector zijn?*

Voor 2025/2026 zijn de primaire aandachtsgebieden: Sterke leerlingenzorg structuur, een geoptimaliseerde uitvoeringscyclus, docentprofessionalisering en docentenzorg, basiskwaliteit binnen de scholen, het effectief en efficiënt inzetten van middelen en infrastructuur. Dit zijn de basisvoorwaarden om het onderwijs verder te kunnen vernieuwen.

516. *Wat zijn de concrete plannen van de overheid op korte, middellange en lange termijn voor wat betreft hervormingen in het onderwijs en voor de verbeteringen in leerresultaten?*

Introductie kwaliteitszorg binnen kinderopvang en landelijke uitgewerkte ontwikkelgebieden. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorstroom naar kleuteronderwijs. MDC wordt versterkt door een uitbreiding van haar personeel. Er wordt gewerkt aan een sterk zorgstructuur binnen de scholen. Dit zal de basis vormen voor het versterken van de uitvoeringscyclus. Het implementatieplan Papiamento zal ook herzien worden. Het optimaliseren van de uitvoeringscyclus en de optimalisatie van de verdere implementatie van de HKS is gericht op het verhogen van kwaliteit van afname van toetsen en om de kwaliteit van het onderwijs rondom de vernieuwingen te waarborgen. Het verder ontwikkelen en optimaliseren van praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en clusterscholen. Wetsontwerptrajecten voor Hoger-, Speciaal-, Voortgezet-, Primair-, Beroepsonderwijs en Onderwijs toezicht zullen voor zo ver mogelijk in conform verschillende fasen van het traject afgerond worden. Het investeren in de infrastructuur. Alle bovengenoemde maken deel van de randvoorwaarden voor kwaliteitsborging.

517. Wat gaat de overheid verder doen voor wat betreft specifieke programma's gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, lerarenopleidingen of curriculumontwikkeling?

De introductie van een Professionaliseringstraject Papiamento en vreemde taaldidactiek. Er is op dit gebied op dit moment handelingsverlegenheid door een gebrek aan (verplichte) professionaliseringstrajecten (op maat) bij de introductie van Papiamento. Op het gebied van digitale geletterdheid waaronder het gebruik van AI, zullen seminars en workshops georganiseerd worden.

Het op de website www.ea.aw te vinden kaderdocument professionalisering van leraren "De Arubaanse leraar van de 21ste eeuw" juli 2024 richt zich op een duurzame ontwikkeling van leraren. Het geeft een beeld van de professionaliserings maatregelen die in de komende 5 jaar zullen plaatsvinden ter verbetering van de kwaliteit van het aanbod van Onderwijs. Daarnaast biedt het kaderdocument "Ontwikkeling van een Sterk Zorgstructuur Systeem" een beeld van de maatregelen die reeds in gang zijn gezet ter verbetering van de kwaliteit van het aanbod van onderwijs.

518. Wat zijn de nieuwe projecten of aanpassingen aan bestaande projecten in het onderwijs die de overheid gaat uitvoeren of doorvoeren?

Introductie kwaliteitszorg binnen kinderopvang en landelijke uitgewerkte ontwikkelgebieden. Op basis hiervan wordt verder gewerkt aan de doorstroom naar kleuteronderwijs. MDC wordt versterkt door een uitbreiding van haar personeel. Er wordt

gewerkt aan een sterke zorgstructuur binnen de scholen. Dit zal de basis vormen voor het versterken van de uitvoeringscyclus. Het implementatieplan Papiamento zal ook herzien worden. Uitvoeringscyclus en de verdere implementatie van de HKS optimaliseren om kwaliteit van afname van toetsen en vernieuwingen te waarborgen. Het verder ontwikkelen en/of optimaliseren van praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en clusterscholen. Wets ontwerptrajecten voor Hoger-, Speciaal-, Voortgezet-, Primair-, Beroepsonderwijs en Onderwijs toezicht zullen voor zo ver mogelijk in conform verschillende fasen van het traject afgerond worden. Dit maak deel van de randvoorwaarden voor kwaliteitsborging. Het invoeren van registratiesystemen op het gebied van leerlingenzorg en kengetallen. Het versterken van PEL middels een afdeling Arbeidsmarktontwikkeling en Onderwijs zich zal richten op EVC-trajecten en het verder werken aan aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. Op het gebied van infrastructuur: renovatie Reina Beatrix en in het najaar de voorbereiding voor de renovatie Juliana School te Oranjestad.

519. Wat zijn specifieke toewijzingen of strategieën die de overheid gaat toepassen om potentiële verschillen in toegang tot onderwijs of kwaliteit van onderwijs over verschillende demografieën in Aruba aan te pakken?

In de publieke scholen zijn we op dit moment bezig met een gefaseerde herstructurering. Het gaat hier om het werken aan de randvoorwaarden opdat in een latere fase basis onderwijskwaliteit bereikt kan worden. Verder zijn we momenteel in dialoog met DEA om de mogelijkheid voor meerdere instructietalen op scholen mogelijk te maken en meertalig onderwijs te versterken. Verder wordt gewerkt om het onderwijs toegankelijk te houden. De zorgstructuur op scholen wordt verder ook versterkt op verschillende niveaus en bij de MDC. Verder zal de klassengrootte gedaald worden, en klassenassistenten geleidelijk binnen verschillende scholen ingezet worden.

520. Hoe wordt gewaarborgd dat de verschuiving van middelen binnen het Ministerie van Onderwijs en Sport geen negatieve impact heeft op de kwaliteit van het onderwijs of de beschikbaarheid van personeel?

De wijziging in de suppletoire begroting 2025 is doorgevoerd om een aanvulling te doen op de post van goederen en deinsten, die dreigde overschreden te worden na een korting van 10%. De raming van de subsidies op basis van extrapolatie toont aan dat deze te hoog is, waardoor deze verlaagd kan worden zonder dat dit effect heeft op de scholen. In de afgelopen jaren is er een verschuiving (lees: afname) te zien in de

uitgaven van bepaalde gesubsidieerde onderwijsinstellingen naar andere scholen, waaronder ook openbare scholen.

De raming van salarissubsidies voor onderwijs worden elk jaar opgesteld op basis van bepaalde aannames over het aantal klassen en leerlingen.

De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen dus een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

Er is geen sprake van enige negatieve impact.

521. *Hoe rechtvaardigt de Minister Gerlien Croes dat meer dan 700 vragen van de oppositie op basis van artikel III.17 van de Staatsregeling van Aruba en artikel 59 van het Reglement van Orde van de Staten, niet worden beantwoord?*

Verwezen wordt naar het antwoord op een soortgelijke vraag gesteld aan de minister president.

522. *De coalitiepartners hebben afgesproken in het regeerakkoord AVP-Futuro dat Statenvragen zullen worden beantwoord binnen de door de Staten aangegeven termijn. Bovendien heeft de partij Futuro in haar verkiezingsprogramma expliciet beloofd dat Statenvragen binnen twee weken beantwoord zouden worden. Vindt de Minister Gerlien Croes, het feit dat vragen niet worden beantwoord, een overtreding van hun eigen afspraken?*

De verandering van het kabinet heeft een verkenningsfase gekend door in gesprek te gaan met verschillende instanties en stakeholders. Dit heeft ervoor gezorgd dat de processen gedurende de eerste 8 weken, wat anders zijn gelopen. De processen zijn nu wel op gang. Het feit dat de eerste 2 maanden zo zijn gelopen, betekent niet dat deze vertraging aangehouden wordt.

523. *Staat de Minister Gerlien Croes achter de bewering van de Minister van Financiën dat het stellen van vragen door de oppositie het regeren belemmert?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

524. *Meent de Minister Gerlien Croes dat het Parlementair controlemechanisme, dat de kern vormt van onze democratie, gezien moet worden als een obstakel voor goed bestuur?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

525. *Kunt u bevestigen dat de verbouwing van het gebouw van het Arubahuis in Den Haag, het project betreft dat door het kabinet Wever-Croes is voorbereid?*

Het project was onvoldoende voorbereid. Concreet ontbrak een sluitende financiële dekking; slechts circa 40% van de benodigde middelen was gereserveerd. Als gevolg van het niet-prudent ramen van de renovatiekosten heeft dit geleid tot een aanzienlijke vertraging in het gunningsproces. Een formele gunning kan immers niet plaatsvinden zonder volledige dekking van de benodigde middelen. Deze vertraging kan mogelijk leiden tot aanvullende kosten, mede vanwege een verwachte indexering van de bouwrijzen in Nederland per oktober 2025.

Het ontbreken van volledige dekking vormt de aanleiding voor het thans opnemen van het resterende bedrag in de suppletoire begroting. Deze toevoeging vindt plaats in twee onderdelen: het eerste deel betreft de dekking van het aannemingscontract; het tweede deel wordt ingebracht via minister Dowers en ziet op onvoorziene kosten, vergunningen en noodzakelijke wijzigingen.

526. *Waar zijn de investeringen terug te vinden in de begrotingswijziging 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

527. *Met betrekking tot het Landspakket: welke zijn de wijzigingen die zijn aangebracht in de planning en uitvoering vanwege de regeringswisseling, of wordt het Landspakket onverkort toegepast zoals onder de voormalige regering?*

Het Landspakket, inclusief de daarin geformuleerde doelstellingen per thema, alsmede de Uitvoeringsagenda, is onderschreven door de nieuwe ambtsdragers. In afstemming met het TWO Nederland zijn binnen enkele thema's prioriteiten vastgesteld, met het oog op het beschikbare uitvoeringsvermogen en om de haalbaarheid van de betreffende projecten binnen de looptijd van de Onderlinge Regeling (tot en met april 2027) te waarborgen. Voor bepaalde thema's zijn aanvullende projecten toegevoegd en als prioriteit aangemerkt. Daarnaast zijn binnen enkele thema's wijzigingen doorgevoerd in de governance-structuur van het programmamanagement. Tevens is sprake van een versnelling in het indienen van aanvragen voor ondersteuning bij de implementatiefasen van diverse thema's.

528. *Wat is de stand van zaken met betrekking tot het project “herstructurering overheidsorganisatie”?*

Het traject van het aanhoren en afstemmen met de directies en diensten tot advisering heeft langer geduurd dan aanvankelijk was ingeschat. De deadline voor het adviesrapport, inclusief het voorstel instellingsbesluit en formatierapport TMO wordt naar het derde kwartaal van 2025 opgeschoven.

529. *Waar wordt in de begrotingswijziging 2025 hiermee rekening gehouden?*

De financiële middelen die samenhangen met projecten binnen het thema Kosten en effectiviteit van de publieke sector – waaronder ook de herstructurering van overheidsorganisaties valt – worden in subsidieverzoeken aan het TWO Nederland aangevraagd. Indien een subsidie wordt toegekend en de bijbehorende subsidiebeschikkingen zijn ontvangen, kunnen deze middelen achteraf worden opgenomen in de begroting. Tot op heden zijn er echter nog geen subsidies toegekend. Wel wordt de technische ondersteuning vanuit Nederland reeds rechtstreeks bekostigd door het TWO Nederland.

530. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

Momenteel zijn er 19 ministers werkzaam bij het ministerie.

531. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

Een zevental personen zijn ambtenaar.

532. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

Twaalf personen zijn arbeidscontractant.

533. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*

Een persoon heeft een overeenkomst van opdracht.

534. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*

Voor een overzicht wordt verwezen naar het antwoord bij vraag 493.

535. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*

Voor een overzicht wordt verwezen naar het antwoord bij vraag 543.

536. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

De huidige post deskundig advies bevat contractuele vergoedingen van het vorige kabinet. Het bedrag van 7Afl. 6.466 was binnen 3 maanden verplicht gesteld.

537. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*

Onder de begrotingspost “voorlichting en promotie” vallen alle kosten die direct samenhangen met communicatieactiviteiten van personeelsinzet en campagnes tot evenementen, drukwerk, verzendkosten en audiovisuele productie.

538. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*

Er is voor het begrotingsjaar 2025 geen bedrag opgenomen op de post “huur gebouwen”.

539. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*

Dat zijn 18 personen.

540. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

541. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*

Het betreffen slechts 4 personen.

542. *Welke concrete herschikkingen worden voorgesteld binnen het ministerie van Algemene Zaken in de suppletoire begroting.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

543. *Zijn deze structureel van aard of slechts incidentele verschuivingen om korte termijn tekorten te dekken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

544. *De regering stelt bezuinigingen voor op het overheidsapparaat en operationele kosten binnen Algemene Zaken. Kan de minister toelichten hoe deze besparingen de werking van het overheidsapparaat beïnvloeden?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

545. *Zijn zij blijvend (structureel) of slechts eenmalig?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

546. *In hoeverre draagt het ministerie van Algemene Zaken via de suppletoire begroting bij aan het verbeteren van het begrotingssaldo voor 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

547. *Gebeurt dit door structurele ingrepen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

548. *Of leunt de regering op incidentele meevallers die volgend jaar niet herhaalbaar zijn?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

549. *In hoeverre zijn de voorgestelde wijzigingen binnen Algemene Zaken in lijn met de eerder geformuleerde beleidsprioriteiten van de regering op het gebied van goed bestuur en modernisering van de overheid?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

550. *Waarom worden bepaalde projecten of initiatieven binnen Algemene Zaken extra gefinancierd of juist gekort?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

551. *Hoe is die keuze onderbouwd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

552. *De suppletoire begroting bevat voornamelijk 'technische verschuivingen' binnen Algemene Zaken. Kan de minister toelichten of deze verschuivingen inderdaad beleidsneutraal zijn, of gaan er feitelijk middelen weg bij bepaalde kerntaken of projecten? Met andere woorden, liggen er beleidskeuzes ten grondslag aan deze technische aanpassingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

553. *We constateren dat binnen Algemene Zaken mogelijk middelen worden verschoven van investeringen (bijvoorbeeld in infrastructuur of digitalisering) naar*

lopende uitgaven. Hoe verantwoordt de regering het verschuiven van investeringsbudgetten naar consumptieve uitgaven en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van belofde projecten op lange termijn?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

554. *Welke onderbouwing heeft de regering gegeven voor de wijzigingen onder Algemene Zaken? Is er bijvoorbeeld een specifieke analyse of extern advies (bijv. van het CAft of de Raad van Advies) dat deze herschikkingen en bezuinigingen ondersteunt? Zo ja, heeft de regering dat advies volledig opgevolgd, en zo nee, waarom niet?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

555. *Kan de minister van Algemene Zaken exact aangeven welke prestaties of resultaten de regering verwacht te behalen met de vrijgemaakte of extra ingezette middelen binnen dit ministerie?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

556. *Hoe zal aan de Staten inzicht worden gegeven in wat deze herschikking concreet oplevert aan beleidsresultaten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

557. *Heeft de regering alternatieven overwogen voor deze herschikkingen binnen Algemene Zaken? Bijvoorbeeld: is gekeken naar het schrappen van andere uitgaven in plaats van het uitstellen van investeringen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

558. *Zo ja, waarom is desondanks voor de nu voorgestelde verschuiving gekozen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

559. *Welke concrete initiatieven zijn er in 2025 voorzien om de samenwerking tussen Aruba en Nederland of de andere Caribische landen binnen het Koninkrijk te verdiepen?*

In september 2025 vindt een werkbezoek aan Aruba plaats van de programmadirecteur van TWO Nederland, met als specifiek doel het gezamenlijk verkennen van de wijze waarop de samenwerking met Nederland na april 2027 duurzaam en toekomstgericht kan worden vormgegeven. Daarmee worden reeds op dit moment gerichte stappen gezet om de bilaterale samenwerking met Nederland te consolideren en, waar opportuun en doelmatig, voort te zetten. Daarnaast is momenteel een werkgroep van de vierlanden bezig met het formuleren van een instellingsbesluit voor de betrokken ministers ter evaluatie van de Onderlinge Regeling, ea. Conform artikel 10 van de onderlinge regeling. Op regionaal niveau vormen de vierlandenoverleg tot op heden het institutionele fundament voor samenwerking op onder meer de beleidsterreinen justitie, onderwijs en zorg. Ten aanzien van economische samenwerking bestaan aanvullende trajecten ter bevordering van handel en investeringen, waarvan diverse projecten zijn opgenomen in het Landspakket Aruba.

De minister was in de maand juni op werkbezoek in Nederland geweest voor kennismakingsgesprekken en het initiëren van samenwerking op bestuurlijk en gemeentelijk niveau.

560. *Wat is het standpunt van de minister over de toekomstige rol van het Arubahuis in Den Haag?*

De visie van de minister is dat het Arubahuis in Den Haag wordt ingericht als uitvoerende en diplomatieke eenheid die operationeel handelt namens Aruba in Nederland. Het Arubahuis dient een prominente en faciliterende rol te vervullen in het streven naar constructieve samenwerking met Nederland op bestuurlijk en gemeentelijk niveau, inclusief de banden met Brussel en de Europese Unie. Het ministerie bepaalt vooralsnog de beleidsinhoudelijke koers en prioriteiten, het Arubahuis voert deze in Den Haag en Brussel uit in nauwe samenwerking met relevante actoren. De regering inventariseert op dit moment de nodige stappen die genomen dienen te worden om de KabGevMin in staat te stellen een actiever rol te geven in economische acquisitie en culturele diplomatie.

561. *Wordt deze rol verbreed naar economische diplomatie of juist versoerd om financiële redenen?*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 560.

562. *Zijn er plannen om de samenwerking met andere landen in het Koninkrijk (Curaçao, Sint Maarten, BES-eilanden) te intensiveren op thema's als grensoverschrijdende criminaliteit, gezondheidszorg of infrastructuur?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord. De desbetreffende ministers zullen het antwoord op deze vraag toelichten gedurende de openbare vergadering.

563. *Hoe worden deze plannen financieel en beleidsmatig ondersteund in de begroting?*

Deze beleidsmatige planning zullen worden begroot in, onder andere, de begroting van de desbetreffende ministeries.

564. *Welke institutionele belemmeringen ondervindt Aruba op dit moment in de samenwerking binnen het Koninkrijk, en welke middelen of beleidswijzigingen zijn nodig om deze te overwinnen?*

De grootste institutionele belemmering is dat Aruba sinds 2017 geen optimaal functionerende beleidsdirectie heeft die leidend is geweest voor de samenwerking binnen het Koninkrijk.

565. *Is hier in de suppletoire begroting rekening mee gehouden?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord.

566. *Welke rapportage- en verantwoordingsmechanismen zijn ingebouwd om de Staten van Aruba regelmatig te informeren over de voortgang van beleidsinitiatieven binnen de Koninkrijksrelaties?*

Voor de voortgang en verantwoording van beleidsinitiatieven binnen het domein van de Koninkrijksrelaties zijn meerdere rapportage- en verantwoordingsmechanismen ingebed, teneinde de Staten van Aruba tijdig, transparant en gestructureerd te

informerend. Ten aanzien van de uitvoering van het Landspakket geldt dat de Uitvoeringsagenda (UA) en de Uitvoeringsrapportages (UR) het formeel aangewezen rapportage-instrument vormen. Deze worden periodiek opgesteld en vastgesteld, en vormen de basis voor parlementaire informatievoorziening. In het kader van een eventuele voortzetting van de samenwerking met Nederland na april 2027, zullen eveneens beleidskeuzes en afspraken aan de Staten worden voorgelegd. Daarnaast is, conform artikel 10 van de Onderlinge Regeling, voorzien in een onafhankelijke evaluatie. De uitkomsten van deze evaluatie zullen integraal worden gedeeld met de Staten, teneinde politieke en beleidsmatige reflectie te bevorderen over de toekomst van interlandelijke samenwerking. Door middel van deze instrumenten wordt geborgd dat de Staten stelselmatig worden betrokken bij de voortgang, evaluatie en toekomstige richting van de Arubaanse inzet binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Tevens zal de minister van Koninkrijksrelaties periodiek verantwoording afleggen over de ontwikkelingen op Koninkrijksniveau.

567. *Heeft de regering Aruba een formeel standpunt bepaald over de rol van het CAft en het financieel toezicht binnen het Koninkrijk vs een eigen begrotingskamer?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

568. *En hoe wordt dit standpunt weerspiegeld in beleidsprioriteiten en budgettaire keuzes in 2025?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

569. *Hoe wordt in de suppletoire begroting geborgd dat Aruba proactief en gelijkwaardig blijft deelnemen aan besluitvorming binnen het Koninkrijk, ook met beperkte middelen?*

Verwezen wordt naar de antwoorden bij vragen 560 en 574.

570. *Zijn er binnen het Koninkrijksbeleid evaluatiemomenten gepland over de effectiviteit van de samenwerking met Nederland of andere partners in het Koninkrijk?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

571. *Zo ja, wanneer en hoe worden de Staten daarin betrokken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

572. *Welke beleidsruimte heeft Aruba in 2025 om zelfstandig keuzes te maken in Koninkrijksverband, en waar wordt Aruba (financieel of beleidsmatig) beperkt door bestaande afspraken of externe eisen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

573. *Hoe verhoudt die realiteit zich tot de uitgangspunten van gelijkwaardigheid binnen het Statuut?*

Zowel aan de kant van Aruba en Nederland moet men zich inspannen voor wederzijds begrip en constructieve samenwerking. Het spontane advies van de Raad van State van het Koninkrijk inzake 70 jaar Statuut is een mooi begin om invulling te geven aan het Statuut in de context van het heden.

574. *Wat is de actuele beleidsdoelstelling van Aruba met betrekking tot de EU-vertegenwoordiging?*

De vacature voor de EU-vertegenwoordiging zal naar verwachting in de tweede helft van dit jaar formeel worden opengesteld. Tot die tijd wordt de continuïteit gewaarborgd via interne waarneming. De selectieprocedure zal conform de geldende overheidsregels voor werving en selectie verlopen, met inachtneming van de eisen die voortvloeien uit de aard van de functie.

De minister is voornemens om de EU-vertegenwoordiging binnen het Arubahuis structureel te verankeren als onderdeel van een bredere uitvoerende en (diplomatieke) eenheid die namens Aruba opereert binnen het Koninkrijk en in EU-verband. De EU-vertegenwoordiging vervult in dit model een faciliterende en uitvoerende rol; de beleidsinhoudelijke koers wordt bepaald door het ministerie, in afstemming met relevante stakeholders.

De minister werkt momenteel aan een meerjarige EU-strategie waarin de belangen die Aruba in 2025 via de vertegenwoordiging in Brussel wenst te behartigen, nader worden gespecificeerd. Daarbij gaat het onder andere om het benutten van kansen binnen het nieuwe EU-meerjarig financieel kader op het gebied van onder andere duurzame energie, digitale transformatie, klimaatadaptatie en sociaaleconomische ontwikkeling. De strategie zal tevens ingaan op het versterken van de institutionele capaciteit binnen de overheid om effectief in te spelen op subsidiemogelijkheden en beleidsontwikkelingen in EU-verband. Voor het begrotingsjaar 2025 blijven de reeds begrote middelen gereserveerd voor de versterking van de EU-vertegenwoordiging. Wat betreft meetbare doelstellingen en monitoring zal de regering de Staten op reguliere wijze informeren.

575. *Wanneer wordt de vacature van EU-vertegenwoordiging vervuld?*

Dat zal op korte termijn plaats vinden.

576. *Welke procedure zal hieraan ten grondslag liggen?*

De gebruikelijk procedure voor benoeming.

577. *Welke concrete belangen beoogt Aruba via deze vertegenwoordiging te behartigen in 2025?*

Een goeie onderhandeling voor de MFK 2028, nauwere contact met EU parlements-commissie leden, versterking van Arubaanse rol binnen de OCTA, structurering van fondsenwerving en ook productiever samenwerking met andere LGO's.

578. *Gelieve aan de Staten te verstrekken een uitgebreide EU-strategie van de nieuwe regering waarin staat omschreven hoe de vertegenwoordiging in Brussel bijdraagt aan het realiseren van economische, sociale of duurzame ontwikkelingsdoelen van het land*

Verwezen wordt naar het antwoord bij vraag 574.

579. *Hoe wordt in 2025 gewaarborgd dat de Arubaanse EU-vertegenwoordiging actief inspeelt op kansen binnen de nieuwe EU-meerjarenbegroting, zoals fondsen voor duurzame energie, digitale transformatie of klimaatadaptatie?*

Nieuwe structuur voor EU-fondsenwerving in samenwerking met lokale ondersteuning.

580. *Hoeveel middelen (financieel en personeel) zijn in 2025 gereserveerd voor de EU-vertegenwoordiging, en hoe verhoudt dit zich tot de uitgaven in 2024?*

De middelen die ten tijde van de EU-vertegenwoordiger beschikbaar waren.

581. *Welke meetbare doelen heeft de regering gesteld voor de EU-vertegenwoordiging voor 2025?*

Vooralsnog staat op de agenda van de OCTA, met Aruba als voorzitter, het doel om een gezamenlijk visiedocument op te stellen inhoudende de strategie voor de onderhandelingen mbt de nieuwe MFK.

582. *Hoe wordt de Staten hierover geïnformeerd?*

De Staten zullen te zijner tijd op de gebruikelijke manier worden geïnformeerd.

583. *Zal de nieuwe regering actief gebruik van het recht op consultatie en deelname aan EU-onderhandelingen die het Koninkrijk als geheel raken (zoals in artikel 37a van het Statuut)?*

De minister is van oordeel dat actief gebruik gemaakt moet worden van elke wettelijk bepaald recht op consultatie en deelname die aan Aruba toekomt.

584. *Hoe is de minister van plan om de mate van invloed die Aruba via deze vertegenwoordiging daadwerkelijk uitoefent op EU-besluitvorming die het eiland raakt, te gaan vergroten, zoals op het gebied van visserij, vervoer, handel of grensbeheer?*

Via de nieuwe LGO-besluit onderhandelingen.

585. *Op welke wijze is de nieuwe minister voornemens om de EU-vertegenwoordiging te betrekken bij de coördinatie van Europese aangelegenheden binnen de Arubaanse overheid zelf?*

De EU-vertegenwoordiger zal nauw samenwerken met de beleidsdirectie op lokaal niveau.

586. *Hoe zal de nieuwe minister ervoor waken dat de overdracht van kennis en contacten vanuit Brussel naar beleidsmakers op Aruba wordt georganiseerd, zodat Brussel niet slechts een buitenpost blijft, maar ook als strategische motor functioneert voor ontwikkeling en internationale samenwerking?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

587. *Wat is de langetermijnvisie van de regering op de aanwezigheid van Aruba in Brussel?*

Het behouden en bestendigen van de Arubaanse vertegenwoordiger in Brussel.

588. *Wil men deze versterken, behouden of afbouwen afhankelijk van behaalde resultaten?*

Uiteraard versterken en behouden.

589. *Beschouwt de minister de EU-vertegenwoordiging als een strategisch verlengstuk van het Arubaanse buitenlandbeleid, of is het in de huidige opzet meer een symbolisch of beperkt operationeel loket?*

De EU is geen buitenlands beleid.

590. *Welke lessen zijn er getrokken uit het functioneren van de EU-vertegenwoordiging sinds de oprichting, en hoe worden deze toegepast in de begrotingskeuzes en beleidsprioriteiten voor 2025?*

Gedurende de jaren dat er geen optimale vertegenwoordiger was, was het duidelijk dat Aruba geen leidend rol heeft gespeeld in de onderhandelingen en het definieren en verduidelijking van de Arubaanse visie en belangen. Dit is een belangrijke les waar de minister nu ervoor zorgt dat de nodige begrotingskeuzes worden gemaakt ter versterking van de Arubaanse EU-vertegenwoordiging.

591. *Minister di Educacion ta corta Afl. 3 miyon den presupuesto di salario pa docentenan di diferente scolnan subsidia y ta pasa esaki pa DPS pa cubri normbedragen. DPS semper tabata tin esaki regla den goederen en diensten. Fin*

di Maart 2025 AVP Futuro a aproba e presupuesto 2025 y a corta 10% den goederen en diensten y 2.9 miyon den onderwijs.

De wijziging in de suppletoire begroting 2025 is doorgevoerd om een aanvulling te doen op de post van G&D, die dreigde overschreden te worden na een korting van 10%. De raming van de subsidies op basis van extrapolatie toont aan dat deze te hoog is, waardoor deze verlaagd kan worden zonder dat dit effect heeft op de scholen. In de afgelopen jaren is er een verschuiving (lees: afname) te zien in de uitgaven van bepaalde gesubsidieerde onderwijsinstellingen naar andere scholen, waaronder ook openbare scholen. De raming van salarissubsidies voor Onderwijs wordt elk jaar opgesteld op basis van bepaalde aannames over het aantal klassen en leerlingen. De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen dus een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

592. *Minister por splica dicon a corta fin di maart 2025 e suma di Afl. 2.9 miyon den educacion?*

Zie het antwoord op de voorgaande vraag.

593. *Minister por splica dicon a corta 10% den Goederen en Diensten?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

594. *Minister por splica dicon awor ta corta Afl. 3 miyon den presupuesto di salario di docentenan*

De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

595. *Minister a consulta cu e Fundacionnan aki prome cu a corta den nan presupuesto di salario?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

596. *Ta corta Afl. 500.000 structural den scol Duna un Man. Minister por splica si a reuni cu nan y nan ta di acuerdo cu recorte aki?*

Verwezen wordt naar het antwoord op de voorgaande vraag.

597. *Minister no ta sinti cu hustamente nos muchanan special (Duna un Man) mester atencion y sosten financiero?*

598. *Dun' un Man tabata preparando pa nan inicia secundaire opleiding pa e alumnonan por continua cu scol te na un edad mas halto. Minister por informa si ta den e salarisnan proyecta pa e opleiding aki kisas a corta e Afl. 500.000 di Dun' un Man?*

599. *Minister a corta Afl. 500.000 den salario pa docentenan den EPB. Minister a consulta cu nan prome y nan ta di acuerdo cu e recorte aki?*

De raming van salarissubsidies voor Onderwijs wordt elk jaar opgesteld op basis van bepaalde aannames over het aantal klassen en leerlingen.

De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen dus een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

Conclusie is dus, er is geen negatieve impact.

600. *Minister a corta Afl. 500.000 structural den salario di docentenan di SVOA. SVOA ta den e lucha pa por haya mas docente y ta buscando diferente eerste graads docenten. Minister por splica si esaki no ta stroba e desaroyo y calidad di enseñansa pa cu Colegio Arubano? Minister a consulta cu e Stichting?*

De raming van salarissubsidies voor Onderwijs wordt elk jaar opgesteld op basis van bepaalde aannames over het aantal klassen en leerlingen. De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen dus een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

601. *Minister a consulta cu SPOA pa cu scolnan MonPlaisir College prome cu a corta Afl. 200.000 di salario di docentenan?*

602. *Minister a consulta cu SKOA como cu a mira a corta como den 10 scol di SKOA salario di docentenan presupuesta. SKOA ta di acuerdo y e recorte aki no lo stroba enseñansa (bay 'ten koste van')?*

603. *Mescos ta conta pa Faith Revival si a consulta cu e bestuur di scol prome cu a corta Afl. 100.000 di salaris di docente na dicho scol?*
604. *Minister por splica si Minister a ricibi un conseho positivo di Directie Financiën pa corta den salario di docente asina tempran den año? Minister por pone e conseho aki ter inzage?*
605. *Minister ta consciente cu si dicho scolnan no a logra haya un docente kisas den prome mitar di año, esey no kiermen cu nan lo por a haya un docente pa inicio di año escolar?*
606. *Awor cortando esaki ta stroba e bestuur (scol) di por emplea docente manera nan a presupuesta?*
607. *A tuma nota cu a drenta Afl. 346.000 atrabes di Landspakket pa e proyecto cu Gabinete Wever-Croes II a laga den pleno ehecucion, proyecto Kengetallen Registratiesysteem. Minister por duna Parlamento un update con leu e proyecto aki ta y den ki fase e ta y pa ki tempo por spera cu e lo keda cla?*

Het project wordt op dit moment uitgevoerd. Er is een ITer bezig met de technische infrastructuur en een andere consultant bezig met verschillende deelprojecten gerelateerd aan dit project. Conform planning van TWO is de afronding gepland in Q1 2027. Dus 31 maart 2027: Implementatie Uitvoeringsplan OpenEmis afgerond.

Ministerie van Toerisme, Transport en Arbeid

Minimumloon

608. *Is de Minister ermee bekend dat op basis van de huidige Landsverordening minimumlonen het wettelijk minimumloon geldt als maandbedrag, en dat dit ertoe leidt dat werknemers die 45 uur per week werken in feite een lager uurloon ontvangen dan werknemers die 40 uur per week werken?*

De minister is hiermee bekend.

609. *Deelt de Minister de mening dat deze situatie structureel onrechtvaardig is en in strijd is met het beginsel van gelijke beloning voor gelijke arbeid, zoals onder meer erkend in internationale arbeidsverdragen (ILO)?*

Ja, de Minister is hiervan bewust.

610. *Tijdens de begrotingsbehandeling 2025 gaf de Minister aan dat er nog overleg nodig was met stakeholders alvorens een standpunt in te nemen over het voorstel tot invoering van een minimum-uurloon. Hebben deze gesprekken inmiddels plaatsgevonden, en zo ja, met wie en wat waren de conclusies?*

Er dienen nog gesprekken uitgevoerd te worden met alle betrokken sociale partners.

611. *Hoe beoordeelt de Minister het voorstel om het wettelijk minimumloon om te zetten naar een minimum-uurloon, zodat elke gewerkte uur eerlijk wordt vergoed, ongeacht de lengte van de werkweek?*

De Minister is van mening dat het uniform minimumuurloon zorgt voor een eerlijker en transparanter arbeidsklimaat. Het garandeert gelijke beloning voor elke werknemer, ongeacht sector of arbeidsvorm, en beschermt tegen uitbuiting en onderbetaling. Het creëert een eerlijk beloningssysteem en bevordert transparantie op de arbeidsmarkt. Deze maatregel stimuleert eerlijke concurrentie tussen bedrijven, doordat goed werkgeverschap niet wordt benadeeld door lagere lonen. Het versterkt de koopkracht van werknemers, wat niet alleen hen ten goede komt, maar ook bijdraagt aan duurzame economische groei.

612. *Erkent de Minister dat het wettelijk toestaan van een werkweek van meer dan 40 uur tegen hetzelfde vaste maandminimumloon in feite leidt tot indirecte loonverlaging en uitbuiting van vooral laagbetaalde werknemers?*

Zie antwoord bij vraag 611.

Arbeidsbeleid en duurzame werkgelegenheid

613. *Wat zijn de concrete plannen van de overheid met betrekking tot duurzame werkgelegenheid voor lokale werkzoekenden?*

De overheid richt zich op het bevorderen van duurzame werkgelegenheid door middel van een reeks beleidsmaatregelen die de arbeidsmarkt versterken. Dit omvat de

doorontwikkeling van de DPL, met specifieke focus op het professionaliseren van het 'job center'. Het doel is om werkzoekenden beter te begeleiden en te coachen richting werk.

614. *Hoe draagt uw beleid bij aan het bevorderen van fatsoenlijk werk en sociale bescherming, in overeenstemming met internationale verdragen zoals de ILO-normen?*

Door het bevorderen van arbeidsrechten, het waarborgen van wettelijke sociale bescherming, het versterken van de arbeidsinspectie en handhaving, en het aangaan van een constructieve dialoog met sociale partners, draagt de overheid bij aan het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en sociale bescherming.

615. *Wat zijn de concrete plannen van de overheid om de structurele mismatch tussen het onderwijsaanbod en de vraag op de arbeidsmarkt te verkleinen? Gaat u verder met de uitvoering van de plannen opgesteld door het vorige kabinet? Zo nee, waarom niet, en wat zijn uw plannen hieromtrent?*

De minister van Arbeid is bewust van de structurele mismatch tussen het onderwijsaanbod en de vraag op de arbeidsmarkt. Daarom richt mijn beleid zich op het verkleinen van deze kloof door de volgende concrete maatregelen te nemen: het professionaliseren van het DPL Jobcenter, het ontwikkelen van een 'forecasting model' voor de arbeidsmarktbehoefte, en het versterken van de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en de arbeidsmarkt.

616. *Welke maatregelen is de overheid van plan om de jeugdwerkloosheid en preciaire arbeid onder jongeren verder effectief aan te pakken? Vorige kabinet is hiermee begonnen. Kunnen we continuïteit van beleid verwachten?*

De overheid blijft zich inzetten voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid en preciaire arbeid onder jongeren. In lijn met de initiatieven van het vorige kabinet, worden er gerichte maatregelen genomen om jongeren effectief naar duurzame werkgelegenheid te begeleiden. Dit omvat de ontwikkeling van speciale trajecten, zoals stageplaatsen, leerwerktrajecten en werkervaringsprogramma's, evenals de versterking van de begeleiding en coaching via het DPL Jobcenter. Daarnaast worden leerwerktrajecten gestimuleerd door werkgevers fiscale stimulansen te bieden, zodat jongeren meer kansen krijgen op werkervaring en een structurele werkplek.

617. *Welk beleid gaat het ministerie toepassen om het gebruik van flexibele arbeid (zoals tijdelijke of oproepcontracten) te reguleren en misbruik ervan te voorkomen?*

Het ministerie zal inzetten op sectoraal toezicht en handhaving bij bedrijven die in grotere mate gebruik maken van flexibele arbeid, om misbruik te voorkomen en de naleving van arbeidswetten te waarborgen. Daarnaast zal er meer aandacht komen voor het beter informeren van werkenden over hun arbeidsrechten, zodat zij zich bewust zijn van hun rechten en zich kunnen verzetten tegen onterechte praktijken.

618. *Op welke wijze gaat de overheid erop toezien dat de arbeidswetgeving wordt nageleefd?*

De overheid zal handhaving van de arbeidswetgeving versterken, met bijzondere aandacht voor voorlichting en preventie. Dit omvat het lanceren van een landelijke voorlichtingscampagne om zowel werkgevers als werknemers bewust te maken van hun rechten en plichten. Daarnaast wordt er gezorgd voor een betere bereikbaarheid van de directies die belast zijn met arbeidsaangelegenheden, door hun werkzaamheden dichter bij de gemeenschappen uit te voeren, zodat ze sneller en effectiever kunnen inspelen op lokale behoeften en zorgen.

619. *Wat gaat de overheid in het bijzonder doen voor buitenlandse aannemers en onderaannemers werkzaam op grote projecten?*

De overheid streeft ernaar ervoor te zorgen dat alle werknemers, ongeacht hun herkomst, onder eerlijke en veilige arbeidsomstandigheden werken. Dit wordt gerealiseerd door het implementeren van strikte toezicht- en handhavingsmaatregelen om de naleving van de arbeidswetgeving te waarborgen bij buitenlandse aannemers en onderaannemers die werkzaam zijn op grote projecten.

620. *Welke strategieën zal de overheid hanteren om gelijke kansen op de arbeidsmarkt te bevorderen voor vrouwen, ouderen en mensen met een beperking?*

De overheid zal de DPL professionaliseren om ervoor te zorgen dat vrouwen, ouderen en mensen met een beperking passende en duurzame werkgelegenheid vinden. Dit omvat het bieden van gerichte begeleiding en ondersteuning, zodat deze doelgroepen

effectief worden gematched met geschikte banen en op een goede manier naar duurzame werkplekken worden begeleid.

621. *Wat is de visie van de overheid op de hoogte van het minimumloon en het concept van een leefbaar loon, gezien de stijgende kosten van levensonderhoud?*

De visie is gericht op het vaststellen van een minimumloon dat aansluit bij de werkelijke kosten van het leven, zodat werknemers voldoende middelen hebben om een waardig leven te leiden en economische zekerheid te ervaren.

622. *Hoe ziet de overheid de rol van de informele economie, en welke stappen worden gezet om deze geleidelijk te formaliseren zonder verlies van werkgelegenheid?*

De overheid streeft ernaar om de informele economie geleidelijk te formaliseren door middel van een reeks maatregelen die de overgang naar formeel werk vergemakkelijken zonder werkgelegenheid te verliezen.

623. *Hoe wordt belangenverstrengeling voorkomen bij het ontwikkelen van arbeidsbeleid in samenwerking met private sectorpartijen, en welke waarborgen zijn daarbij ingebouwd?*

Om belangenverstrengeling te voorkomen, wordt bij het ontwikkelen van arbeidsbeleid vastgehouden aan internationale normen die sociale dialoog benadrukken. De input van sociale partners, zoals vakbonden, werkgeversorganisaties en andere maatschappelijke groepen, wordt actief verzameld en meegenomen in het beleidsproces.

Uitschakeling arbeidsmarkttoetsing door de DPL

624. *Op welke juridische of beleidsmatige basis is de arbeidsmarkttoetsing door de DPL tijdelijk of structureel uitgeschakeld?*

De arbeidsmarkttoetsing door de DPL is tijdelijk uitgeschakeld op basis van beleidsmaatregelen die zijn aangepast aan de actuele behoeften van de arbeidsmarkt. Deze tijdelijke maatregel is getroffen om flexibel in te kunnen spelen op de fluctuerende vraag op de arbeidsmarkt. De Minister beschikt over discretionaire bevoegdheden om de koers van het beleid te bepalen.

625. *Wie heeft het besluit genomen om deze toetsing buiten werking te stellen en wie heeft de diensten (DPL/DIMAS) op de hoogte gesteld?*

Het besluit om de arbeidsmarkttoetsing buiten werking te stellen is genomen door de beleidsverantwoordelijke minister, de Minister van Arbeid. De uitvoering van dit besluit is verricht door de tekenbevoegde minister, Minister Dowers. Deze maatregel stond tevens in de planning van de vorige regering. De ministeriële beschikking is tot stand gekomen met draagvlak en is goedgekeurd door de overige collega ministers.

626. *Heeft de overheid de risico's geïdentificeerd bij het tijdelijk of permanent uitschakelen van deze toetsing, zo ja, wat zijn volgens de overheid de risico's?*

Zie formatieverslag.

627. *Kan de overheid aangeven hoe deze risico's worden of zullen worden geadresseerd?*

Zie formatieverslag.

628. *Hoe wordt voorkomen dat werkgevers zonder toetsing buitenlandse arbeidskrachten aantrekken terwijl er lokaal arbeidspotentieel beschikbaar is?*

Het professionaliseren van de DPL om de lokale arbeidsmarkt effectief te ondersteunen en werkzoekenden beter naar geschikte banen te begeleiden.

629. *Wanneer wordt de toetsing opnieuw ingevoerd, en aan welke voorwaarden of criteria moet voldaan worden om deze opnieuw te activeren?*

Er dient een grondige evaluatie plaats te vinden van de effectiviteit van zowel de arbeidsmarkttoetsing als de tijdelijke maatregel.

Info uitgifte werkvergunning

630. *Hoeveel werkvergunning zijn er in totaal in 2023 en 2024 afgegeven?*

In de jaren 2023 en 2024 zijn in totaal 13.653 werkvergunningen afgegeven. Deze zijn als volgt verdeeld:

2023: 5.291 werkvergunningen

2024: 8.362 werkvergunningen

Deze cijfers hebben betrekking op alle typen aanvragen (eerste aanvragen, verlengingen en wijzigingen) binnen de volgende categorieën: arbeid in loondienst, huishoudelijk werk en zelfstandig ondernemerschap."

631. *Hoeveel werkvergunningen zijn sinds het uitschakelen van de arbeidsmarkttoetsing toegekend? Graag uitgesplitst per kwartaal vanaf het moment van wijziging tot heden.*

Er zijn nog geen betrouwbare kwartaalcijfers beschikbaar over het aantal toegekende werkvergunningen sinds het vervallen van de arbeidsmarkttoetsing.

632. *Wat zijn de top 5 functies of beroepen waarvoor deze werkvergunningen zijn afgegeven?*

De beschikbare gegevens geven geen directe uitsplitsing naar specifieke functies of beroepen waarvoor de werkvergunningen zijn afgegeven. De gegevens maken uitsluitend onderscheid op hoofdniveau in de volgende categorieën: *Arbeid in loondienst, Huishoudelijk werk en Zelfstandig ondernemerschap.*

633. *Welk percentage van deze functies was beschikbaar voor lokale sollicitanten via arbeidsbemiddeling of vacaturepublicatie?*

De beschikbare gegevens bevatten geen specifiek percentage van functies waarvoor werkvergunningen zijn afgegeven die tevens beschikbaar waren voor lokale sollicitanten via arbeidsbemiddeling of vacaturepublicaties.

634. *Wat is de gemiddelde verwerkingstijd van een werkvergunningsaanvraag zonder toetsing vergeleken met de periode waarin toetsing wel verplicht was?*

Er zijn momenteel nog onvoldoende gegevens beschikbaar om een betrouwbare vergelijking te maken tussen de gemiddelde verwerkingstijd van werkvergunningsaanvragen zonder toetsing en die met verplichte toetsing.

635. *Heeft de ministerie signalen ontvangen van verdringing van lokale arbeidskrachten of druk op lonen als gevolg van deze beleidswijziging?*

Nee, er zijn geen signalen ontvangen van verdringing van lokale arbeidskrachten of druk op lonen als gevolg van deze beleidswijziging.

Jeugdwerkloosheid: een urgente uitdaging

636. *Hoe gaat de regering de jeugdwerkloosheid verder aanpakken?*

Idem antwoord als op vraag 616.

637. *Hoe wordt er rekening gehouden met jongeren die net afgestudeerd zijn (EPB, SPO, EPI) en de mogelijke impact voor hun plaatsing op de arbeidsmarkt door de afschaffing van de arbeidsmarkttoets?*

Idem antwoord als op vraag 616.

638. *Veel jongeren die hun studie hebben afgerond aan de EPB, SPO of EPI staan voor een harde realiteit: gebrek aan kansen op de arbeidsmarkt. Dit heeft directe gevolgen voor hun zelfvertrouwen, zelfstandigheid en sociaaleconomisch perspectief. Kan de regering aangeven welke gerichte maatregelen genomen gaan worden om deze uitdaging aan te pakken?*

Idem antwoord als op vraag 616.

639. *Jongeren zonder ervaring moeten ook binnen de overheid kansen kunnen krijgen. Wat denkt de minister over een mogelijke introductie in de toekomst van een jongerenquota binnen het ambtenarenapparaat?*

De Minister heeft een positieve mening hierover.

640. *Wat denkt de overheid over het invoeren van loonsubsidies voor bedrijven die jongeren aannemen? Of tijdelijke financiële stimuli geven aan bedrijven om jongeren zonder werkervaring een kans te geven?*

Idem antwoord als op vraag 616.

Afschaffing van de arbeidsmarkttoets: een risico voor jongeren

641. De arbeidsmarkttoets is bedoeld om eerst na te gaan of er lokale kandidaten beschikbaar zijn voordat een werkvergunning aan een buitenlandse werkracht wordt verleend. Het afschaffen hiervan zonder extra waarborgen kan nadelig zijn voor onze net afgestudeerde jongeren die al moeite hebben om aan een baan te komen. Daarom zijn we van mening dat het cruciaal is om: de arbeidsmarkttoets in stand te houden als strategisch instrument, anders hoe kunnen we garanderen dat Arubaans talent voorrang blijven krijgen op de arbeidsmarkt, zeker in sectoren waar EPB/SPO/EPI-afgestudeerden inzetbaar zijn.

De overheid blijft zich inzetten voor het waarborgen van werkgelegenheid voor lokaal talent, met name voor net afgestudeerde jongeren. In lijn met eerdere maatregelen wordt er gewerkt aan het versterken van de ondersteuning voor lokale werkzoekenden, waaronder de ontwikkeling van leerwerktrajecten en werkervaringsprogramma's. Tegelijkertijd worden werkgevers gestimuleerd om jongeren aan te nemen door middel van fiscale prikkels.

642. *Wat denkt de overheid om de werkvergunningen te koppelen aan lokale opleidingsinspanningen waarbij werkgevers die buitenlandse krachten aantrekken, verplicht worden om te investeren in de opleiding van lokale jongeren via stageplaatsen, mentorschap of opleidingsfondsen?*

Het is een idee dat verder onderzocht en besproken moet worden.

643. *Kan de regering uitleggen waarom er in de suppletoire begroting geen enkele gerichte maatregel of investering is opgenomen om de aanhoudende lange rijen bij de Immigratiedienst op de luchthaven aan te pakken?*
644. *Welke analyse heeft het kabinet gemaakt van de knelpunten binnen de Immigratiedienst, zoals personeelstekort, verouderde systemen of capaciteitsproblemen, en waarom zijn deze niet vertaald naar begrotingsprioriteit?*

645. *Erkent de regering dat het gebrek aan efficiëntie en lange wachttijden bij de luchthaven niet alleen een veiligheidsrisico vormen, maar ook het toeristisch imago van Aruba onder druk zetten?*

De regering streeft continue naar een goede balans en inzet van haar middelen om o.a. veiligheidsrisico's tot een minimum te beperken, dit met behoud van het goede imago dat Aruba momenteel nog steeds heeft.

646. *Kan de regering bevestigen hoeveel fulltime immigratieambtenaren op dit moment operationeel zijn op de luchthaven, en of dit aantal voldoende is in verhouding tot de piekuren en passagiersvolumes?*

Momenteel zijn er 35 FTE's werkzaam bij de luchthaven. Dit aantal is een uitdaging gebleken en er wordt momenteel naar passende oplossingen gezocht om optimaal te blijven functioneren.

647. *Welke structurele oplossingen zijn onderzocht – zoals digitale pre-clearance, e-gates, uitbreiding van dienstroosters of samenwerking met partners – en waarom zijn deze niet zichtbaar opgenomen in de begroting?*

648. *Wat is de reden dat de regering andere posten zoals 'goederen en diensten' wel verhoogt, terwijl een zichtbare crisis zoals bij de immigratieafhandeling op de luchthaven onbenoemd blijft?*

649. *Is er een capaciteitsstudie of operationele evaluatie uitgevoerd over de Immigratiedienst op Reina Beatrix Airport, en zo ja, waarom zijn de aanbevelingen hiervan niet vertaald naar begrotingsvoorstellen?*

650. *Wat is de impact van de ondercapaciteit bij de Immigratiedienst op de grenscontrole, signaleringen en risicoprofielen, en vormt dit geen gevaar voor de nationale veiligheid of ondermijning van het migratiebeleid?*

651. *Heeft de regering overleg gevoerd met de luchthavenautoriteit, luchtvaartmaatschappijen of toerismepartners over de negatieve effecten van het falende immigratieproces op de beleving van bezoekers?*

652. *Is de regering bereid om alsnog via een begrotingswijziging extra middelen vrij te maken voor versterking van de Immigratiedienst, inclusief personeel, ICT-oplossingen en procesoptimalisatie?*

653. *Wat is het strategisch plan van de regering voor het stimuleren van toerisme in 2025, specifiek in het laagseizoen, gezien de daling in bezettingsgraad?*

Aruba kan niet echt spreken over een "laagseizoen", maar er zijn specifieke strategieën die zich richten op het waarborgen van een jaarronde bezettingsgraad en laadfactor. Op hoog niveau richt de strategie zich op het behouden van de Amerikaanse markt als de primaire markt, terwijl we onze secundaire markten in Latijns-Amerika en Europa diversifiëren en laten groeien, door het verder uitbreiden van luchtverbindingen en marketinginitiatieven.

Voor de specifieke maanden buiten het winterseizoen omvat de strategie initiatieven en ervaringen die verband houden met ecologisch bewustzijn, culinaire hoogstandjes, wellness en bruiloften. Voorbeelden hiervan zijn het Authentico Culinary Festival, KLM Marathon en Aruba Beach Tennis sportevenementen. Tot slot hebben de verkoop- en marketinginspanningen een "altijd-aan" benadering met betrekking tot sociale media, reclame, PR en verkoopactiviteiten, waardoor Aruba's zichtbaarheid het hele jaar door beschikbaar is in de belangrijkste markten.

654. *Hoe wordt het effect van toeristische investeringen geëvalueerd in termen van werkgelegenheid en economische groei?*

655. *Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percursa pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan.*

656. *Minister Cecilia por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:*

- a. *Formatierapport di cada ministerio;*
- b. *Vacaturanan di cada ministerio;*
- c. *Organogram di cada ministerio;*

- d. *Cantidad di personal di cada ministerio;*
- e. *Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;*
- f. *Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;*
- g. *Con escogencia a wordo haci y;*
- h. *Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?*

657. *Welke concrete acties heeft de minister van arbeid genomen om de uitdagingen van de horecasector te adresseren?*

658. *Kan minister Cicilia een update geven over de onderhandelingen met Schiphol?*

659. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

660. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

661. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

662. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*

663. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*

664. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*

665. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

Hierop kan er geen informatie overgelegd worden wegens privacy-gevoelige informatie.

666. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*

Hierop kan er geen informatie overgelegd worden wegens privacy-gevoelige informatie.

667. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*

	Begroting
4320 Huur gebouwen	2025
16661002 Landsbemiddelaar	43,200
16661004 Departamento di Progreso	
Labor	462,000
Toerisme, Transport & Arbeid	505,200

668. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*

669. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*

670. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*

671. *Is de regering voornemens om de pensioenleeftijd te verhogen?*

672. *Zo ja, tot welke leeftijd en per wanneer?*

673. *Is de beslissing om de pensioenleeftijd al dan niet te verhogen gebaseerd op een studie?*

674. *Zo ja, welke? Gelieve de Staten een kopie hiervan te verstrekken.*

675. *Hoeveel nieuwe huishoudens zijn sinds begin 2025 in aanmerking gekomen voor inkomensondersteuning, en hoe verhoudt dit aantal zich tot het oorspronkelijke doel?*

Vanaf januari 2025 zijn 136 nieuwe huishoudens in aanmerking gekomen voor bijstand. In totaal zijn 280 uitkeringen ingetrokken, onder andere vanwege het vinden van werk, het bereiken van de pensioenleeftijd of het onterecht ontvangen van bijstand. Door de gunstige arbeidsmarkt blijft het aantal gezinsuitkeringen een dalende tendens vertonen, terwijl het aantal gehandicaptenuitkeringen is gestabiliseerd rond de 1.400.

676. *Wat is de gemiddelde doorlooptijd van aanvragen voor inkomensondersteuning, en is deze volgens plan teruggebracht? Zo nee, wat belemmert de realisatie?*

De Directie Sociale Zaken (DSZ) heeft haar werkprocessen verder gestroomlijnd met het doel efficiënter en klantgerichter te werken. Een belangrijke verbetering is de digitalisering van de bijstandsaanvraag via het nieuwe platform 'Loket Social'. Dit heeft geleid tot een snellere en gebruiksvriendelijkere indiening en verwerking van aanvragen. Daarnaast is geïnvesteerd in professionalisering van het personeel door middel van gerichte trainingen en een herstructurering van functies binnen de sectie Bijstand. Ook zijn overlegstructuren ingericht om de interne samenwerking te versterken en knelpunten tijdig te signaleren en aan te pakken.

Hoewel uit de praktijk blijkt dat de doorlooptijd van aanvragen is verkort, kunnen hierover momenteel geen exacte cijfers worden verstrekt. De oorzaak hiervan is dat het huidige registratiesysteem verouderd en instabiel is, waardoor het niet mogelijk is om betrouwbaar inzicht te krijgen in de gemiddelde doorlooptijd. De vervanging of modernisering van dit systeem is noodzakelijk om de voortgang en effectiviteit van de ingezette verbetermaatregelen ook kwantitatief te kunnen onderbouwen.

677. *Hoeveel werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn middels jobcoaching of loonkostensubsidie aan werk geholpen, vergeleken met de geplande doelstelling van dit jaar?*

De arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt bij de DPL staat voor een aantal uitdagingen. Er is momenteel geen formeel jobcoach-systeem, en er bestaat geen regeling voor loonkostensubsidie. De geplande doelstellingen voor het jaar zijn moeilijk te meten door het ontbreken van deze mechanismen.

678. *Welke samenwerking is gerealiseerd met private werkgevers, en zijn er concrete afspraken gemaakt over instroom of begeleidingsgaranties?*

DPL beschikt momenteel niet over concrete samenwerkingsafspraken met private werkgevers over instroom of begeleidingsgaranties. In de praktijk is er wel regelmatig

interesse om met de dienst samen te werken, bijvoorbeeld bij het organiseren of ondersteunen van job fairs.

- 679. *Hoeveel vergunningen zijn afgegeven sinds januari 2024 per categorie?*
- 680. *Op basis van welke criteria worden vergunningen afgegeven?*
- 681. *Waarom is er geen openbare publicatie van vergunninghouders?*
- 682. *Zijn er klachten ontvangen over oneerlijke concurrentie in de taximarkt?*
- 683. *Wat is het overheidsbeleid met betrekking tot V-vergunningen voor bedrijven die in San Nicolas willen vestigen?*
- 684. *Zijn er limieten gesteld aan het aantal O-vergunningen?*
- 685. *Hoe wordt gecontroleerd op naleving van vergunningsvoorwaarden?*
- 686. *Bestaat er een strategisch plan voor het openbaar vervoer?*
- 687. *Waarom ontbreken deze gegevens in de begroting?*
- 688. *Zijn er digitaliseringsplannen om vergunningaanvragen efficiënter te maken?*

Ministerie van Justitie, Integratie en Openbaar Vervoer Bureau JUSIOV

- 689. *Welke concrete prioriteiten stelt de regering in deze suppletoire begroting op het gebied van justitie en veiligheid, en hoe vertaalt zich dat in extra investeringen of maatregelen?*
- 690. *Wordt er binnen deze begroting extra ruimte gecreëerd voor de versterking van de politiecapaciteit? Zo ja, hoeveel FTE betreft het en hoe worden deze middelen verantwoord?*

691. *Zijn er binnen de extra middelen investeringen voorzien in preventieprogramma's gericht op jeugdcriminaliteit, en welke instellingen worden hierbij betrokken?*

Stichting Reclassering & Jeugdbescherming Aruba heeft sinds kort een HALT-afdeling, een preventieprogramma gericht op jeugdcriminaliteit.

692. *Wordt er binnen deze begroting geld uitgetrokken voor het verbeteren van de detentieomstandigheden in KIA en/of het terugdringen van recidive onder ex-gedetineerden?*

Uit de voor 2025 toegekende middelen geeft de DGWA onderwijs, scholing, opleiding en dagbesteding aan gedetineerden, maar deze middelen zijn niet toereikend om aan internationale normen te voldoen voor resocialisatie en re-integratie. Sinds april 2024 draait in het KIA een pilot op de jeugdafdeling. Deze pilot draait in samenwerking met het Orthopedagogisch Centrum (OC). Op de jeugdafdeling wordt gewerkt met een vaste ploeg van ploegcommandanten en PIW-ers die allen getraind en gecertificeerd zijn door het OC in de Youturn-methodiek. Deze methodiek wordt in de Nederlandse jeugdsinstellingen gehanteerd. De pilot vloeit voort uit afspraken die zijn gemaakt in het Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO) van de ministers van Justitie om de basis forensische zorg in de gevangenissen van de Landen te verbeteren. De met de pilot gemoeide kosten die niet waren voorzien in de begroting 2024, heeft de DGWA uit de eigen middelen moeten bekostigen, hetgeen ten koste is gegaan van andere projecten. De met de pilot gemoeide extra kosten bestaan uit o.a. overwerkvergoedingen, scholing voor jongeren, geldelijke vergoedingen voor de jongeren (als beloning voor degenen die in het plusprogramma zitten vanwege goed gedrag) en verbouwingskosten (de infrastructuur van de jeugdafdeling is niet optimaal voor dit project). Ze bedragen ruim Afl. 640.000.

693. *Welke specifieke middelen of beleidsmaatregelen zijn in de begroting opgenomen voor de aanpak van relationeel en huiselijk geweld, inclusief opvang, begeleiding en sanctiebeleid?*

694. *Is er sprake van versterking van de ketensamenwerking tussen de politie, het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht, en zo ja, hoe wordt dit bekostigd en gemonitord?*

695. *Zijn er binnen deze begroting middelen voorzien voor het versterken van grensbewaking, digitale veiligheid of de aanpak van georganiseerde criminaliteit?*
696. *Wordt er in deze begroting voldoende geïnvesteerd in slachtofferhulp, juridische bijstand en psychosociale begeleiding voor slachtoffers van misdrijven?*
697. *Welke indicatoren gebruikt de regering om te meten of burgers zich veiliger voelen, en hoe worden de uitgaven aan veiligheidsposten verbonden aan deze resultaten?*
698. *Welke concrete investeringen in technologie en digitale opsporing zijn voorzien in de suppletoire begroting, zoals cameratoezicht, kentekenregistratie of datagedreven politiepatrouilles?*
699. *Wordt er binnen deze begroting geïnvesteerd in forensische technologie of digitale analysecapaciteit, gezien de toename van cybercriminaliteit en fraude via digitale netwerken?*
700. *Is er sprake van structurele inzet van technologie voor preventie, zoals monitoring van risicolocaties, slimme sensoren of buurtveiligheidsapps, en hoe wordt dit bekostigd?*
701. *Kunt u toelichten hoe de regering omgaat met dreigingen van cybercriminaliteit, hacking en digitale fraude, en of hier aparte budgetten of ICT-projecten voor zijn vrijgemaakt in deze begroting?*
702. *Is er samenwerking voorzien met private partners of techbedrijven bij de ontwikkeling van digitale hulpmiddelen tegen criminaliteit, en welke waarborgen gelden er met betrekking tot privacy en gegevensbeveiliging?*
703. *Kunt u aangeven hoeveel openstaande vacatures er zijn bij de politie, het Korps Politie Aruba, het Openbaar Ministerie en het gevangeniswezen, en hoe deze tekorten de uitvoerbaarheid van het veiligheidsbeleid ondermijnen?*

704. Welke middelen zijn in de suppletoire begroting opgenomen voor het werven, opleiden en behouden van personeel binnen de justitiële keten?
705. Hoe voorkomt de regering dat investeringen in technologie de bestaande tekorten aan menselijke capaciteit verbloemen, en blijft u wel investeren in mensen naast systemen?
706. Zijn er signalen binnen de politieorganisatie of justitiële diensten over verhoogde werkdruk, uitval of demotivatie vanwege personeelstekort, en hoe wordt daar beleidsmatig op gereageerd?
707. Is er een meerjarenplan opgesteld voor het versterken van de personele bezetting binnen de veiligheidssector, en hoe verhoudt zich dat tot de cijfers in deze suppletoire begroting?
708. Hoe kan de Minister van Justitie enerzijds publiekelijk aangeven dat er geen geld is voor noodzakelijke investeringen in materiaal, technologie, preventie en renovatie van KIA, terwijl hijzelf akkoord is gegaan met een kabinetsbesluit om 6,3 miljoen florin te bezuinigen op zijn eigen beleidsterrein?
709. Kunt u uitleggen hoe het geloofwaardig is dat het ministerie kampt met tekorten terwijl de minister zelf het voorstel heeft goedgekeurd om zijn begroting fors te korten, zonder daarbij concrete alternatieve oplossingen aan te dragen?
710. Op basis van welke inhoudelijke of beleidsmatige overwegingen is destijds ingestemd met deze forse korting van 6,3 miljoen florin op justitie en sociale zaken, ondanks de bekende structurele noden in het veld?
711. Erkent de regering dat het schrappen van miljoenen aan budget uit een sector met zulke urgente veiligheids- en sociale uitdagingen een vorm van politieke kortzichtigheid is geweest, met maatschappelijke gevolgen?
712. Wat zegt dit over de beleidsprioriteiten van het kabinet AVP–Futuro, als men enerzijds de problemen erkent maar anderzijds besluit de middelen voor oplossingen structureel in te perken?

713. *Hoe verantwoordt de minister dat instellingen zoals DIMAS kampen met slechte dienstverlening, terwijl budgetten zijn verlaagd met zijn eigen medeweten?*
714. *Is de minister bereid openlijk te erkennen dat deze bezuiniging een beleidsfout is geweest, en wat gaat hij concreet ondernemen om de middelen die nu ontbreken alsnog via herziening of suppletoire correctie te herstellen?*
715. *Waarom zijn de begrotingsprioriteiten van het kabinet wél gericht op stijging van 'goederen en diensten', maar niet op versterking van basale justitiële infrastructuur zoals KIA, preventie of de migratiedienst DIMAS?*
716. *Hoe denkt de minister dat het vertrouwen van burgers, hulpverleners en veiligheidspersoneel behouden blijft, als de politiek enerzijds problemen benoemt en anderzijds weigert om ze financieel serieus te nemen?*
717. *Is de regering bereid om alsnog, via een amendement op de suppletoire begroting of bijstelling voor 2026, het wegbezuinigde bedrag van 6,3 miljoen gedeeltelijk of geheel te herstellen ten gunste van justitie en sociale dienstverlening?*
718. *Erkent de regering dat zij bij aantreden formeel en schriftelijk op de hoogte is gesteld van de ernstige operationele gevolgen van de bezuinigingen op justitie en sociale zaken, via documenten overgedragen door de vorige regering?*
719. *Kan de minister aangeven of hij deze brieven van betrokken diensten – waarin wordt gewaarschuwd voor directe risico's voor dienstverlening, veiligheid en opvang – heeft gelezen en inhoudelijk beoordeeld?*
720. *Waarom is er, ondanks deze waarschuwingen, geen enkele poging gedaan om de voorgestelde bezuiniging van 6,3 miljoen te heroverwegen of aan te passen?*
721. *Welke concrete diensten hebben schriftelijk kenbaar gemaakt dat hun operaties in gevaar zouden komen door deze inkorting, en wat heeft de regering met die signalen gedaan?*

722. *Waarom is ervoor gekozen om deze interne adviezen en waarschuwingen niet openbaar of met de Staten te delen, terwijl ze directe gevolgen hebben voor de rechtsstaat en hulpverlening?*
723. *Op welke wijze zijn deze brieven meegewogen in de besluitvorming rond de suppletoire begroting? Of is er sprake geweest van politieke afweging zonder inhoudelijke toetsing?*
724. *Hoe verklaart de regering dat men enerzijds stelt dat er geen geld is voor essentiële zaken zoals preventie, renovatie van KIA en versterking van DIMAS, terwijl men vooraf exact wist welke schade de bezuinigingen zouden aanrichten?*
725. *Kan de regering een overzicht verstrekken van alle schriftelijke adviezen of noodsignalen die ontvangen zijn van diensten zoals KIA, DIMAS, politie, slachtofferhulp en sociale instellingen vóór het besluit tot bezuiniging?*
726. *Waarom zijn deze brieven en de inhoud daarvan niet meegenomen in de toelichting op de begroting, zodat de Staten een volledig en transparant beeld kregen van de gevolgen van het kabinetsbesluit?*
727. *Is de regering bereid om alsnog inhoudelijk in te gaan op elk van de ingediende waarschuwingen, en publiekelijk te verantwoorden waarom deze bezorgdheden genegeerd zijn – en zo ja, wat nu wél het plan is om deze gevolgen op te vangen?*
728. *Welke investeringen zijn voorzien in de infrastructuur van het openbaar vervoer (bijv. Arubus)?*
729. *De belofte van de verkiezingscampagne was het verbeteren van de koopkracht. Kan er verwacht worden dat de Arubus tarieven verlaagd zullen worden?*
730. *Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percursa pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan.*

731. *Minister Dowers, por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:*
732. *Formatierapport di cada ministerio;*
733. *Vacaturanan di cada ministerio;*
734. *Organogram di cada ministerio;*
735. *Cantidad di personal di cada ministerio;*
736. *Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;*
737. *Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;*
738. *Con escogencia a wordo haci y;*
739. *Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?*
740. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*
741. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*
742. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*
743. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*
744. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*
745. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*
746. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*

747. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*
748. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*
749. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*
750. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*
751. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*
752. *Welk zijn de sociale problematiek die volgens de overheid Aruba mee te kampen heeft?*
753. *Hoe denkt de regering de sociale problematiek structureel aan te pakken?*
754. *Wat zijn de concrete plannen voor heropbouw of renovatie van het Korrektie Instituut?*
755. *Waarom is hier niets over opgenomen in de suppletoire begroting?*
756. *Is er een kostenraming gemaakt voor het instituut?*
757. *Welke samenwerking is er met justitieel partners in Nederland of elders?*
758. *Wordt reclassering en nazorg meegenomen in dit beleid?*
759. *Hoeveel personeelstekorten zijn er momenteel binnen het instituut?*

Minister van Volksgezondheid, Sociale Zaken en Ouderenzorg en Verslavingszorg
Bureau VOSOCOV

760. *Gezien de algemene economische onzekerheden (bijv. wereldwijd handelsbeleid en oorlogen), hoe is de begroting voor sociale zaken voorbereid op mogelijke toenames in de vraag naar sociale diensten?*

Vacatures zijn aangevraagd voor versterking van beide 1ste lijn en 2de lijn zorg als voor de afdeling bijstand zijn aangevraagd. Tevens zijn fondsen voor bijstand, artikel 10 en kosteloze rechten bijstand opgenomen.

761. Zijn er calamiteitenplannen of specifieke begrotingsreserves hiervoor?

Nee, er zijn geen specifieke begrotingsreserves voor calamiteiten begroot.

762. *Hoe waarborgt de overheid dat de toegewezen middelen voor sociale zaken effectief de meest kwetsbare bevolkingsgroepen bereiken? Welke meetgegevens worden gebruikt om de impact van deze uitgaven te meten?*

De overheid waarborgt dat sociale middelen de meest kwetsbaren bereiken via een inkomenstoets bij voorzieningen zoals bijstand, begrafeniskosten en de KRB. Voor bijzondere bijstand op grond van artikel 10 is een sociaal onderzoek door een maatschappelijk werker vereist, zodat ondersteuning gericht en op maat wordt verstrekt.

763. *Is de regering bereid om binnen deze suppletoire begroting alsnog extra financiële ruimte vrij te maken voor stichtingen zoals Famia Plania Aruba, FCVR, Hunto, FADA, Respetami en Fundacion pa Nos Comunidad, gezien hun directe maatschappelijke impact?*

Ja, de regering is altijd bereid om financiële ruimte vrij te maken voor alle stichtingen op basis van hun ingediende en goedgekeurde verzoek of projecten.

764. *Erkent de regering dat het werk van deze instellingen essentieel is voor de bescherming van kwetsbare groepen zoals slachtoffers van huiselijk geweld, mensen met een verslaving, alleenstaande moeders en sociaal uitgesloten personen?*

Ja, de regering erkent dat het werk van deze instellingen belangrijk is.

765. *Hoe verantwoord is het dat deze stichtingen structureel onder gefinancierd zijn, terwijl zij taken uitvoeren die de overheid zelf niet of onvoldoende uitvoert?*

De vraag is een veronderstelling die onderzocht moet worden. Het thema van subsidiëren van alle stichtingen is in het Landspakket opgenomen met als onderdeel "ontwerp van een nieuw subsidiestelsel".

766. Is de regering zich ervan bewust dat een gebrek aan middelen bij deze organisaties leidt tot wachtlijsten, vroegtijdige uitval van personeel en belemmeringen in acute hulpverlening?

Het betreft een veronderstelling die nader onderzocht zou moeten worden. Wel is het zo dat deze organisaties hun gewenste begroting reeds in februari jl. hebben ingediend, tijdens het opstellen van de begroting voor 2025.

Daarbij gingen zij ervan uit dat de toenmalige minister bij het opstellen van de begroting rekening zou houden met hun beleidsvoornemens en projecten, en dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zouden worden gesteld voor hun dagelijkse bedrijfsvoering.

767. Kan de regering aangeven waarom juist deze instellingen in de huidige begrotingsverdeling niet (voldoende) zijn meegenomen voor aanvullende subsidies of projectfinanciering, ondanks hun bewezen effectiviteit?

Op basis van artikel 14, lid E van de LAFT hebben het Land Aruba en het CAFT een akkoord bereikt over de besteding van het begrotingsoverschot.

Tevens hebben deze instellingen hun beleidsvoornemens en gewenste begrotingskaders ingediend tijdens het opstellen van de begroting 2025 in februari jl. op grond daarvan mag worden aangenomen dat het vorige kabinet, dat verantwoordelijk was voor het opstellen van de begroting, rekening heeft gehouden met deze voornemens en voldoende financiële middelen heeft gereserveerd voor de uitvoering daarvan.

768. Is de regering bereid om, in overleg met deze stichtingen, op korte termijn een aanvullende regeling op te stellen waarin minimaal het basisfunctioneren van elke organisatie gegarandeerd wordt?

De huidige minister deelt de aanname niet dat deze stichtingen opereren onder het niveau dat als minimaal noodzakelijk wordt beschouwd voor een adequate uitvoering van hun taken. Het is betreurenswaardig dat deze aanname gehanteert, terwijl er gedurende de vorige ambtsperiode geen actie is ondernomen om deze veronderstelde situatie te verbeteren.

769. *Op welke wijze kan de regering structurele financiering in plaats van projectsubsidies overwegen, zodat deze instellingen kunnen investeren in duurzame personele en inhoudelijke capaciteit?*

Sinds 2017 is het subsidiestelsel veranderd naar “output” subsidie.

770. *Zou de regering bereid zijn om een aparte “maatschappelijk fonds” in te stellen voor instellingen met aantoonbare impact, die buiten reguliere ministeriële kaders vallen maar publieke taken vervullen?*

Deze vraag roept verbazing op, aangezien de vorige regering nauwelijks heeft geïnvesteerd in de samenleving en met diverse maatregelen juist de meest kwetsbaren heeft benadeeld. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat het instellen van een fonds uitsluitend kan plaatsvinden in afstemming met het Ministerie van Financiën.

771. *Kan de regering toezeggen dat zij in een volgende begrotingswijziging of in de begroting 2026 expliciet ruimte zal opnemen voor het versterken van de financiële basis van deze zes stichtingen?*

De regering AVP – Futuro zal een sociaal beleid voeren dat gericht is op het verbeteren van de levenskwaliteit van de meest kwetsbaren en het waarborgen van een waardig bestaan voor alle mensen die tijdelijk of permanent ondersteuning nodig hebben.

772. *Erkent de regering dat investeren in deze stichtingen op termijn leidt tot maatschappelijke kostenbesparing, onder andere in zorg, justitie, jeugdbescherming en sociale zekerheid, en is zij bereid dit beleidsmatig te benutten?*

De regering AVP–Futuro zal sociale participatie binnen de gemeenschap bevorderen door o.a. het stimuleren van vrijwilligerswerk binnen organisaties, het organiseren van inclusieve activiteiten, en het actief uitdragen en versterken van het burgerschapsbesef.

773. *Welke concrete middelen zijn in de suppletoire begroting opgenomen voor de verbetering van zorg, ondersteuning en bestaanszekerheid van mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking?*

De minister zal deze vraag tijdens de openbare vergadering toelichten.

774. *Op welke wijze garandeert de regering de toegang tot noodzakelijke voorzieningen zoals hulpmiddelen, vervoer, woningaanpassingen en aangepaste zorg voor personen met een beperking?*

De regering is voornemens een integraal beleid te ontwikkelen dat gericht is op inclusie, zorg, ontwikkeling en participatie van personen met een beperking, evenals het versterken van hun financiële situatie, met als doel te voorzien in hun recht op een waardig bestaan. Er is al een aanvang gemaakt met betrekking tot de invoering van een gehandicaptenuitkering voor jongeren van nul tot en met zestien jaar.

775. *Is er voorzien in een verhoging van uitkeringen of aanvullende inkomenssteun voor personen met een handicap, rekening houdend met de stijgende kosten van levensonderhoud en medische zorg?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

776. *Erkent de regering dat mensen met een beperking disproportioneel vaak in armoede leven? Welke specifieke maatregelen zijn opgenomen in deze begroting om dit risico te verminderen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

777. *Welke inspanningen worden geleverd om de arbeidsdeelname van mensen met een beperking te bevorderen, en zijn daar middelen voor voorzien in deze begroting (bijvoorbeeld loonkostensubsidie, jobcoaching)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

778. *Zijn er middelen voorzien voor het verbeteren van de fysieke en digitale toegankelijkheid van overheidsgebouwen, openbaar vervoer en publieke websites voor mensen met een beperking?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

779. *Krijgen mantelzorgers van mensen met een handicap specifieke ondersteuning of compensatie via deze begroting, bijvoorbeeld via respijtzorg of financiële tegemoetkomingen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

780. *Op welke wijze worden belangenorganisaties voor mensen met een beperking betrokken bij het opstellen en uitvoeren van beleid, en zijn hiervoor middelen uitgetrokken?*

De instanties die werkzaamheden verrichten ten aanzien van mensen met een beperking zijn vanzelfsprekend van belang bij het opstellen en uitvoeren van beleid. Het belang van cliënten staat hierbij immers centraal. De regering betreft al relevante organisaties bij het beleid ten aanzien van deze groep cliënten en zal hiervoor middelen uittrekken. Als voorbeeld kan genoemd worden de uitbreiding van de “gehandicaptenuitkering”, ook voor kinderen van de leeftijd van 0 t/m 16 jaar om hun levenskwaliteit en participatie in de gemeenschap te verhogen. In dit proces zijn o.a. scholen, voorzieningen en ouders betrokken.

781. *Worden er structurele gegevens verzameld over de leefsituatie en toegang tot zorg van mensen met een beperking, en zo ja, hoe worden deze gegevens gebruikt om beleid aan te passen of te verbeteren?*

De gegevens worden geanalyseerd en aan de hand van de analyses wordt, waar nodig, beleid aangepast en/of verbeterd.

782. *Is er binnen deze begroting aandacht voor het versterken van de rechtspositie van personen met een beperking, bijvoorbeeld via onafhankelijke klachtenmechanismen, juridische bijstand of ombudsvoorzieningen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

783. *Waarom heeft het huidige kabinet AVP-Futuro besloten om terug te komen op de toekenning van drie miljoen florin aan cruciale maatschappelijke*

stichtingen, ondanks dat dit besluit gebaseerd was op een wetenschappelijk onderbouwd rapport?

Het kabinet heeft gekozen om, gezien de stille armoede die in onze gemeenschap heerst, de koopkracht van degenen die het meest zijn getroffen door de inhumane financiële maatregelen van de vorige regering Wever-Croes, te prioriteren en te ondersteunen middels het verhogen van de reparatieslag van gepensioneerden. De regering onderkent het belang van een wetenschappelijk rapport en van maatschappelijke stichtingen. De stichtingen die weliswaar genoemd zijn in een gepresenteerde motie tijdens de begrotingsbehandeling 2025 op 28 maart jl worden al gesubsidieerd door de overheid en zullen hun projecten in het begrotingsjaar kunnen realiseren. De bedoelde motie is derhalve niet door de staten aangenomen.

784. Is de regering bereid om deze beslissing te heroverwegen, gelet op de ernstige maatschappelijke gevolgen voor kwetsbare groepen zoals jongeren, slachtoffers van huiselijk geweld en mensen met verslavingen?

Zie antwoord op vraag 783.

785. Erkent de regering dat het rapport 'Quality of Life of the Aruban Youth' aantoont dat er sprake is van ernstige psychosociale problematiek onder jongeren, en dat deze stichtingen juist werken aan concrete oplossingen?

De regering erkent dat er sprake is van ernstige psychosociale problematiek onder jongeren en stelt vraagtekens rond de bereikte resultaten van het "Crisisplan" dat destijds in 2017 is geïntroduceerd en uitgevoerd, zonder de gewenste resultaten te behalen. Het feit dat de psychosociale problematiek van jongeren juist is verergerd, is zorgwekkend en maakt dat er vraagtekens worden gesteld aan de uitvoering van het Crisisplan. Echter hebben de Staten geen evaluatieverslag ontvangen van de betrokken ministers van het vorige kabinet ontvangen.

786. Kan de regering toelichten welk ander beleid of welke instantie de maatschappelijke rol zal overnemen die deze stichtingen nu vervullen, indien zij door deze beslissing niet langer adequaat kunnen functioneren?

Zie antwoord op vraag 785.

787. *Wat is het financiële of beleidsmatige motief geweest om deze eerder toegezegde middelen alsnog in te trekken, terwijl andere begrotingsposten juist stijgen (zoals goederen en diensten)?*

Niet van toepassing.

788. *Erkent de regering dat deze beslissing een politiek signaal afgeeft dat sociale en preventieve zorg geen prioriteit heeft onder het huidige kabinet?*

Niet van toepassing.

789. *Is de regering bereid om opnieuw met de betrokken stichtingen (Famia Plania Aruba, FCVR, Hunto, FADA, Respetami en Fundacion pa Nos Comunidad) in gesprek te gaan over hun acute noden, met het oog op mogelijke herschikking binnen de begroting?*

De regering AVP-FUTURO staat altijd open voor dialoog. Voor het jaar 2025 is voor elke stichting genoemd in de bovenstaande vraag een verhoging van de subsidie voorzien.

790. *Zal de regering een geactualiseerde impactanalyse laten uitvoeren van het intrekken van deze drie miljoen florin op hulpverlening, wachttijden en maatschappelijke schade?*

Niet van toepassing

791. *Waarom werd er geen Parlementaire of publieke consultatie gehouden alvorens deze middelen te schrappen, ondanks de brede maatschappelijke erkenning van het werk van deze stichtingen?*

De Staten hebben tegen het voorstel van de fractie MEP gestemd, waardoor de motie is verworpen. Dit betekent niet dat er geen brede maatschappelijke erkenning is van het werk van deze stichtingen. Deze stichtingen kunnen hun werkzaamheden blijven voorzetten met de subsidie die zij ontvangen.

792. *Is de regering bereid om de oorspronkelijke toekenning te herstellen, al dan niet gefaseerd, als amendement op de suppletoire begroting of in de begroting van 2026, in lijn met het wetenschappelijk advies waarop het vorige besluit gebaseerd was?*

Niet van toepassing

793. *Minister Croes a bisa como formador cu tur hende mester haya oportunidad igual pa traha den cocolishi y lo percura pa tin formatierapport, organogram y un proceso habri y transparente di solicitud pa tur e vacaturanan.*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

794. *Minister Wyatt-Ras por comparti cu Parlamento e siguiente informacionan cu Parlamento:*

- a. q. *Formatierapport di cada ministerio;*
- b. r. *Vacaturanan di cada ministerio;*
- c. s. *Organogram di cada ministerio;*
- d. t. *Cantidad di personal di cada ministerio;*
- e. u. *Vacaturanan cu a wordo publica pa e diferente funcionnan;*
- f. v. *Kende tawata esnan encarga cu e proceso di solicitud;*
- g. w. *Con escogencia a wordo haci y;*
- h. x. *Kendenan a forma parti di e comision di seleccion pa busca personal pa traha den cocolishi?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

795. *Waarom is er geen budget voorzien voor de indexering van salarissen van zorgpersoneel, ondanks de inflatiedruk?*

SABA is vóór eind 2024 geïnformeerd over de toegekende begroting voor het begrotingsjaar 2025. In een door SABA zelf opgesteld kostenoverzicht zijn middelen opgenomen voor de indexering van salarissen. Het is aan SABA om te beslissen of de salarissen worden geïndexeerd en waar eventueel besparingen worden doorgevoerd.

796. *Wanneer geschied de uitbetaling van indexering van 11.7% van het zorgpersoneel?*

AZV heeft aangegeven dat men reeds is begonnen met de benodigde voorbereidingen: er zijn brieven verstuurd naar enkele zorginstellingen en er worden vergaderingen

gepland. De uitvoering van de indexatie zal plaatsvinden in overleg met de vakbonden en op basis van dialoog. Dit alles gebeurt binnen het beschikbare financiële kader, zoals vastgelegd in het Zorgakkoord dat mede is ondertekend door de vorige minister, en dat geldt voor de periode 2024–2026.

797. *In de suppletoire begroting zien wij geen verhoging van subsidie voor SABA. Is de regering wel eerlijk geweest tegen de ouderen dat zij de kwaliteit van leven zullen verbeteren terwijl er geen enkel cent extra wordt geïnvesteerd in ouderenzorg?*

Het bedrag aan overheidssubsidie voor SABA is in begrotingsjaar 2025 gestegen met 1.267 miljoen in vergelijking met begrotingsjaar 2024.

798. *Welke middelen zijn gereserveerd voor het verbeteren van geestelijke gezondheidszorg en preventieve zorg?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

799. *Kan de minister een update geven over het project digitalisering van de zorgsector?*

De vraag over het project "digitalisering van de zorgsector" is op dit moment dusdanig breed geformuleerd dat het niet direct duidelijk is naar welk specifiek initiatief wordt verwezen. Er lopen immers meerdere ontwikkelingen op het gebied van digitalisering binnen de zorg. Indien met deze vraag wordt bedoeld op de introductie van een elektronisch patiëntendossier (EPD), is het van belang te benadrukken dat er geen sprake is van een landelijk EPD-project geïnitieerd door de overheid. De keuze voor een nieuw EPD is een interne beslissing geweest van het Horacio Oduber Hospital (HOH), in het kader van de verdere modernisering van haar interne zorgprocessen. Mocht de vraag echter betrekking hebben op de Aruba Health App, dan kan worden gemeld dat er een eerste, informatieve presentatie hierover is ingepland voor de minister. Op basis van deze toelichting zal worden beoordeeld of, en zo ja op welke wijze, verdere betrokkenheid of ondersteuning vanuit het ministerie wenselijk is. Ook kan vermeld worden dat SABA stappen heeft ondernomen tot digitalisering. Daarnaast wordt erkend dat er behoefte is aan verbetering in de communicatie en gegevensuitwisseling tussen de eerstelijnszorg en de tweedelijnszorg. Dit is een

belangrijk aandachtspunt binnen bredere digitaliseringsinspanningen en zal, waar mogelijk, worden meegenomen in beleidsmatige en projectmatige trajecten gericht op het versterken van samenwerking binnen de zorgketen.

800. *AZV heeft een enorme surplus. Wat gebeurt er met de surplus? Wordt het aangewend om schulden af te lossen of wordt het gebruikt om investeringen in de zorg te doen?*

Het financieel toezicht op Aruba, Landstoezicht (LAFT) stelt dat een eventueel overschot binnen de collectieve sector primair ingezet dient te worden voor de aflossing van de landsschuld. Het Landbesluit Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) schrijft echter voor dat middelen uit het fonds uitsluitend bestemd zijn voor het doel waarvoor het fonds is opgericht. Over deze kwestie zal derhalve gedelibereerd moeten worden met de partijen.

801. *Is er voorzien in extra middelen voor ouderenzorg, in het bijzonder voor thuiszorg en dagopvang?*

In de begroting van Directie Ouderenzaken zijn middelen beschikbaar voor de ondersteuning van dagopvang (Pasadia's) voor ouderen. Momenteel wordt met deze middelen Cas Marie en Stichting Ambiente Nobo financieel ondersteund voor een totaalbedrag van Afl. 1.048.600. Daarnaast wordt er gewerkt aan de opening van twee nieuwe locaties voor dagopvang van ouderen.

802. *Wanneer wordt het desastreus project van het renoveren van het ziekenhuis opgeleverd?*

De oplevering heeft vertraging opgelopen door de nalatigheid van de voormalige minister. De oplevering van de laatste fase van het renovatieproject van het ziekenhuis is voorzien voor eind augustus 2025.

803. *Tot heden heeft de Staten geen visiedocument van minister Wyatt Ras ontvangen. Het lijkt alsof u geen visie, geen beleid en geen actieplan heeft voor het verbeteren van de kwaliteit van zorg. Kunt u uw visie, beleid en concrete actiepunten delen met de Staten?*

Voor wat betreft de zorg wordt de Arubaanse gezondheidszorg geconfronteerd met vergrijzing, een groeiend aantal chronische aandoeningen, een tekort aan gekwalificeerd personeel en extra belasting door het toerisme en ongedocumenteerde inwoners. Deze druk maakt structurele hervormingen en gerichte investeringen noodzakelijk om een veerkrachtig stelsel te garanderen waarin preventie centraal staat, kwaliteit is geborgd en zorg voor iedereen toegankelijk en betaalbaar blijft.

Belangrijke aandachtspunten voor de komende regeerperiode zijn: de versterking van de eerstelijnszorg en de poortwachtersfunctie van huisartsen, heldere door- en terugverwijsprotocollen tussen eerste en tweedelijnszorg, personele houdbaarheid binnen de eerste- en tweedelijnszorg, nauwere samenwerking tussen instellingen en de ontwikkeling van digitale innovaties. Tegelijkertijd is het verbeteren van de toegang tot geneesmiddelen, zonder financiële barrières, een expliciete doelstelling. De hervormingsagenda benadrukt verdere professionalisering en versterking van de eerstelijnszorg door kennisuitwisseling met de tweede lijn, uitbreiding van vaardigheden bij huisartsen, inzet van praktijkondersteuners en extra opleidingscapaciteit voor hulppersoneel. Tevens dient de eerstelijnszorg voor wat betreft geestelijke gezondheidszorg te worden uitgebreid. Efficiëntie en effectiviteit worden bevorderd door intensieve samenwerking tussen het Dr. Horacio Oduber Hospital (HOH) en Instituto Medico San Nicolas (IMSan). Kwaliteitsborging door het Kwaliteitsinstituut en inspectie werkzaamheden door de Inspectie Volksgezondheid Aruba (IVA) zullen worden gewaarborgd. De Directie Volksgezondheid (DVG) zal als autoriteit fungeren voor preventie, crisisbeheersing en publiek gezondheidsbeleid. Een gezonde leefstijl zal middels gerichte campagnes, de gezonde scholen en samenwerking met andere ministeries zoals het ministerie van Onderwijs en Sport worden gestimuleerd.

Het ministerie zal nauwe samenwerking zoeken binnen en buiten het Koninkrijk en interdepartementale communicatie en crisisbeheer verbeteren. Door deze samenhangende aanpak evolueert Aruba richting een preventie-gedreven, mensgerichte en toekomstbestendige gezondheidszorg.

804. *Hoeveel medewerkers zijn werkzaam bij elk bureau van de minister?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

805. *Hoeveel hiervan zijn ambtenaren?*

806. *Hoeveel hiervan zijn arbeidscontractanten?*

807. *Hoeveel hiervan zijn op grond van een dienstverleningsovereenkomst of overeenkomst van opdracht?*
808. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van alle de functies van medewerkers bij het bureau van de minister, alsmede het salaris.*
809. *Gelieve een lijst te overleggen van de namen van de medewerkers genoemd onder de vorige vraag.*
810. *Gelieve een specificatie overleggen van het post deskundig advies bij elke minister: naam – persoonsnummer – terzake waarvan – bedrag*
811. *Gelieve een specificatie overleggen van de post voorlichting en promotie bij elke minister.*
812. *Gelieve een specificatie overleggen van de post huur gebouwen.*
813. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister autovergoeding genieten.*
814. *Gelieve aan te geven hoeveel personen bij elk bureau van de minister een telefoonvergoeding genieten.*
815. *Gelieve aan te geven hoeveel personen werkzaam bij het bureau van de minister een salaris verdienen hoger dan schaal 13.*
816. *Kunt u concrete cijfers geven over hoeveel van de beleidsdoelstellingen van Directie Sociale Zaken voor 2025 inmiddels zijn gerealiseerd, in uitvoering zijn of nog niet van start zijn gegaan?*

Beleidsvoornemens 2025:

Afdeling Bijstand

De Afdeling Bijstand onderhoudt op gestructureerde wijze contact met cliënten via meerdere communicatiekanalen, waaronder e-mail, WhatsApp, telefonisch contact en informatieve berichten op de website. De administratief medewerker van de afdeling handelt dagelijks gemiddeld 8 telefoongesprekken, 10 e-mails en 20 WhatsApp-berichten af. Het continu en tijdig informeren van cliënten wordt beschouwd als een doorlopend proces en vormt een integraal onderdeel van de klantgerichte dienstverlening.

In het kader van professionele ontwikkeling hebben medewerkers van de afdeling in 2025 deelgenomen aan twee intervisietrajecten, met als doel het versterken van vakbekwaamheid en reflectief handelen.

Daarnaast zijn twee overlegstructuren geformaliseerd en succesvol geïmplementeerd:

Het Interne Afstemmingsoverleg ter bevordering van interne coördinatie;

Het Structureel Casusoverleg tussen de Directie Arbeid en Sociale Zaken (DAS) en de Directie Personen en Leefomgeving (DPL), gericht op casusgerichte samenwerking.

Ondanks deze positieve ontwikkelingen blijft de verbetering van monitoring en data-analyse beperkt, mede door het gebruik van een verouderd en ontoereikend registratiesysteem. Verdere modernisering op dit vlak is noodzakelijk om beleidsmatig en operationeel effectiever te kunnen sturen.

Het traject voor vroegtijdige signalering van fraude is vooralsnog niet opgestart. Wel is een aanvang gemaakt met de ontwikkeling van een beleidsinstructie die onderdeel vormt van het op te stellen sanctioneringsbeleid. Dit beleid beoogt rechtvaardige en proportionele maatregelen bij het vaststellen van onrechtmatigheden in de bijstandsverlening.

In het kader van de afspraken uit het Landspakket is gestart met de modernisering van de wet- en regelgeving met betrekking tot het Landsbesluit Bijstandverlening. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met actuele maatschappelijke ontwikkelingen en uitvoerbaarheid. Tevens is voorzien dat de uitkering voor personen met een beperking wordt ondergebracht in een separate wettelijke regeling.

Afdeling Kosteloze Rechtskundige Bijstand

De continue evaluatie en, waar nodig, optimalisatie van werkprocessen vindt plaats in het kader van het lopende ISO-traject. In dit kader worden per kwartaal rapportages opgesteld om de voortgang te monitoren en verbeterpunten te signaleren. Dit betreft een jaarlijks terugkerend en cyclisch proces dat bijdraagt aan kwaliteitsborging en procesoptimalisatie.

Daarnaast is het proces voor het opstellen van een convenant tussen het KRB (Kantoor Rechtsbijstand) en de civielrechtelijke advocaten in gang gezet. Deze wordt gecoördineerd door de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ), met inhoudelijke input vanuit het KRB.

De beoogde doorontwikkeling van het registratiesysteem, gericht op het faciliteren van geavanceerde data-analyse en beleidsmatige sturing, verloopt moeizaam. De voortgang

wordt belemmerd door het gebruik van een verouderd en technisch ontoereikend systeem, wat de effectiviteit van data gedreven werken beperkt.

Ten slotte dragen twee medewerkers van het KRB – indien nodig – bij als bemiddelaars binnen het Plan di Mayor, waarmee zij een aanvullende rol vervullen in het bevorderen van oplossingsgerichte interventies.

Afdeling Guia Social

Alle casussen die in 2025 binnen zijn gekomen bij de afdeling worden onderworpen aan een nulmeting op basis van de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM). In totaal zijn er tot op heden 263 nulmetingen gedaan en 57 eind ZRM's van een voortgangsmeting. De Zelfredzaamheidsmatrix fungeert als een gestructureerd instrument om op een overzichtelijke wijze de mate van zelfredzaamheid van cliënten en gezinnen in kaart te brengen. Hierdoor wordt snel zichtbaar welke gezinnen als risicogezinnen worden aangemerkt en welke vorm van hulpverlening passend is binnen hun situatie. Het instrument ondersteunt daarmee de toeleiding naar maatgerichte ondersteuning en bevordert effectieve casusregie.

In 2025 hebben medewerkers deelgenomen aan diverse professionaliseringstrajecten gericht op het versterken van kennis en handelingsvaardigheden binnen het sociaal domein. De trainingen betroffen onder andere: Signs of Safety, gericht op krachtgericht en oplossingsgericht werken met gezinnen; Elderly Abuse, met aandacht voor signalering en aanpak van ouderenmishandeling; Hulpzoekend gedrag, waarbij thema's zoals gedragspatronen, dynamieken, responsstrategieën en victim blaming centraal stonden en Adverse Childhood Experiences (ACEs), gericht op de impact van vroegkinderlijke trauma's en de vertaalslag naar passende ondersteuning.

De aanpak bij vermoedens van kindermishandeling wordt versterkt door consequent toe te zien op de naleving van de afgesproken stappen binnen het meldsysteem Codigo di Protezione.

De methode 'Signs of Safety' is geïntegreerd in zowel de formulieren als in de werkwijze en probleemaanpak binnen de afdeling. Tijdens casusbesprekingen ziet het afdelingshoofd er actief op toe dat deze methodiek op consistente wijze wordt toegepast. Dit draagt bij aan een meer gestructureerde, oplossingsgerichte en gezinsgerichte benadering van complexe gezinsproblematiek.

Afdeling Bida & Famia

In de eerste helft van 2025 heeft de afdeling twee themagroepen gedraaid gericht op trauma, met als doel het uitbreiden van kennis, vaardigheden en versterken van de psychosociale veerkracht van cliënten.

Primaire Preventie

In het kader van versterking van opvoedingsondersteuning zijn in 2025 diverse initiatieven gerealiseerd. Zo werd de nationale carnavalscampagne ingezet als bewustwordingsmoment voor positief opvoedgedrag. Daarnaast zijn er drie oudercursussen georganiseerd in samenwerking met lokale niet-gouvernementele organisaties (NGO's), met als doel het versterken van opvoedvaardigheden bij ouders. Tevens is een start gemaakt met de implementatie van de visie op opvoedingsondersteuning voor professionals, waarbij de focus ligt op het uniformeren en versterken van de professionele aanpak. In dit kader is ook een sociale kaart ontwikkeld die professionals inzicht biedt in beschikbare voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden binnen het opvoedingsdomein. Voor de maand september staat een interprofessionele workshop gepland, waarbij betrokken organisaties hun actieplannen op het gebied van opvoedingsondersteuning zullen presenteren. Dit moment draagt bij aan kennisdeling, netwerkvorming en versterking van intersectorale samenwerking. Vooruitkijkend naar 2026 zal een landelijke opvoedingscampagne worden ontwikkeld, met als doelgroep alle ouders, ongeacht sociaaleconomische achtergrond of gezinsvorm. De campagne beoogt algemene bewustwording en laagdrempelige ondersteuning te bevorderen binnen het domein van positief opvoeden.

Het traject voor de inzet van Gezonde School Adviseurs is in volle gang. Inmiddels zijn vier extra medewerkers van de Directie Arbeid en Sociale Zaken (DAS) succesvol getraind en inzetbaar als Gezonde School Adviseur. Hiermee komt het totaal aantal op vijf gecertificeerde adviseurs binnen DAS. Deze capaciteitsuitbreiding draagt bij aan de verdere implementatie van het Gezonde School-beleid en versterkt de ondersteuning aan onderwijsinstellingen op het gebied van gezondheidspromotie.

Sinds 2023 ontvangt Aruba technische ondersteuning van UNICEF Nederland ten behoeve van de ontwikkeling en implementatie van een integrale visie op opvoedingsondersteuning. Deze samenwerking richt zich op het versterken van beleid, kennisontwikkeling en uitvoeringspraktijk op het gebied van opvoeden en opgroeien. De ondersteuning wordt gefaseerd uitgerold en zal conform de huidige planning eindigen in december 2025.

Als eerstverantwoordelijke beleidsdirectie voor het Verdrag van Istanbul, neemt de DSZ een actieve rol in de NMNM-werkgroep, een interlandelijke werkgroep die tot doel heeft om samen te werken bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling met als doel het ratificeren van het verdrag. Eind 2024, door middel van technische ondersteuning van UNICEF Nederland, is een legal gap analyses voltooid. De leden van de werkgroep hebben in juni jl. de jaarlijkse werkconferentie bijgewoond op St. Maarten waar actieplannen verder zijn uitgewerkt. Het streven is dat eind september Aruba een vastgesteld actieplan heeft om dan over te gaan naar implementatie hiervan ter bestrijding van huiselijk- en relationeel geweld.

817. Is er een overzicht beschikbaar waarbij per doelstelling de streef- en realisatiewaarden zijn opgenomen, zodat de Staten de voortgang kunnen volgen?

In maart 2024 is de DSZ het ISO-certificeringstraject ingegaan. Eind maart 2025 heeft de eind audit plaatsgevonden met positief gevolg. DSZ is per 13 juni 2025 ISO gecertificeerd. Tijdens het ISO-traject heeft de DSZ Variabele doelen vastgesteld. Deze variabele doelen worden per maand in het ISO/Kwaliteitsoverleg getoetst op voortgang. Betreffende ISO/kwaliteitsoverleg vindt elke week plaats met een vaste stuurgroep. Daarnaast heeft de DSZ Kritische Prestatie Indicatoren voor het jaar 2025 vastgesteld (KPI's). De KPI's worden elk kwartaal gemeten en in een kwartaalrapportage verwerkt. Op deze wijze wordt kwantitatief inzicht verkregen en uitleg gegeven per afdeling of er aan de gestelde KPI's wel of niet zijn voldaan. Aan het eind van het jaar wordt een totaal rapportage opgemaakt o.b.v. de kwartaalrapportages met daarin de nodige kwantitatieve en kwalitatieve informatie betreffende de KPI's en de variabele doelen. Ook werkt de DSZ met een actielijst die elke week tijdens het ISO/kwaliteit stuurgroepoverleg wordt doorgenomen en aangepast. Op deze wijze is er een duidelijk inzicht in de nog te nemen acties en in welke tijdspanne deze worden voldaan. Doordat er nu gewerkt wordt met de Variabele doelen, Kwartaalrapportages en een Actielijst wordt de bedrijfsvoering zowel operationeel als beleidsmatig inzichtelijk gemaakt waardoor eventuele operationele- en beleidsaanpassingen vergemakkelijkt worden. Inmiddels is de eerste kwartaalrapportage opgemaakt en vastgesteld.

818. Zo ja, wanneer kunnen wij dat overzicht ontvangen en hoe frequent worden deze data geactualiseerd en gerapporteerd?

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

819. *Wat is de huidige status van de doelstelling om het bereik van opvang en begeleiding van kwetsbare huishoudens met 20 % in 2025 te vergroten?*

De kwetsbare huishoudens hebben ondersteuning nodig om hun gezin te kunnen onderhouden en om te voldoen aan huishoudelijke zaken zoals betaling van hun huur, water, elektriciteit en schulden. Deze groep kan door de gestegen prijzen als gevolg van de maatregelen van de vorige regering nauwelijks overleven. De groep bijstandtrekkers zal daarom van deze regering extra steun krijgen om hun koopkracht te kunnen verhogen. Zie antwoord op vraag 783.

820. *Hoeveel extra personeel of middelen zijn ingezet om de doelstelling voor bijvoorbeeld alleenstaande ouders, dak- en thuislozen en mensen met een beperking te behalen?*

De vraagstelling is onduidelijk.

821. *Wat is de status van de preventieprogramma's binnen het sociaal domein, zoals voor jeugdproblematiek of huiselijk geweld, en is er sprake van effectmeting bij de uitvoering?*

Het Programma voor Gezinsvriendelijke Werkplekken **“Family Friendly Workplaces”** helpt gezinnen in Aruba een betere balans te vinden tussen werk en gezinsleven. Het programma moedigt bedrijven, organisaties en overheidsinstanties aan om beleid te voeren dat gezinnen ondersteunt - zoals flexibele werktijden, ouderschapsverlof en kinderopvang ondersteuning.

De voordelen van dit programma voor de jeugd van Aruba:

Sterkere familiebanden: Ouders hebben meer tijd en energie voor hun kinderen.

Betere ontwikkeling van kinderen: Minder stress thuis zorgt voor een gezondere en stabielere omgeving.

Gelijke kansen: Zowel moeders als vaders kunnen actief betrokken zijn bij de zorg voor hun kinderen.

Een gezondere samenleving: Als gezinnen floreren, groeien kinderen op in een veilige en ondersteunende gemeenschap.

Dit programma creëert de juiste omstandigheden zodat alle kinderen in Aruba gelukkig, gezond en ondersteund kunnen opgroeien – thuis, op school en in de samenleving.

Dit programma zal een robuust raamwerk voor Monitoring en Evaluatie (M&E) opzetten om de voortgang te volgen, resultaten te meten en verantwoording te waarborgen in alle

fasen van de uitvoering. Daarnaast zullen gegevens worden verzameld en verwerkt in volledige overeenstemming met de Arubaanse wetgeving inzake gegevensbescherming en ethische normen, met bijzondere aandacht voor de privacy en vertrouwelijkheid van alle deelnemers.

Preventieprogramma's Huiselijk Geweld

Fundacion Contra Violencia Relacional (FCVR) heeft 1 Gender Based Violence (GBV) Response Training aangeboden aan vierdejaars cadetten van de Politieacademie. De training behandelde de volgende onderwerpen: Begrip van de oorzaken van GBV/Huiselijk Geweld, Dynamiek van geweld, Begrip van de survivor en Politieactie. FCVR heeft een project "Pathway to Independence and Empowerment"- de eerste groep heeft deel 1 van het project afgerond, dit omvatte een steungroep genaamd "Mi Podeman Special".

Voor 8 maart – Internationale Vrouwendag – heeft FCVR een campagne gelanceerd. Als onderdeel van de Nationale Gendercommissie heeft FCVR een videocampagne gelanceerd om gelijkheid op het eiland te bevorderen. Elke video liet verschillende organisaties en groepen zien die de zin herhaalden: "[Organisatie/Groepsnaam] staat voor rechten, gelijkheid en empowerment".

FCVR heeft deelgenomen aan 3 informatiesessies die geboden werden aan organisaties.

In totaal hebben 347 mensen deelgenomen aan FCVR workshops. Deze waren bewustwordingsactiviteiten. Het is belangrijk te vermelden dat, zoals eerder aangegeven, dit alleen het aantal mensen weergeeft dat aan de workshops heeft deelgenomen, niet het aantal mensen dat via andere activiteiten is bereikt, zoals informatiesessies en advocacy-initiatieven. Dit komt omdat dit moeilijker te tellen is.

822. *Hoeveel professionals (bijv. sociaal werkers, gemeenteconsulenten) zijn getraind of ingezet voor vroegsignalering, en leidt dit al tot vroegere identificatie of interventie?*

Om kindermishandeling in een zo vroeg mogelijk stadium te herkennen en te kunnen signaleren heeft Aruba sinds 1 november 2020 de Código de Protección wettelijk verankerd in het BWA boek 1 artikel 243-d. Binnen de sectoren Gezondheidszorg, Justitie, Onderwijs en Sociaal hebben alle (professionele) beroepsgroepen workshops en voorlichting gekregen over het vroegtijdig signaleren van kindermishandeling. Het

gaat hier om een grote groep beroepskrachten. Een totaaloverzicht is thans nog niet in onze beschikking. Hier moet wel vermeld worden dat alle (professionele) representanten/beroepsgroepen van de kinderopvangcentra op Aruba alsook van de Sportsector (IBISA) de workshops en voorlichtingsbijeenkomsten hebben ondergaan. Om e.e.a. gestructureerd te krijgen is er gekozen om te werken met “Supervisoren diCodigo”. Deze toezichthouders zijn gerepresenteerd in alle bovengenoemde sectoren en vormen de experts op het gebied van vroegtijdig signaleren. De betreffenden zijn een directe aanspreekpunt voor alle (professionele) beroepsgroepen die met kinderen werken en tevens zijn zij de vraagbakens voor alle (professionele) beroepsgroepen die met de Codigo di Proteccion dienen te werken. Er zijn momenteel 67 getrainde “Supervisoren diCodigo”. Om een goed beeld te krijgen van de effectiviteit van de werking van de Codigo di Proteccion (vroegtijdige signalering en inherente interventies) dient een onderzoek plaats te vinden hetgeen nog niet is geschiedt. Indien de Codigo di Proteccion onder de DSZ zou ressorteren, zou een dergelijk onderzoek spoedig worden uitgevoerd, de data worden geïnventariseerd en een rapport worden opgemaakt. Op deze wijze zouden de Staten een helder en duidelijk beeld krijgen.

Signs of Safety is een oplossingsgerichte methode om kindermishandeling aan te pakken door samen met het gezin en hun netwerk een veiligheidsplan op te stellen. De aanpak versterkt de eigen capaciteiten van gezinnen en draait om duidelijke afspraken waarvoor iedereen verantwoordelijkheid neemt. Er zijn tot nu toe circa 300 professionals getraind en organisaties hebben zich verplicht om Signs of Safety in de praktijk toe te passen.

823. *In hoeverre is de strategie voor samenwerking met NGO's, stichtingen en lokale gemeenschappen volgens planning uitgevoerd, en welke concrete partners zijn hierbij betrokken?*

Er is een samenwerkingsverband, vastgelegd in een samenwerkings-overeenkomst, met de volgende NGO's: Tienda di Educacion, Fundacion Respeta Mi, Fundacion Pa Nos Muchanan, FADA, ADRA en Stichting Wit Gele Kruis Aruba. Dit samenwerkingsverband is opgericht ter uitvoering van het meerjarig strategisch plan “Turning to Empathy: Strategic Plan to Improve Emotionally Healthy Upbringing Through an Outreach Approach, 2022–2026”.

De samenwerking beoogt gezamenlijke preventieve doelen, zonder daarbij de specifieke doelstellingen van de afzonderlijke organisaties weg te nemen. Integendeel, door de samenwerking worden hun individuele krachten juist versterkt.

824. *Zijn er bestaande instrumenten of platforms geïntroduceerd waarin deze samenwerking wordt geborgd en gemonitord, en hoe toegankelijk is dat voor het Parlement en het publiek?*

In 2016 is er een Commissie Opvoedvisie opgericht met als doel, het ontwikkelen van een opvoedvisie ter stimulering van positief opvoeden. Inmiddels heeft de commissie de opvoedvisie ontwikkeld en ook bekendheid gegeven onder professionals en de algemene bevolking. De commissie bestaat uit de Directie Sociale Zaken, Fundacion Respeta Mi, Fundacion Pa Nos Muchanan, Stichting Wit Gele Kruis Aruba en Stichting Tienda di Educacion. De lidorganisaties hebben opvoedingsondersteuning als hun hoofdtaak of één van hun hoofdtaken. Daarnaast werkt deze commissie met een Platform Opvoedvisie bestaande uit ongeveer 30 organisaties die het werk van de Commissie Opvoedvisie ondersteunen. Het werk dat verricht wordt is via de facebook van de Commissie te volgen.

825. *Hoe verantwoordt het kabinet AVP–Futuro het schrappen van 20 miljoen florin voor FCCA in maart, terwijl de woonnood op Aruba historisch hoog is en kwetsbare gezinnen op wachtlijsten staan voor sociale woningen?*

826. *Waarom heeft dit kabinet ervoor gekozen om sociale woningbouw volledig te elimineren uit de begrotingsprioriteiten, terwijl dit een fundamenteel mensenrecht raakt: het recht op betaalbare en veilige huisvesting?*

827. *Kunt u uitleggen waarom er in de suppletoire begroting geen enkele cent is gealloceerd voor sociale woningbouw, en hoe dat zich verhoudt tot de urgente woonproblematiek die zowel FCCA als NGO's blijven signaleren?*

828. *Welke onderbouwing heeft het kabinet gehanteerd om het toekenningsbesluit van 20 miljoen aan FCCA – bedoeld voor sociale woningbouw – terug te draaien? Werd hier ooit een impactanalyse of effectbeoordeling voor gedaan?*

829. *Erkent het kabinet dat het schrappen van deze middelen feitelijk leidt tot het stilleggen van bouwprojecten, verlenging van wachtlijsten en structurele verergering van woonarmoede op het eiland?*

830. *Waarom is er geen alternatieve oplossing of vervangend investeringsprogramma voorgesteld ter compensatie van het verlies van deze 20 miljoen voor FCCA?*

831. *Hoe kan het kabinet verantwoorden dat het wél 30 miljoen reserveert voor een niet-bestaand Investeringsfonds, maar géén geld vrijmaakt voor iets tastbaars en urgent als sociale woningbouw?*

832. *Waarom is het Parlement hierover niet vooraf geconsulteerd, noch zijn de sociale gevolgen van deze schrapping in de begroting transparant toegelicht?*

833. *Is de regering bereid om haar besluit tot schrapping van deze 20 miljoen florin voor FCCA publiekelijk te heroverwegen, en dit in overleg met FCCA en het Parlement opnieuw te beoordelen?*

834. *Erkent de regering dat deze keuze niet alleen onbegrijpelijk en sociaal ongevoelig is, maar ook een flagrante breuk vormt met haar eigen regeerprogramma waarin het belang van goede huisvesting wordt erkend?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

835. *In hoeverre is de doelstelling bereikt om sociale dienstverlening digitaal toegankelijker te maken (online aanvraag, virtueel spreekuur), en welk percentage van de cliënten maakt daar inmiddels gebruik van?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

836. *Zijn er technische problemen of organisatorische belemmeringen geweest bij de implementatie, en hoe zijn die opgelost?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

837. *Hoe verantwoordt de regering dat burgers die reeds geïnformeerd waren over aanstaande toewijzingen van een sociale woning, nu opnieuw in onzekerheid verkeren door de terugtrekking van middelen voor FCCA?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

838. *Wat is de impact van deze beleidsbreuk op het strategisch meerjarenplan van FCCA, en op welke manier is de continuïteit van haar projecten hierdoor bedreigd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

839. *Welke signalen heeft de regering ontvangen van maatschappelijke instellingen, zoals wijkverenigingen of buurtorganisaties, over de gevolgen van het uitblijven van sociale woningbouw in hun gemeenschap?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

840. *Is de regering zich ervan bewust dat het achterwege laten van sociale woningprojecten de druk op andere sociale regelingen (zoals bijstand, jeugdproblematiek, huiselijk geweld) vergroot?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

841. *Wat is het lange termijngevolg voor ruimtelijke planning, infrastructuurontwikkeling en stadsvernieuwing als structurele investeringen in sociale huisvesting worden stilgelegd?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

842. *Welke afweging heeft het kabinet gemaakt tussen de sociale kosten van woningnood en het fiscale 'voordeel' van het schrappen van deze 20 miljoen, en is daarvan een onderbouwing beschikbaar?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

843. *Wat is de invloed van deze beslissing op de nationale doelstellingen voor armoedebestrijding en sociale rechtvaardigheid, en hoe verantwoordt de regering dit op internationaal niveau?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

844. *Waarom is er geen sociaal vangnet of noodprogramma ontwikkeld voor de huishoudens die door het stilvallen van woningbouwprojecten op straat dreigen te belanden of in onveilige woonomstandigheden verkeren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

845. *Heeft het kabinet alternatieve ontwikkelaars of private partijen benaderd om de rol van FCCA deels over te nemen, en zo ja, waarom is dit niet gedeeld met de Staten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

846. *Is het kabinet bereid om met spoed een nationaal huisvestingsplan op te stellen waarin doelstellingen, prioriteitengroepen en een herfinancieringsvoorstel worden opgenomen, met Parlementaire betrokkenheid vooraf?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

847. *Indien de regering erkent dat sociale woningbouw dringend nodig is, van welke bestaande begrotingsposten of reserves is zij bereid middelen te herschikken om alsnog een investering mogelijk te maken?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

848. *Is de regering bereid om een deel van de 30 miljoen florin die nu is gereserveerd voor het nog niet-bestaande Investeringsfonds, tijdelijk vrij te maken ten behoeve van sociale woningbouw?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

849. *Welke niet-uitgegeven of onderbestedingsmiddelen in andere sectoren (zoals externe adviesdiensten, communicatie of representatiekosten) kunnen direct worden aangewend voor woningbouwprojecten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

850. *Kan de regering garanderen dat er in de komende begrotingswijziging of in de begroting 2026 middelen opgenomen zullen worden om het tekort bij FCCA te compenseren?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

851. *Is het kabinet bereid om middelen vrij te maken uit algemene reserves of begrotingsoverschotten van 2024, indien blijkt dat bepaalde ramingen (zoals belastingopbrengsten) hoger zijn uitgekomen dan verwacht?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

852. *Kan de regering toelichten of er internationale ontwikkelingsfondsen, leningsfaciliteiten of multilaterale instellingen zijn benaderd voor cofinanciering van sociale woningbouwprojecten?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

853. *Is het kabinet bereid om een deel van de geplande kapitaalinvesteringen in infrastructuur of andere sectoren tijdelijk te herprioriteren ten gunste van sociale huisvesting voor kwetsbare groepen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

854. *Welke financiële ruimte zou vrijkomen als het kabinet overgaat tot een tijdelijke pauzering of matiging van minder urgente projecten of uitgaven (zoals bijvoorbeeld events, consultancies of PR-activiteiten)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

855. *Ziet de regering mogelijkheden om via samenwerking met de private sector of woningcorporaties een publiek-private financieringsconstructie op te zetten, en is hiervoor al beleid of wetgeving in voorbereiding?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

856. *Is het kabinet bereid om een aparte begrotingspost of fonds te creëren binnen het ministerie van Sociale Zaken of Ruimtelijke Ordening waarin jaarlijks een vast percentage van de begroting wordt gereserveerd voor sociale woningbouw, en hoe zou dat gefinancierd worden?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

857. *Waarom komt de subsidie van Afl. 731.000 aan Hunto niet terug in de begroting?*

De subsidie voor Stichting HUNTO voor het jaar 2025 verhoogd van AWG 5.037.200 naar AWG 5.510.000

858. *Wat is de rol van de overheid in bemoeizorg ten aanzien van verslavingsproblematiek?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

859. *Waarom ondersteunt Windcreek het project Bemoeizorg met \$100.000 en de overheid niet?*

De overheid verleent subsidies conform de wettelijke bepalingen opgenomen in de Subsidieverordening. Haar rol is van faciliterende en intermediërende aard.

860. *Is er een beleidsplan om publieke financiering voor verslavingszorg te garanderen?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

861. *Hoe zorg de overheid dat er onderscheid gemaakt wordt tussen preventie, behandeling en nazorg?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

862. *Zijn er afspraken met het ministerie van Volksgezondheid over integratie van verslavingszorg in het AZV?*

Verslavingszorg viel in het voormalige kabinet onder de Minister van Justitie en er zijn toen geen pogingen ondernomen om verslavingszorg binnen AZV te integreren. De huidige minister zal evalueren wat de beste optie is.

863. *Wat is de rol van Stichting Hunto in het sociaal zorgstelsel voor de minister?*

Stichting Hunto behoort een belangrijke rol te vervullen in de eerstelijnszorg voor geestelijke gezondheidszorg (basis GGZ) en verslavingszorg. De organisatie dient laagdrempelige ondersteuning aan mensen in kwetsbare situaties aan te bieden en wordt momenteel grotendeels gefinancierd via subsidies. De basis GGZ is op dit moment nog geen gedekte zorg onder de formele verzekeringsstructuur. De minister ziet in Stichting Hunto dan ook een relevante uitvoerende partner in het sociaal zorglandschap. Hierbij is samenwerking met andere sociale zorgpartners en met Respaldo cruciaal.

864. *Wat is het beleid van de overheid ten aanzien van structurele zorg voor verslaafden en daklozen?*

Verslaving en dakloosheid vormen een hardnekkige maatschappelijke uitdaging die vraagt om een geïntegreerde aanpak. Het beleid richt zich op preventie, hulpverlening,

en samenwerking tussen publieke en private partijen, met extra aandacht voor de meest kwetsbare groepen.

Specifiek wordt ingezet op het verminderen van de aanwezigheid van verslaafde daklozen in het centrum van Oranjestad en San Nicolas. Er wordt gewerkt aan een integraal beleid dat zowel overlast als persoonlijke schade beperkt. Tegelijkertijd wordt de bestaande wetgeving geëvalueerd en bekeken of aanvullende regelgeving nodig is om effectiever op te treden.

865. *Hoeveel mensen bevinden zich in Aruba in de categorie 'zorgmijders'?*

Zorgmijders zijn mensen die medische of psychosociale zorg nodig hebben, maar deze niet zoeken of bewust vermijden. Het betreft een brede en diverse groep: van mensen met psychische klachten of verslavingsproblemen tot personen die uit schaamte, angst, onwetendheid of wantrouwen hulp mijden, ook als zij ogenschijnlijk een stabiele leefsituatie hebben. Binnen deze groep vormen dak- en thuislozen (vaak aangeduid als chollers) een herkenbare subcategorie. Zij mijden zorg vaak vanwege wantrouwen tegenover hulpverleners of vanwege complexe persoonlijke omstandigheden. Voor deze subgroep bestaat op Aruba een globale inschatting van circa 200 personen. Voor andere vormen van zorgmijding is momenteel nog geen volledig zicht of registratie beschikbaar.

866. *Wordt bemoeizorg opgenomen in de eerstelijnszorgstructuur?*

Bemoeizorg wordt op dit moment al deels geleverd via Stichting Hunto, die zich actief richt op mensen die zelf geen hulp zoeken maar deze wel nodig hebben. Dit betreft onder meer dak- en thuislozen, en personen met chronische verslaving of ernstige psychische problemen. Hoewel deze zorg al onderdeel is van het bestaande aanbod, is versterking noodzakelijk. Er zal extra worden ingezet op bemoeizorg om deze doelgroep actief en op maat te bereiken. Structurele inbedding binnen de eerstelijnszorg vereist verdere ontwikkeling, zodat deze vorm van outreachende begeleiding beter geborgd en toegankelijk wordt.

867. *Wordt er samengewerkt met psychiatrie, verslavingszorg en justitie voor multiprobleemgevallen?*

Hieraan wordt gewerkt in nauwe samenwerking met de psychiatrie, verslavingszorg en justitie, met specifieke aandacht voor de aanpak van multiprobleemgevallen waarbij inzet van justitie noodzakelijk is, zoals bij KZ-zaken.

868. *Wat is het huidige beleid van minister Wyatt-Ras inzake alleenstaande moeders?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

869. *Waarom ontbreekt een aanpak voor recidive en nazorg bij verslaafden?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

870. *Wat is de capaciteit en staat van het Orthopedagogisch Centrum?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

871. *Hoe wordt de personeelsmotivatie bij OC gemonitord?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

872. *Zullen de prestaties van stichtingen die met het sociaal crisisplan zijn begonnen geëvalueerd worden dit jaar gezien er geen SCP meer bestaat?*

Het Sociaal Crisisplan (SCP) is in 2022 beëindigd en is destijds, onder uw verantwoordelijkheid, niet geëvalueerd. Twee projecten die destijds vanuit het SCP zijn opgestart — de 24-uurs opvang voor mensen met meervoudige beperkingen (Cas Briyante van Stichting Ambiente Feliz) en de 24-uurs opvang voor minderjarigen met een geestelijke beperking (Cas Blenchi van de Stichting voor Geestelijke Gehandicapten Aruba) — zijn inmiddels opgenomen in de reguliere subsidierelaties van de overheid. De impact en voortgang van deze projecten worden momenteel tweemaal per jaar gemonitord in het kader van de subsidiecyclus.

873. *Welke plannen zijn er voor structurele armoedebestrijding?*

Via het Landspakket zal binnenkort gewerkt worden aan de formele vaststelling van een armoedegrens voor Aruba, inclusief een methodologie om armoede structureel te meten. Dit project zal de basis leggen voor gericht en effectief armoedebeleid. Het sluit aan op

breedere hervormingen zoals de invoering van een werkloosheidsregeling en de modernisering van de bijstandswetgeving.

874. *Waarom bevat deze paragraaf 3 zo weinig concrete gegevens over sociale problemen en wat is uw specifieke aanpak?*

De vraag is onduidelijk.

875. *Welke programma's bestaan voor armoedeverlichting bij gezinnen met kinderen?*

Voor armoede verlichting bij gezinnen met kinderen bestaan op Aruba de volgende programma's en voorzieningen:

Bijstandsverlening via Directie Sociale Zaken

Gezinnen met onvoldoende inkomsten kunnen in aanmerking komen voor financiële bijstand. Deze ondersteuning is geregeld via de Landsverordening Bijstandsverlening, waaronder ook Artikel 10 valt, dat specifiek gericht is op incidentele of bijzondere bijstand, bijvoorbeeld voor tijdelijke kosten van voeding, huisvesting of andere noodzakelijke uitgaven.

Voedselhulp via Fundacion Pa Nos Comunidad (FPNC)

De voedselbank FPNC ontvangt subsidie van de overheid om voedselpakketten te verstrekken aan kwetsbare gezinnen, waaronder gezinnen met kinderen. Dit biedt directe verlichting voor huishoudens die kampen met voedselonzeekerheid.

Structurele armoedebestrijding in ontwikkeling

In het kader van het Landspakket zal binnenkort in het project "Bepaling van de armoedegrens voor Aruba" worden gewerkt aan de ontwikkeling van instrumenten om armoede structureel in kaart te brengen en gericht beleid te voeren. Deze aanpak zal ook gezinnen met kinderen beter kunnen ondersteunen op basis van objectieve gegevens.

Deze programma's vormen samen een combinatie van directe hulp (zoals voedsel en bijstand) en beleidsontwikkeling gericht op duurzame armoedevermindering.

876. *Welke hulp bestaat er voor slachtoffers van huiselijk geweld?*

Fundacion Contra Violencia Relacional (FCVR) is een door de overheid gesubsidieerde stichting die zich inzet voor de preventie en aanpak van huiselijk en relationeel geweld, evenals diverse vormen van mishandeling. FCVR is momenteel de enige opvangvoorziening op Aruba die onderdak biedt aan slachtoffers van dergelijke geweldssituaties.

Naast de opvang (shelter) biedt FCVR een geïntegreerd hulpaanbod dat bestaat uit psychosociale begeleiding, psychologische ondersteuning en juridische bijstand. Deze hulp wordt geboden gedurende het verblijf in de shelter én tijdens de nazorgfase. Indien nodig wordt de hulpverlening ook ambulante aangeboden, zodat slachtoffers buiten de opvanglocatie passende ondersteuning kunnen ontvangen. In acute crisissituaties voorziet FCVR tevens in tijdelijke crisisopvang.

In het kader van preventie en bewustwording organiseert FCVR structureel – of op aanvraag – lezingen, presentaties, workshops en trainingen. Deze activiteiten zijn gericht op ambulante cliënten, scholen, bedrijven en maatschappelijke organisaties, en beogen kennisversterking en attitudeverandering rond het thema geweld. Daarnaast behartigt FCVR de belangen van (potentiële) slachtoffers van huiselijk en relationeel geweld en verstrekt zij vrijblijvend advies aan burgers en professionals over aanverwante vraagstukken.

Complementair aan de inzet van FCVR, kunnen ook de eerstelijns- en tweedelijnszorg van de Directie Sociale Zaken psychosociale begeleiding en/of behandeling bieden aan slachtoffers van huiselijk geweld, al naargelang de aard en complexiteit van de problematiek.

877. *Wordt er een wachtlijst bijgehouden voor het centrum? Wat is de gemiddelde wachttijd?*

FCVR heeft momenteel geen wachtlijst.

878. *Hoeveel kinderen worden jaarlijks geholpen door het centrum?*

In de periode tot en met 31 mei 2025 hebben via de Fundacion Contra Violencia Relacional twee residentiële minderjarige kinderen psychologische hulp ontvangen in het kader van hun verblijf in de opvangvoorziening. Daarnaast hebben vier niet-

residentiële minderjarige kinderen in dezelfde periode toegang gekregen tot psychologische ondersteuning buiten de shelter.

Naast directe hulpverlening is aan ongeveer 60 minderjarige kinderen indirecte ondersteuning geboden, door middel van het casemanagement dat aan hun families wordt aangeboden. Deze integrale benadering draagt bij aan het creëren van een stabielere en veiligere opvoedsituatie voor kinderen die opgroeien in een context van huiselijk of relationeel geweld.

879. Wat is het personeelsbestand bij de dienst Sociale Zaken? Zijn er tekorten?

Momenteel heeft de DSZ een actuele bezetting van 73. Er zijn 7 vacatures (hoofd 2de lijn, hoofd 1ste lijn, jurist, PR, administratief medewerker x2, IT-medewerker). Volledig formatie is 105.

880. Hoe wordt personeelsmotivatie en werkdruk geëvalueerd?

Door het Prestatiemanagement-cyclus (Planningsgesprek, Voortgangsgesprek en Beoordelingsgesprek) en om het jaar wordt een personeelstevredenheidsonderzoek afgelegd binnen de directie.

881. Is er een beleid om medewerkers te trainen in sociaal-emotionele begeleiding?

Sinds 2006 beschikt de Directie Sociale Zaken (DSZ) intern over de expertise van twee begeleidingskundige. Sinds 2019 is alleen één begeleidingskundige, hiermee belast. Deze begeleidingskundige draagt bij aan leerprocessen en verzorgt zowel collectieve leertrajecten als individuele begeleidingstrajecten en training aan de medewerkers in sociaal en emotionele begeleiding binnen de organisatie.

Lopende leertrajecten en interventies.

- Professionaliserings-/leertraject
- Leertraject Zelfzorg in moeilijke tijden (vanaf 2020)

Daarnaast bieden supervisors inmiddels:

- individuele supervisie en coaching,
- consultgesprekken,
- team interviewsessies.

Deze initiatieven zijn gericht op het versterken van een lerende organisatie en het bevorderen van competentie- en talentontwikkeling bij medewerkers.

Er ligt een concept beleidsnota 'Leren en ontwikkelen' voor Directie Sociale Zaken, die nog geformaliseerd dient te worden. De opgebouwde ervaring en best practices vormen echter een waardevolle basis die nu gebundeld en verdiept moet worden.

882. *Waarom worden bijdragen van stichtingen zoals Fundacion Guia of Imeldahof niet erkend in de begroting?*

Fundacion Guia: Stichting Guia-MI (Martinusstichting) ressorteert onder de Voogdijraad en ontvangt een subsidiebedrag van Afl. 1.169.100,- als algemene subsidie.

Imeldahof: ontvangt een bedrag van Afl. 2.952.000,- aan algemene subsidie en Afl. 459.000,- aan projectsubsidie. Deze bedragen zijn op de begroting van 2026 opgenomen.

883. *Welke stichtingen en organisaties hebben geholpen met het wegwerken van wachtlijsten in het Sociaal Crisisplan?*

Bureau Sostenemi en Directie Voogdijraad. Dit was echter een momentopname aan het einde van het sociaal crisisplan.

884. *Is hiervoor een evaluatierapport opgesteld?*

Onder de vorige regering heeft er geen eindevaluatie plaatsgevonden.

885. *Bent u van plan een vervolgplan te presenteren?*

Vooralsnog hebben verschillende instanties aangegeven geen vertrouwen te hebben in de effectiviteit en duurzaamheid van het Sociaal Crisisplan.

886. *Worden deze organisaties structureel gefinancierd?*

Twee projecten die vanuit het SCP zijn opgestart — de 24-uurs opvang voor mensen met meervoudige beperkingen (Cas Briyante van Stichting Ambiente Feliz) en de 24-uurs opvang voor minderjarigen met een geestelijke beperking (Cas Blenchi van de Stichting voor Geestelijke Gehandicapten Aruba) — zijn inmiddels opgenomen in de reguliere subsidierelaties van de overheid.

887. *Wordt de samenwerking met NGO's versterkt of verminderd? Op welk manier?*

Het subsidiebeleid wordt uitgevoerd op basis van de Subsidieverordening Instellingen van Openbaar Nut (POS 557). In dit kader ondersteunt en monitort de DSZ instellingen (stichtingen) die sociaal-maatschappelijke diensten verlenen aan kwetsbare groepen en voldoen aan de subsidiecriteria. DSZ toetst het beleid aan de hoofddoelstellingen van het overheidsbeleid en draagt bij aan de verdere ontwikkeling daarvan, in samenwerking met relevante overheids- en particuliere organisaties. Evaluaties vinden plaats via locatiebezoeken, zowel tussentijds als aan het einde van de subsidieperiode. Samen met de instellingen stelt DSZ Programma's van Eisen (PvE) op met meetbare indicatoren, die gemonitord en tweemaal per jaar geëvalueerd worden om te bepalen of bijsturing nodig is voor het behalen van de beoogde doelen.

888. *Hoe wordt bepaald welke NGO's ondersteuning ontvangen?*

NGO's dienen voor het eerst een subsidieaanvraag in, gevolgd door een jaarlijkse aanvraag. Deze aanvragen doorlopen een administratief proces dat tevens een inhoudelijke toetsing omvat, conform het subsidieverleningstraject zoals vastgesteld in de Subsidieverordening Instellingen van Openbaar Nut (POS 557). Indien de evaluatie positief is, wordt de aanvraag gehonoreerd en/of voortgezet.

889. *Waarom staat er niets over evaluatie van het sociaal vangnet?*

De focus ligt momenteel op de actualisatie van de bijstandswetgeving. Deze juridische herziening vormt een belangrijke stap in het versterken van het sociaal vangnet en maakt deel uit van bredere hervormingen onder het Landspakket, waaronder de invoering van een werkloosheidsregeling, de modernisering van de bijstand en het vaststellen van een armoedegrens om beleid en middelen gericht in te zetten. Een integrale evaluatie van het sociaal vangnet vereist echter een afzonderlijk traject.

890. *Klopt het dat de UNICEF-trainingen en programma's worden stopgezet?*

Er zijn geen UNICEF trainingen en programma's stopgezet.

891. *Is er budget voorzien om deze door te laten lopen?*

Deze vraag kan positief worden beantwoord.

892. *Wat is het langetermijnbeleid voor kinderrechten, nu UNICEF zich terugtrekt?*

Directie Sociale Zaken is de voorzitter van de commissie kinderrechten en buigt zich over het langetermijnbeleid.

893. *Zijn er gegevens over het bereik van deze programma's (aantal kinderen, scholen)?*

Men is momenteel bezig om het beleid te implementeren.

894. *Is er structurele opvolging vanuit de overheid?*

Deze vraag kan positief worden beantwoord.

895. *Welke nieuwe trainingsprogramma's zijn gepland voor jongeren en hulpverleners?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

896. *Waarom is er geen hoofdstuk in de begroting gewijd aan jeugdbeleid?*

Jeugdbeleid is een cruciaal onderdeel van ons algemeen beleid, en hoewel het op dit moment niet als afzonderlijk hoofdstuk in de begroting is opgenomen, zijn er wel degelijk middelen en initiatieven opgenomen in verschillende beleidsdomeinen die jongeren direct of indirect ten goede komen – zoals onderwijs, welzijn, sport en cultuur.

897. *Heeft u een budget gereserveerd voor renovatie van het KIA?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

898. *Wat is de fysieke en hygiënische staat van het instituut volgens de laatste inspectie?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

899. *Hoeveel medewerkers zijn er actief bij KIA?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

900. *Zijn er cijfers beschikbaar over herhaling van strafbare feiten (recidive)?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

901. *Bestaat er reclasseringsbeleid of nazorg voor ex-gedetineerden?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

902. *Waarom wordt de problematiek van jongerencriminaliteit niet meegenomen*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

903. *Waarom ontbreekt een integrale visie op sociaal welzijn in deze begroting?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

904. *Wordt er een sociaal beleidsplan 2025–2030 voorbereid?*

Deze vraag kan bevestigend worden beantwoord.

905. *Wat is het percentage van de totale begroting dat direct ten goede komt aan sociale programma's?*

Wat wordt precies bedoeld met sociale programma's? Gaat het hierbij om subsidies of om projecten die zijn uitgevoerd? Indien het subsidies betreft, wordt er in totaal een

bedrag van Afl. 21.077.800 aan algemene en projectsubsidies uitgekeerd aan instellingen die onder de Directie Sociale Zaken ressorteren.

906. *Waarom zijn veel cijfers over hulpverlening, zorg, en onderwijs verouderd of afwezig?*

Het huidige registratiesysteem van de Directie Sociale Zaken is verouderd waardoor cijfers niet betrouwbaar zijn. Gezien het belang van data, is de directie momenteel bezig met een TOR voor een nieuw systeem en verschillende opties aan het overwegen.

De leden van de MEP-fractie behouden zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

Het lid van de PPA-fractie heeft de volgende vragen gesteld.

907. *Basa riba e hecho aki, caminda tabata sa cu tin un palabracion cu Hulanda, dicon no a tuma e aumento di interes pa loke ta trata e financiamiento di Covid-19 den e ley di presupuesto supletorio?*

De begroting is gebaseerd op de veronderstelling dat de besprekingen tijdig zouden worden afgerond. Het was niet aannemelijk dat Land Aruba zou worden belast met de kosten die het gevolg zijn van procesmatige vertragingen die niet door Land Aruba zijn veroorzaakt, en waarmee alle betrokkenen hebben ingestemd.

908. *Pakico ta warda pa hinca esaki den un nota di cambio?*

Het besluit van Nederland om Aruba te belasten met de kosten van de vertraging in de onderhandelingen, ook al is de oorzaak van de vertraging niet uitsluitend aan Aruba toe te wijten, is pas in een latere fase van de begrotingsproces bekend geworden.

909. *No obstante cu ainda ta ocupa cu ley (reglamentonan) pa loke ta trata uzo di surplus di AZV y SVb, Dicon e temanan importante aki no a wordo inclui directamente den e splicacion di e presupuesto supletorio, pero ta wordo anuncia despues pa un nota di cambio, locual ta dañá e eficiencia di e proceso presupuestario?*

De vraagstelling berust kennelijk op een misverstand ten aanzien van de bedoelingen van ondergetekende rond de inzet en of beschikking van de overschotten van de

aangegeven fondsen. Het is namelijk niet de bedoeling van ondergetekende om de bestaande wetgeving aan te passen omwille van het kunnen beschikken over deze overschotten. Het is wel de bedoeling van ondergetekende om, samen met de fondsen, te komen tot een depositoregeling. Of omwille hiervan een wettelijk traject gevolgd moet worden is nog onderwerp van studie. In ieder geval heeft dit voornemen geen gevolg voor deze begrotingswet en is dus niet in de Nota van Wijziging zelf niet als wijziging opgenomen, maar geldt de vermelding alleen ad informandum.

910. *Kico gobierno a haci pa percura pa agilisa e proceso di desaroyo di e ley (reglamentonan)?*

Zoals hiervoor aangegeven is de totstandkoming van deze depositoregeling nog onderwerp van studie en beraadslaging met betrokken partijen. Op moment dat dit proces tot een slot is gekomen zal de Staten hiervan ingelicht worden.

911. *Con ta tene cuenta cu y ki pasonan concreto ta tuma pa e disciplina di presupuesto di pais Aruba y ehecutacion di maneho di pais Aruba, no obstante ta trahando riba ley, keda conforme e LAft?*

De bestaande wetgeving biedt reeds de nodige instrumenten voor het bestendigen van begrotingsdiscipline in de vorm bijvoorbeeld van compensatieregels.

912. *Con gobierno por traha un plan integral pa mehora poder di compra sin haci un inkomenstoets prome?*

Het opstellen van het Koopkrachtplan betreft de eerste fase. De inventarisatiefase is erop gericht de regering van Aruba gedegen inzicht te geven in een set van beleidsinstrumenten die ingezet kunnen worden om op korte, middellange en lange termijn armoede te bestrijden en koopkracht van huishoudens te verbeteren. Daarmee is de regering in staat keuzes te maken over welke instrumenten wanneer ingezet zullen worden, met welk doel en wat daarvoor nodig is. De effectieve inzet van de landsverordening reparatietoeslag waaronder de toepassing van het inkomenstoets valt ook onder deze inventarisatie.

Het uitgangspunt bij de ontwikkeling van een Koopkrachtplan is het verbeteren van de koopkracht van alle houthoudens met de nadruk op kwetsbare groepen zoals gepensioneerden, mensen met een minimuminkomen, en personen met een beperking die geen toegang hebben tot werk. Deze gefaseerde en gerichte aanpak voorziet in het

komen tot effectieve, uitvoerbare, economisch verstandige, en financieel haalbare maatregelen gericht op armoedebestrijding en koopkrachtverbetering.

913. *Basa riba ki data ta traha e plan?*

Op basis van bestaande informatie (data, onderzoeksrapporten, beleidsstukken) zal de opdrachtnemer de armoedeproblematiek en de koopkrachtontwikkeling in beeld brengen. Hiermee kan beoordeeld worden welke instrumenten waarvoor worden ingezet en bestaat een 'nulmeting' aan de hand waarvan de effectiviteit van het Koopkrachtplan in de toekomst gemonitord kan worden. Aangezien data van het CBS over inkomens verouderd zijn, zal de opdrachtnemer deze aanvullen met data die af te leiden zijn uit financiële verslagen van het Land en van de Sociale Verzekeringsbank. Ook zal de opdrachtnemer met deskundigen op Aruba, waaronder de commissie Bevolking en Ontwikkeling, die zich armoede, arbeid en sociale zekerheid bezighouden.

914. *Con valido e data aki lo ta pa por traha e plan?*

Er bestaat geen aanleiding om te twifelen aan de aanpak van de opdrachtnemer over de te vergaren data voor het ontwikkelen van de eerste fase van het koopkrachtplan.

915. *Si ta no a haci e inkomenstoets aki ainda y si tin idea di implementa esaki, kico ta e planificacion concreto pa implementa e inkomenstoets?*

Bij besluitvorming door de regering, zal de SVb uiteindelijk worden geïnstrueerd om de inkomenstoets uit te voeren.

916. *No obstante cu SVb a logra colecta Afl. 2.8 miyon na e subsidio di salario 'Terugvordering Loonsubsidie' durante e periodo di januari pa mei 2025. Kico mas gobierno ta haci pa logra agilisa e proceso di cobransa di e subsidio di salario?*

De procedure voor terugvordering van loonsubsidie staat geregeld in artikel 13 van de Landsverordening tijdelijke loonsubsidie (AB 2021 no. 199). De SVb is bezig met het behandelen van bezwaarschriften tegen de definitieve vaststelling van de loonsubsidie. Daarnaast werken ook de afdelingen Invordering en Deurwaarderij van de SVb om zoveel mogelijk loonsubsidie gelden terug te vorderen. Maandelijks worden betalingsregelingen getroffen, dwangschriften opgelegd en bankvorderingen gedaan.

917. *Dicon den e presupuesto ainda ta trata fondonan di inversion como un 'stelpost' sin tin un plan concreto y detaya di inversion?*

Er wordt een nieuwe wending gegeven aan het investeringsproces van het Land, door een investeringsfonds ta gaan instellen. De opgenomen investeringsraming is geen stelpost doch zal als voeding dienen van de nog in te stellen investeringsfonds. Het fonds zal werken met een meerjarige beleidsprogramma, wat meer houvast aan de Staten zal geven.

918. *Fraccion di PPA a compronde cu tin un destaho publico haci den pasado pa traha un KIA nobo y te hasta un compania a gana esaki. Sinembargo nos no ta mira e topico aki aparece den e lista di inversionan segun e programa di gobernacion AVP-FUTURO. Dicon gobierno no ta sigui cu e proyecto aki?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

919. *Si tin intencion pa sigui cu e proyecto, lo sigui cu e mesun compania cu a gana e destaho publico?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

920. *Si no lo sigui cu e compania aki, dicon gobierno no lo sigui cu nan?*

Deze vraag zal gedurende de openbare vergadering van het onderhavig ontwerp van antwoord worden voorzien.

921. *Minister di Enseñansa por splica concretamente dicon a reduci structuralmente e gastonan mara na salario di maestronan di algun scol cu a suma un total di 3 milyon florin?*

De wijziging van de salarissubsidies ter dekking van exploitatiekosten binnen Onderwijs betreft een verschuiving binnen het ministerie van Onderwijs. Op basis van extrapolatie van de salarissubsidies per ultimo 2025, is de raming van salarissubsidies bovenmatig gebleken.

922. *Tin un bista kico ta pasando den e directivanan di dicho scolnan pa den un presupuesto supletorio esaki wordo trata?*

De raming van salarissubsidies voor Onderwijs wordt elk jaar opgesteld op basis van bepaalde aannames over het aantal klassen en leerlingen.

De verlagingen van de onderwijssubsidies betreffen dus een verschuiving binnen de onderwijsbegroting zelf, en niet een verlaging van de totale onderwijsuitgaven.

Conclusie: Geen negatieve impact. Zie ook antwoord bij vraag 594.

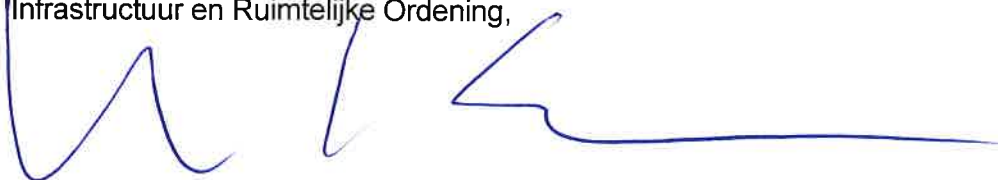
923. *Kico ta wordo haci pa tin un miho control riba e uzo di placa di pais Aruba pa cubri e gastonan di scolnan resorta bou di directivanan?*

Het op tijd indienen van jaarrekeningen zal gestimuleerd worden. Er zal een balans gezocht worden tussen optimale leerresultaten, sociale opbrengsten en doelmatigheid en doeltreffendheid van ingezette middelen. Hiervoor is onderzoek, analyse en evaluatie nodig op de verschillende domeinen van het en ter ondersteuning van het aangeboden onderwijs. Basis hiervan is zowel kwantiteiten als kwalitatieve data.

Het lid van de PPA-fractie behoudt zich het recht voor om nadere vragen te stellen gedurende de openbare vergadering.

De ondergetekenden verwachten dat met het bovenstaande de vragen van de leden van de bovengenoemde fracties zijn beantwoord.

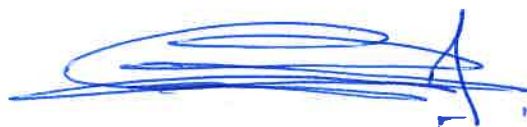
De minister van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening,

De minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken,

De minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling,

De minister van Toerisme en Volksgezondheid,

De minister van Arbeid, Energie en Integratie,

De minister van Onderwijs en Sport,

De minister van Justitie en Sociale Zaken,

De minister van Financiën en Cultuur,

